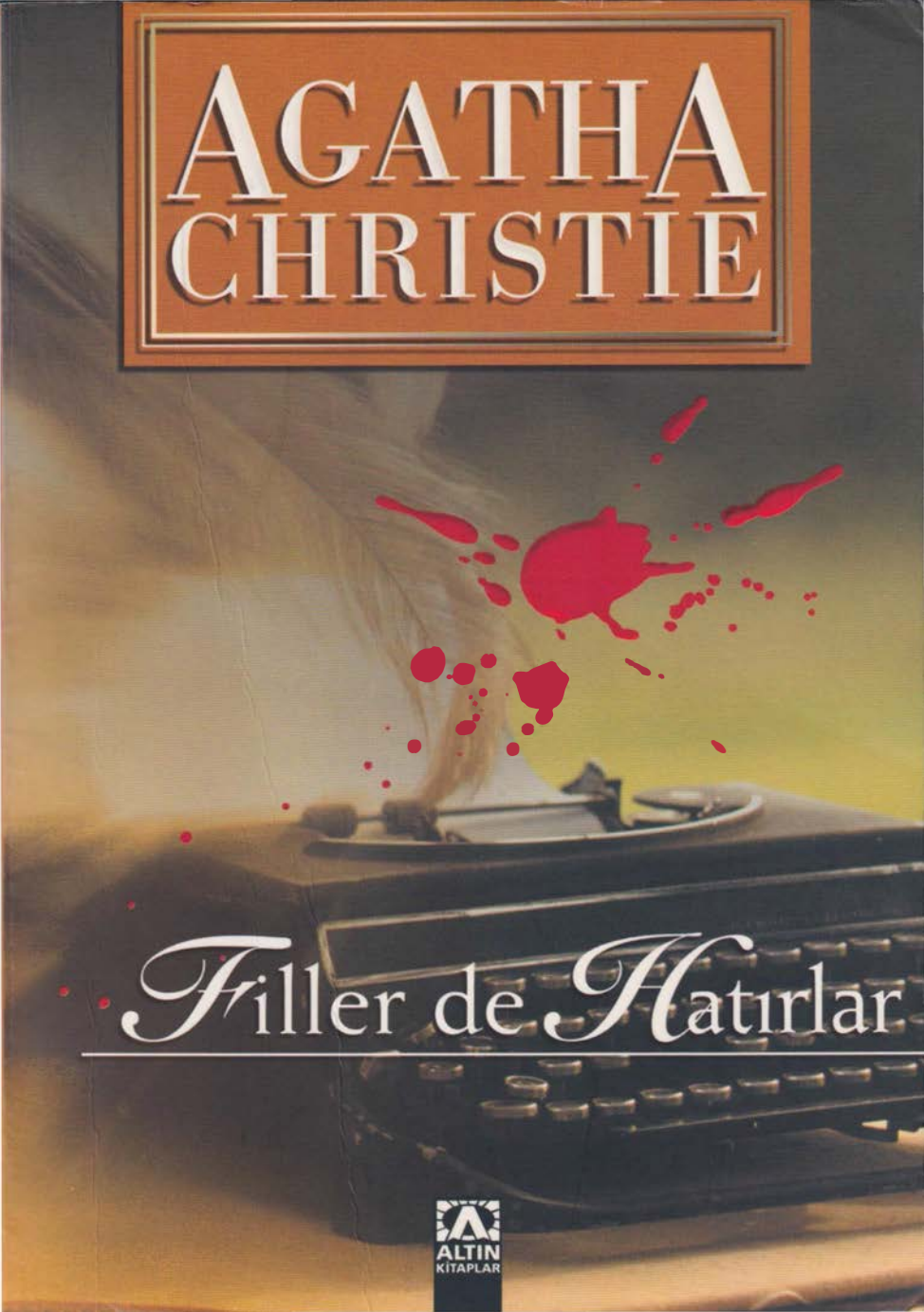
AGATHA CHRISTIE

Filler de Hatırlar

ALTIN KİTAPLAR

Kim kimi öldürdü? Polisiye roman yazarı Adriadne Oliver, kitaplarında hep bu konuyu işlemekteydi. Ama bu kez katil kim sorusunun cevabı yazarın kendi geçmişinde meydana gelen bir cinayette yatıyordu. On iki yıl önce Adriadne'nin iki arkadaşının ölümü intihar olarak nitelendirilmişti.

Hercule Poirot'nun yardımlarıyla sorularına cevap arayan Adriadne, inanılmaz gerçeklerle karşı karşıya gelir. Poirot deneyimlerinde yanılmıyorsa tarih gibi cinayetler de tekerrür edebiliyordu...

Agatha Christie

KİTAP 2006

ISBN 975-21-0643-9

9 789752 106437

ALTIN KİTAPLAR
YAYINEVİ

KİTABIN ORİJİNAL ADI

THE ELEPHANTS CAN REMEMBER

YAYIN HAKLARI

AGATHA CHRISTIE ©
AKCALI TELİF HAKLARI AJANSI
ALTIN KİTAPLAR YAYINEVİ
VE TİCARET A.Ş.©

KAPAK

SELÇUK ÖZDOĞAN

BASKI

6. BASIM / HAZİRAN 2005
AKDENİZ YAYINCILIK A.Ş.
Matbaacılar Sitesi No: 83
Bağcılar - İstanbul

BU KİTABIN HER TÜRLÜ YAYIN HAKLARI
FİKİR VE SANAT ESERLERİ YASASI GEREĞİNCE
ALTIN KİTAPLAR YAYINEVİ VE TİCARET A.Ş.'YE AİTTİR.

ISBN 975 - 405 - 152 - 9

ALTIN KİTAPLAR YAYINEVİ
Celâl Ferdi Gökçay Sk. Nebioğlu İşhanı
Cağaloğlu - İstanbul

Tel: 0.212.513 63 65 / 526 80 12
0.212.520 62 46 / 513 65 18

Faks: 0.212.526 80 11

http://www.altinkitaplar.com.tr
info@altinkitaplar.com.tr

AGATHA CHRISTIE

FİLLER DE HATIRLAR

TÜRKÇESİ :

GÖNÜL SUVEREN

GEÇMİŞTEKİ KANLI OLAYLA İLGİSİ OLANLAR :

Ariadne Oliver :	Ünlü romancı. Kitaplarının övülmesinden hiç hoşlanmazdı.
Bayan Burton-Cox :	Fazla meraklı bir kadın. Eski olayın içyüzünü öğrenmeye kararlıydı.
Celia Ravenscorft :	Genç bir kız. Geçmişteki olay onu endişelendirmeye başlamıştı.
Desmond Burton-Cox :	Celia'nın sevgilisi. Annesinin tutumuna sinirleniyordu.
Sir Alistair Ravenscroft :	Celia'nın babası. Emekliye ayrılmış bir elçiydi.
Lady Margaret Ravenscroft :	Celia'nın annesi. Peruklara meraklıydı.
Dorothea Jarrow :	Lady Margaret'in kız kardeşi. Sinirli bir kadındı.
Garroway :	Eski bir polis müfettişi. Olayın çifte intihar olduğunu düşünüyordu.
Goby :	Özel dedektif. Bilgi toplama konusunda bir dâhiydi adeta.
Maddy Rouselle :	İsviçreli bir dadı. Eski olay hakkında fazla bir şey bilmiyordu.
Zelie Meauhourot :	Celia'nın mürebbiyesi. Ravenscroftlara çok bağlıydı.

ve

HERCULE POİROT

POİROT'NUN ELİNDE ŞU İPUÇLARI VARDI :

- Bir köpek...
- Dört peruk
- Bir doktorun anıları...
- Bir iki hikâye
- Biraz dedikodu...
- İki tabanca...
- Bir miras...
- Meşru olmayan bir çocuk...
- Malaya...
- Yaşlı bir kâhya kadın...

POİROT'NUN ŞU SORULARI YANITLAMASI GEREKİYORDU :

- Olay gerçekten çifte intihar mıydı?
- Elçinin hayatına başka bir kadın karışmış mıydı?
- Lady Ravenscroft başka bir erkeğe mi âşık olmuştu?
- Son haftalarda köpek neden değişmişti?
- Fil hafızalı kişilerin söz ettiği anormal kadın kimdi?
- Çocuklar gerçekten kazaya mı uğramışlardı?
- Molly neden o kadar peruk almıştı?
- Kadının ciddi bir hastalığı mı vardı?
- Çocuklar bu esrarlı olaya karışmışlar mıydı?
- Para sorununun bu olayla ne ilgisi vardı?

1

Yazarların yemeği

Bayan Oliver dikkatle aynaya bakıyordu. Bir ara şöminenin rafında duran saate bir göz attı. Saatin yirmi dakika geri olduğunu düşündü. Sonra tekrar aynada saçlarına baktı. Bayan Oliver'ın bütün kusuru saç biçimini sık sık değiştirmesiydi. Bunu kendisi de itiraf ediyordu zaten. Hemen her modeli denemişti. Ciddi havalı, kabarık saç... Buklelerin zekâ dolu alnı ortaya çıkacak şekilde, geriye doğru taranması... Daha doğrusu Bayan Oliver alnına bakanların zeki olduğunu düşüneceklerini ummuştu. Yazar bundan başka kıvırcık saçlarını hafifçe dağıtarak sanatkârca bir şekli de denemişti. Ama bugün saç modelinin önemli olmadığını o da biliyordu. Çünkü bu sabah pek ender yaptığı bir şeye kalkışacak, yani şapka giyecekti.

Bayan Oliver'ın dolabının en üst rafında dört şapka vardı. Bunlardan biri, nikâhlarda giydiği şapkaydı. Nikâha giden her insan şapka giyme zorundaydı. Diğer iki şapka sıradan şapkalardı. Tüvit takımlara göreydi bunlar.

Dördüncü şapka hepsinden pahalıydı. Üstelik şaşılacak kadar da işe yarıyordu. Bayan Oliver bazen, herhalde bunun nedeni çok pahalı olması, diye düşünüyordu. Türban şeklindeki şapka zıt renk-

te kadife parçalarından yapılmıştı. Daha çok pastel tonlar hâkim olduğu için insana çok yakışıyor, türlü kılıklara uyuyordu.

Bayan Oliver duraksadı. Sonra da hizmetçisini yardıma çağırdı. «Maria!» Sesini yükseltti. «Maria! Bir dakika gel!»

Maria kapıda belirdi. Kadın Bayan Oliver'ın giyecek konusunda fikrini almasına alışmıştı. «Demek o şık şapkanızı giyeceksiniz?» diye mırıldandı.

Bayan Oliver, «Evet,» dedi. «Hangi biçim daha güzel duruyor? Böyle giyersem mi? Yoksa bu şekilde mi?»

Maria bir iki adım gerileyerek yazara baktı. «Arkasını önüne giymişsiniz sanırım.»

Bayan Oliver, «Evet, biliyorum,» diye yanıt verdi. «Fakat bana şapka böyle daha iyi duruyormuş gibi geldi.»

Maria, «Ama neden?» dedi.

«Çünkü bu tarafta güzel bir mavi ve koyu bej var. Bence öndeki kırmızı, yeşil ve kahverenginden daha hoş duruyor.» Bayan Oliver şapkayı çıkardı. Tekrar giydi. Önünü arkasına getirdi. Yana çevirdi. Ama bunu ne kendi beğendi, ne de Maria.

«Yanlamasına olmadı. Şapka geniş duruyor o zaman. Yani yüzünüze gitmiyor. Hoş bu şekilde hiç kimseye yakışmaz ya.»

«Öyle... Bu şekilde olmayacak. En iyisi şapkayı doğru dürüst giymek sanırım.»

Maria başını salladı. «Böylesi daima emindir.»

Bayan Oliver şapkayı çıkardı. Maria kadının kahverengi, ince yünlüden yapılmış, şık ve zarif bir elbiseyi giymesine yardım etti. Şapkayı saçlarının üzerine oturtmasına da...

«Ah, o kadar şık oldunuz ki.»

İşte Bayan Oliver, Maria'nın bu tarafını çok severdi. Hizmetçi kadın en küçük fırsattan yararlanıp insanı övmeye başlardı. Maria, «Yemekte konuşma yapacaksınız değil mi?» diye sordu.

«Konuşma yapmak mı?» Bayan Oliver'ın sesinde dehşet vardı. «Ne münasebet! Benim konuşma yapmaktan hoşlanmadığımı bilirsin.»

«Yazarların katıldığı yemeklerde hep konuşma yapılır sanıyordum. Siz de öyle bir toplantıya gitmiyor musunuz? '1973'ün ünlü yazarları'... Hangi yıldayız, onu da bilmiyorum ya.»

Bayan Oliver, «Ben konuşma yapmak zorunda değilim,» dedi. «Böyle şeylerden hoşlanan kişiler, mutlaka bu işi üzerlerine alırlar. Onların bu konuda benden çok daha başarılı olacakları da kuşkusuz.»

Maria onu iknaya çalıştı. «Canım, isterseniz siz de çok güzel konuşabilirsiniz.»

Bayan Oliver, «Hayır yapamam,» diye yanıt verdi. «İnsan neleri yapabileceğini, neleri yapamayacağını bilir. Ben konuşma yapamam. Sinirlenirim. Kekeler ya da bir şeyi birkaç kez tekrarlarım. Yalnız kendimi gülünç hissetmekle kalmam, gerçekten gülünç olurum. Kelimelere, sözlere bir itirazım yok. Bunları bir kâğıda yazar, bir makineye söyler ya da birine dikte edersin. Konuşma yapmamak şartıyla kelimelerle rahatlıkla oynayabilirim.»

«Ya? Neyse... Her şeyin yolunda gideceğini umarım. Bundan eminim zaten. Bu büyük bir ziyafet değil mi?»

Bayan Oliver sıkıntılı bir sesle, «Evet,» dedi. «Büyük bir ziyafet.» Sonra da, oraya neden gidiyorum bilmem ki, diye düşündü, ama bu düşüncesini Maria'ya açıklamadı. Bir süre duygularını inceledi. Çünkü davranışlarının nedenini anlamak hoşuna giderdi. Bir işe girişmek, sonra da, bunu neden yaptım bilmem ki, demekten çok daha iyiydi bu. Sonunda kararını verdi. «Bunun nedeni böyle toplantıların nasıl olduğunu merak etmem.... Beni hep böyle toplantılara, yemeklere çağırıyorlar, ama gitmiyorum...»

Bayan Oliver tatlısının sonuncu lokmasını da yedikten sonra memnun memnun içini çekti. Bu ziyafet pek hoşuna gitmişti. Toplantıda bulunanlar da öyle. Aslında yemek tanınmış kadın yazarlar için verilmişti, ancak davetliler arasında erkekler de vardı. Bayan Oliver da şimdi iki nazik adamın arasında duruyordu. Bunlardan biri tanınmış bir şairdi. Diğeri ise eleştirmendi. İkisi de Bayan Oliver'a yazdığı kitaplar konusunda kadını sıkacak ve utandıracak şeyler söylememişlerdi. Oysa başkaları bunu kolaylıkla yapabiliyorlardı. Adamlar Bayan Oliver'ın birkaç romanını beğendiklerini açıklamış, bunun nedenlerini söylemişlerdi. İşte o kadar. Bayan Oliver, erkeklerin beni övmelerine dayanabiliyorum, diye düşündü. Ama kadınlar? Saçmasapan şeyler söylüyorlar onlar. Ya bana yazdıkları mektuplar? Tanrım... Hoş, bana yazanlar yalnızca kadınlar değil. Uzak ülkelerdeki fazla heyecanlı genç adamlardan da mektuplar geliyor.

Daha geçen hafta aldığı bir mektup, «Kitabınızı okuduktan sonra, ne kadar soylu bir kadın olduğunuzu anladım,» diye başlıyordu. Bu delikanlı Bayan Oliver'a göre pek uygunsuzdu. Aslında yersiz bir alçakgönüllülük yoktu kadında. Yazdığı dedektif romanlarının o türün iyilerinden olduğunu biliyordu. Tabii bazıları pek o kadar iyi değildi. Bir bölümü ise diğerlerinden çok üstündü. Fakat açıkçası, bu yapıtlarda okuyucuların kendisinin soylu bir kadın olduğunu düşünmelerine neden olacak bir şey yoktu. O, birçok kişinin okumak istediği türde roman yazmasını başarabilen şanslı bir kadındı. Kendi kendine, gerçekten bu bakımdan çok şanslıyım, derdi hep.

Şimdi de, neyse, diye düşünüyordu. Bu yemek de iyi geçti. Oldukça eğlendim. Nazik insanlarla konuştum.

Ama artık kalkıp kahve içmek için salona geçeceklerdi. Herkes yanında oturduğu kişilerden ayrılacak ve diğerleriyle konuşa-

caktı. İşte tehlike o zaman başgösterecekti. Bunu biliyordu Bayan Oliver. Çünkü kadınlar orada üzerine saldıracaklardı. Bir sürü tatlı söz... Aşırı övgü... Bayan Oliver bu sözlere uygun biçimde yanıt vermesini de beceremezdi. Zaten bu gevezelikler karşısında ne söyleyebilirdi?

Bayan Oliver masada çevresine bakındı. Belki davetliler arasında hayranlarından başka bir iki dostu da vardı. Evet Murine Grant biraz ileride oturuyordu. Çok neşeli, esprili bir kadındı.

Sonunda Bayan Oliver'ın korktuğu an geldi. Kadın yazarlarla yemeğe katılan 'şövalyeler' ayağa kalktılar. Yan salona geçerek koltuklara, alçak kahve masalarına, kanepelere ve tenha köşelere doğru gittiler. Bayan Oliver yine, tehlike anı, diye düşündü. Şimdi hatırlamadığım, fakat beni tanıyan biri karşıma dikilecek. Ya da konuşmayı kesinlikle istemediğim bir kadın...

Yazarın tahmin ettiği gibi oldu. Karşısına iriyarı bir kadın çıkıverdi. Hem boylu, hem şişmandı. İri beyaz dişleri takırdıyordu zaman zaman. Kadının Bayan Oliver'la oracıkta dost olmaya karar verdiği belliydi. Üstelik fazla ukala, hep kendi isteklerinin yerine getirilmesini isteyen bir tip olduğu da anlaşılıyordu.

Kadın tiz bir sesle, «Ah, Bayan Oliver,» dedi. «Sizinle bugün burada karşılaşmak benim için büyük bir zevk. Bunu uzun zamandır istiyordum. Kitaplarınıza bayılıyorum. Oğlum da öyle. Kocam yanına en azından iki romanınızı almadan asla yolculuğa çıkmazdı. Ama neden ayakta duruyorsunuz? Gelin, oturun. Size sormak istediğim o kadar çok şey var ki.»

Bayan Oliver, ne yapalım diye düşündü. Sevdiğim tiplerden değil. Ama ha bu kadın olmuş, ha başka biri... Kadının adeta bir polis gibi, kendisini kesin bir tavırla köşedeki iki kişilik küçük kanepeye götürmesine ses çıkarmadı.

Bu yeni edindiği dost, getirilen kahveyi aldı. İkinci fincanı da Bayan Oliver'ın önüne, masaya bıraktı. «Hah şöyle... Yerimize yerleştik. Herhalde adımı bilmiyorsunuz. Ben Bayan Burton-Cox'um.»

«A, evet.» Bayan Oliver her zamanki gibi utanmıştı yine. Bayan Burton-Cox. O da mı kitap yazıyordu acaba? Hayır, onun hakkında hiçbir şey hatırlamıyordu. Fakat bu ad pek yabancı gelmemişti. Yoksa kadının siyasetle ilgili bir yapıtı mı var? Roman, eğlenceli şeyler ya da cinayet hikâyeleri değil de ciddi kitaplar mı yazıyor? Belki de şu entelektüellerden o. Bayan Oliver'ın içi rahatladı. Eğer öyleyse sorun basit. Bırakırım o konuşsun. Ben de zaman zaman, 'Ya, çok ilgi çekici,' derim.

Bayan Burton-Cox, «Sözlerim sizi çok şaşırtacak,» diye konuşmaya başladı. «Ama kitaplarınızı okuduktan sonra sizin ne kadar merhametli bir kadın olduğunuzu anladım. İnsanları çok iyi tanıdığınız belli. Merak ettiğim konuyu aydınlatabilecek biri varsa, o da sizsiniz.»

«Şey... Sanmam ki...» Bayan Oliver kendisinden beklenilen şeyi yapamayacağını, o yüksekliklere erişemeyeceğini açıklamak için uygun sözcükler aradı.

Bayan Burton-Cox bir şekeri kahveye batırarak kıtır kıtır yemeye başladı. İri bir kemiği zevkle kemiriyormuş gibi bir hali vardı.

Bayan Oliver dalgın dalgın, fildişi, diye düşündü. Fildişi tabii... Köpeklerin dişleri de fillerinki gibiymiş. Deniz aygırlarınınkiler de öyle. Koskocaman, iri fildişleri.

Bayan Burton-Cox, «Şimdi size sormam gereken ilk şey şu,» diyordu. «Hoş, yanılmadığımdan da eminim ya... Sizin isim anneliği ettiğiniz bir kız var değil mi? Celia Ravenscroft adında bir kız?»

«Ah...» Bayan Oliver hem şaşırmış, hem de memnun olmuştu. Bu isim anneliği konusunun üstesinden gelebileceğini sanıyordu.

Birçok kızın isim annesiydi. Birçok erkek çocuğun da. Tabii yıllar geçtikçe çoğunu unutmuştu. Zamanında görevlerini yerine getirmişti elbet. Çocuklarına Noel'lerde hediyeler yollamış, gidip onları ve anneleriyle babalarını görmüştü. Okul çağında ise zaman zaman çocukları alıp gezmeye götürmüştü. Evlendikleri zaman da ya hediye almış, ya paraca yardım etmişti. Ama sonra hepsi birer ikişer hayatından çıkmışlardı. Tabii onlarla birdenbire karşılaştığı zaman seviniyordu. Ancak böyle anlarda da bazı şeyleri hatırlayabilmek için uzun uzun düşünmek zorunda kalıyordu. «Onu en son ne vakit görmüştüm? Kimin kızıydı? Neden isim annesi olarak beni seçmişlerdi?»

Bayan Oliver elinden geleni yapmaya çalışarak, «Celia Ravenscroft,» diye yineledi. «Evet, tabii. Evet, öyle.» Ama gözlerinin önünde Celia'nın hayali belirmiyordu bir türlü. Daha doğrusu Bayan Oliver kızın bebekliğini hatırlayabilmişti. Vaftiz törenine gitmiş ve Kraliçe Ann stili bir süt süzgeci götürmüştü. Evet, bu süzgeci çok iyi hatırlıyordu. «Evet, evet, tabii.» dedi. «Korkarım Celia'yı yıllardan beri görmedim.»

Bayan Burton-Cox, «Ah, evet,» diye yanıt verdi. «Aklına estiği gibi hareket eden bir kız. Yani sık sık fikir değiştiriyor. Fakat çok kültürlü. Üniversitede de başarı göstermiş...» Kadın bir an durdu. «Anlayacağınız size açılacağım. Bilmek istediğim şeyi size açık açık söyleyeceğim. Bunun sizi sıkmayacağından eminim. Çok kimse sizin merhametli olduğunuzu, herkese yardıma çalıştığınızı söylüyor.»

Bayan Oliver, acaba benden borç para mı isteyecek, diye sordu kendi kendine. Böyle başlayan birçok konuşma dinlemişti.

«Açıkçası bu benim için çok önemli bir konu. İşin içyüzünü öğrenmem gerektiğine inanıyorum. Çünkü Celia, oğlum Desmond'la evlenecek. Ya da evleneceğini sanıyor. »

Bayan Oliver, «Ya?» dedi. «Sahi mi?»

«Yani şimdilik evlenmeyi düşünüyorlar. Tabii insanın karşısındakini tanıması gerek. Bilmek istediğim bir şey var. Bu, öyle herkese açıklanacak bir konu değil. Gidip bir yabancıyla konuşamam ki. Ama sizi yabancı saymıyorum, Bayan Oliver'cığım...»

Bayan Oliver kendi kendine, keşke yabancı saysaydınız, dedi. Endişelenmeye başlamıştı. Acaba Celia'nın babasız bir çocuğu mu var? Yoksa kız babasız bir çocuk mu dünyaya getirecek? Kadın benim bunu bildiğimi ve kendisine bu konuda bilgi vereceğimi mi sanıyor? İşte bu pek garip olur... Öte yandan, ben Celia'yı beş altı yıldır görmedim. Kız şimdi yirmi beş, yirmi altı yaşlarında olmalı. Bu kadına rahatlıkla hiçbir şeyden haberim olmadığını söyleyebilirim.

Bayan Burton-Cox ona doğru eğilerek soluk soluğa, «Bana her şeyi söylemelisiniz,» diye devam etti. «Çünkü konuyu bildiğinizden eminim. Ya da en azından olayın nasıl olduğu hakkında bir bilginiz var... Kızın annesi mi babasını öldürdü? Yoksa babası mı annesini?»

Bayan Oliver böyle bir soru beklemiyordu. Kulaklarına inanamıyormuş gibi, Bayan Burton-Cox'a bakakaldı. «Ama ben...» Durakladı. «A... anlıyamıyorum... Yani... ne sebeple...»

«Bayan Oliver'cığım, mutlaka biliyorsunuzdur. Yani... bu o kadar bilinen bir olay ki... Tabii aradan epey zaman geçti. On, on iki yıl sanırım. Ama o sırada herkesin ilgisini çekmişti. Herhalde olayı hatırlıyorsunuzdur. Hatırlamanız gerek.»

Bayan Oliver'ın kafası adeta ümitsizce çalışıyordu. Celia'nın annesi... ah, evet... Molly Preston Grey'di. Kendisi arkadaşımdı. Ancak onunla fazla samimi değildik. Tabii ya... Molly genç bir adamla evlenmişti. Adı neydi onun? Sir bilmem ne Ravenscroft... Adam dışişlerindeydi galiba? Ne garip, insan böyle şeyleri bir türlü

hatırlayamıyor. Molly'nin düğününde nedime miydim? Bunu bile unutmuşum. Ama nedimeydim sanırım. Düğün pek güzel olmuştu...Tanrım, ne çok şeyi unutuyor insan. Düğünden sonra Molly'le kocasını uzun süre görmedim. İngiltere'den ayrılıp bir yere gitmişlerdi. Ortadoğu'ya mı? İran'a? İrak'a? Bir ara Mısır'da mıydılar? Yoksa Malaya'da mı? Arada sırada İngiltere'ye geldikleri zaman onları görüyordum... Bayan Burton-Cox hâlâ ona bakıyordu. Herkesin ilgisini çeken o olayı hatırlayamadığı için düşkırıklığına uğramış bir hali vardı.

«Öldürüldü mü? Yani... biri bir kazaya mı neden oldu?»

«Hayır, hayır. Kaza değildi. Olay deniz kenarındaki evlerden birinde oldu. Cornwall'da sanırım. Şu kayalık yerlerden birinde işte. Her neyse... Karı kocanın orada evleri vardı. Onları kayaların dibinde buldular. İkisi de vurulmuşlardı. Ama polis cinayeti aydınlatamadı. Yani katil kadın mıydı? Kocasını vurduktan sonra intihar mı etmişti? Yoksa katil adam mıydı? Karısını öldürmüş, sonra da tabancayı kendisine mi çevirmişti? Kanıtları iyice incelediler. Kurşunlara varıncaya kadar. Fakat bunlar yetersizdi. Bir ara onların birlikte intihar ettiklerini de düşündüler. Sonunda neye karar verildiğini unuttum. Belki de, 'Kaza' dediler. Ama tabii herkes bunun cinayet olduğunu biliyordu. O ara bir sürü hikâye de anlatıldı...»

Bayan Oliver ümitle, «Herhalde bunların hepsi de uydurmaydı,» diye mırıldandı. Bir yandan da o hikâyelerden hiç olmazsa birini hatırlamaya çalışıyordu.

«Şey... Belki. Ama bu konuda karar vermek zor. Bazıları karı kocanın cinayet günü ya da daha önce kavga ettiklerini söylediler. Bazıları işe başka bir erkeğin karıştığından söz ettiler. Ve tabii adamın bir kadınla ilişkisi olduğuna dair hikâyeler de anlatıldı. İnsan ne düşüneceğini bilemiyor. Bana olay örtbas edilmiş gibi geliyor. Çün-

kü Sir Ravenscroft tanınmış, mevki sahibi bir adamdı. Yanılmıyorsam onun o yıl hastaneye girip çıktığını, çok bitkin olduğunu, ne yaptığını bilmediğini iddia edenler de oldu.»

Bayan Oliver kesin bir tavırla, «Korkarım bu konuda hiçbir şey bilmediğimi söylemek zorundayım.» dedi. «Siz söz edince, böyle bir olayın varlığını hatırladım. Adları biliyorum. O kişileri de tanırdım. Ama olayın içyüzü hakkında en ufak bir fikrim bile yok. Ne olduğunu da bilmiyorum...» Bir yandan da, Tanrı aşkına, diye düşünüyordu. Cesur olmak ve bu kadına, 'Bana böyle bir soru sormak cesaretini nereden buluyorsunuz?' demek isterdim...

Bayan Burton-Cox ısrar etti. «Her şeyi bilmem gerek. Bu çok önemli.» Çocukların bilyelerine benzeyen gözleri öfkeyle parlamaya başlamıştı. «Evet, bu çok önemli. Çünkü oğlum, sevgili oğlum, Celia'yla evlenmek istiyor.»

Bayan Oliver, «Korkarım size yardım edemeyeceğim,» diye mırıldandı. «Ben hiçbir şey duymadım.»

Bayan Burton-Cox, «Ama bilmeniz gerek,» dedi. «Yani siz o güzel romanları yazıyorsunuz. Cinayet konusunda bilmediğiniz yok. Kimlerin cinayet işlediğini, bunu neden yaptıklarını incelemişsiniz. Birçok kişinin size o olayın içyüzünü anlatacaklarından da eminim. Çünkü herkes böyle olaylarla çok ilgilenir.»

«Ben bir şey bilmiyorum.» Bayan Oliver'ın sesi pek nazik değildi artık. Hatta kadın tiksintiyle konuşmuştu.

«Anlamıyor musunuz? İnsan gidip bu konuyu kime soracağını bilemiyor. Yani bunca yıl sonra kalkıp polise gidemezsiniz. Zaten bunu yapsanız da yine bir şey söylemezler. Çünkü işi örtbas etmeye çalıştıkları belli. Ancak bence gerçeği öğrenmek şart. Bu çok önemli.»

Bayan Oliver soğuk soğuk, «Ben sadece kitap yazarım,» diye yanıt verdi. «Bütün o romanların hepsi de hayal ürünü şeylerdir. Cinayetler konusunda hiç bilgim yoktur. Kriminoloji konusunda da bir şey bilmem. Korkarım size hiçbir bakımdan yardım edemeyeceğim.»

«Ama kıza sorabilirsiniz bu konuyu. Celia'ya yani...»

«Celia'ya mı sorayım?» Bayan Oliver hayretle kadına baktı. «Bunu nasıl yapabilirim? Zaten Celia o felaket olduğu zaman henüz çocuktu.»

Bayan Burton-Cox, «Ama onun olayı bildiği kesin.» dedi. «Çocuklar her şeyi farkederler. Celia size her şeyi anlatır. Bundan eminim.»

Bayan Oliver mırıldandı. «En iyisi Celia'ya siz sorun.»

Kadın, «A, bunu yapamam!» diye bağırdı. «Bunun Desmond'un hoşuna gitmeyeceğini biliyorum. Anlayacağınız o, Celia konusunda biraz alıngan. Hayır... Ben Celia'yla bu işi konuşamam. Fakat onun size her şeyi olduğu gibi anlatacağından eminim.»

«Açıkçası böyle bir şey yapmak niyetinde değilim,» Bayan Oliver saatine bakarmış gibi yaptı. «A!.. Bu neşeli yemek ne kadar da uzun sürmüş! Artık gitmeliyim. Çok önemli bir randevum var. Hoşçakalın Bayan... şey... Bayan **Bedley-Cox.** Size yardım edemeyeceğim için üzgünüm. Ancak nazik konular bunlar. Zaten bu olay o kadar önemli mi?»

Aynı anda Bayan Oliver'ın çok iyi tanıdığı bir edebiyatçı önlerinden geçti. Yazar yerinden fırlayarak kadını kolundan yakaladı. «Louis hayatım, seni gördüğüme ne kadar sevindiğimi bilemezsin. Senin burada olduğunu daha önce farketmemiştim.»

«A, Ariadne'ciğim? Uzun zamandan beri görüşemedik. İyice incelmişsin...»

Bayan Ariadne Oliver arkadaşının koluna girerek Bayan Burton-Cox'dan uzaklaştı. «İnsana ne de güzel şeyler söylersin... Çabucak gitmem gerek, çünkü verilmiş bir sözüm var.»

Arkadaşı omzunun üzerinden Bayan Burton-Cox'a bir göz attı. «Galiba o korkunç kadın seni bir köşeye sıkıştırdı Ariadne.»

Bayan Oliver, «Bana çok garip sorular sordu,» diye içini çekti.

«Ya?.. O soruları nasıl yanıtlayacağını bilmiyor muydun?»

«Hayır... Zaten bunlar beni ne ilgilendirir. Açtığı konuyla ilgili hiçbir şey bilmiyordum. Hoş, bilseydim de yine ona bir şey söylemezdim ya...»

«Açtığı konu ilgi çekici miydi bari?»

«Belki...» Bayan Oliver'ın aklına yeni bir şey gelmişti. «Evet, ilgi çekici olabilir ama...»

Arkadaşı, «Kadın ayağa kalktı,» dedi. «Galiba peşinden gelmek niyetinde. Gel, Ariadne. Arabam dışarıda. Seni istediğin yere bırakırım. Tabii eğer buraya otomobilinle gelmediysen...»

«Ben Londra'da arabamla dolaşmaktan vazgeçtim artık. İnsan park yeri bulamıyor.»

«Haklısın. Sıkıcı bir sorun bu.»

Bayan Oliver yemektekilerle vedalaştı. Sonra da arkadaşıyla birlikte arabaya bindi.

«Hâlâ Eaton Terrace'da oturuyorsun, değil mi?»

Yazar, «Evet,» dedi. «Ama galiba şimdi Whitefriars Apartmanına gitsem iyi olacak. Binanın adını iyice hatırlamıyorum, fakat yerini biliyorum.»

«Ha, şu modern apartmanı kastediyorsun. Dört köşe, düzenli bir taş yığını...»

Bayan Oliver başını salladı. «Ta kendisi.»

2

Filler konusu

Arkadaşı Hercule Poirot'yu evinde bulamayan Bayan Oliver, onu telefonla aramak zorunda kaldı. «Bu akşam evde misiniz?» Yazar telefonun yanında oturmuş, parmaklarını sinirli sinirli masaya vuruyordu.

«Ama siz...»

«Ben Ariadne Oliver'ım.» Kadın telefonda adını her verişinde şaşırırdı. Çünkü dostlarının, sesini duyar duymaz kim olduğunu anlayıvereceklerini sanırdı.

«Evet, bütün akşam evdeyim. Bu sorunuz sizi görme zevkine erişeceğim anlamına mı geliyor.»

Bayan Oliver, «Bunu bu biçimde yorumladığınız için çok naziksiniz,» dedi. «Ama beni görmenin size zevk vereceğini pek sanmıyorum.»

«Sizi görmek daima bir zevktir, madam.»

Yazar içini çekti. «Bilmem ki... Sizi galiba biraz rahatsız edeceğim. Bazı şeyler soracağım. Bir konuda fikrinizi alacağım.»

Poirot, «Ben fikirlerimi başkalarına açıklamaya daima hazırımdır,» diye yanıt verdi.

Bayan Oliver, «Bir şey oldu,» dedi. «İç sıkıcı bir şey... Bu konuda ne yapacağımı bilemiyorum.»

«Ve bu yüzden gelip beni göreceksiniz öyle mi? Ben bunu bir övgü sayıyorum. Güzel bir övgü.»

Bayan Oliver sordu. «Sizce hangi saat uygun?»

«Dokuz iyi mi? Belki birlikte bir kahve içeriz. Tabii nar ya da böğürtlen şerbetini yeğlerseniz... Fakat hayır. Siz öyle şeylerden hoşlanmazsınız. Bunu iyi biliyorum.»

Poirot ağırlığınca altın ettiğini düşündüğü uşağına, «George,» dedi. «Bu gece Bayan Oliver bizi onurlandıracak. Kahve hazırla. Bir de iyi bir likör. Onun hangi likörü sevdiğini bir türlü hatırlayamıyorum.»

«Bayan Oliver'in vişne likörü içtiğini gördüm, efendim.»

«Bir de nane likörü... Ama vişneyi yeğlediğini sanıyorum. Pekâlâ.» Poirot ekledi. «Öyle olsun...»

Bayan Oliver tam dokuzda geldi. Poirot yemeğini yerken, Bayan Oliver'ı beni görmeye zorlayan nedir, diye düşünmüştü. Niçin kadın kararsızlık içindeydi? Bana çözülmesi güç bir sorun mu getirecek? Yoksa bir cinayeti mi açıklayacak? Bayan Oliver'dan her şey beklenir. Sıradan bir şeyden de, akla hayale sığmayacak bir olaydan da söz edebilir. Çünkü yazar için bunlar hemen hemen birbirlerinden farksızdır. Ah, neyse... Bayan Oliver'la başa çıkabilirim... Bunu hep başardım. Zaman zaman beni çok kızdırır. Ama aslında Bayan Oliver'ı çok severim. Onunla birlikte türlü olaya karıştık, denemeler yaptık... Daha bu sabah gazetede onun hakkında bir yazı okudum. Yoksa akşam gazetesinde mi? Bayan Oliver gelmeden bunu hatırlamaya çalışmalıyım.

Gerçekten, uşak Bayan Oliver'ın geldiğini haber verdiği zaman Poirot da yazıyı nerede gördüğünü hatırlamıştı. Yazar odaya girdi ve Hercule Poirot tahmininde yanılmamış olduğunu anladı. Bayan Oliver kaygılıydı. Fazla abartılmış bir biçimde tarattığı saçları iyice karışmıştı. Çünkü kadın bazen telaş ve heyecanla parmaklarını saçlarının arasına sokardı. Belçikalı dedektif yazarı büyük bir sevinçle karşıladı. Onu bir koltuğa oturtarak fincanına kahve doldurdu. Vişne likörü kadehini yanındaki masaya koydu.

Bayan Oliver rahatlamış bir insan tavrıyla derin bir soluk aldı. «Ah... Herhalde benim pek gülünç bir kadın olduğumu düşüneceksiniz. Buna rağmen...»

«Gazetede bugün yazarların bulunduğu bir ziyafete katıldığınızı okudum. Ünlü kadın yazarların bulunduğu bir toplantıya... Sizin böyle şeylerden hoşlanmadığınızı sanıyordum.»

Bayan Oliver, «Ben aslında öyle yemeklere pek gitmem,» dedi. «Bir daha da gidecek değilim!»

Poirot anlayışlı bir tavırla, «Ah,» diye mırıldandı. «Çok mu sıkıldınız?» Bayan Oliver'ın çekingenliğini bilirdi. Romanlarının fazla övülmesinden rahatsız olurdu. Çünkü bir keresinde Poirot'ya da açıkladığı gibi, böyle sözlere nasıl karşılık vereceğini bilemezdi.

«Ziyafet hoşunuza gitmedi mi?»

Bayan Oliver, «Bir yere kadar gitti,» diye yanıt verdi. «Ama ondan sonra çok sıkıcı bir şey oldu.»

«Ah... Siz de beni bu yüzden görmek istediniz. Öyle değil mi?»

«Evet, ama bunun nedenini pek bilmiyorum. Yani... bu konunun sizinle bir ilgisi yok. Öyle dikkatinizi çekecek bir şey de değil. Aslında beni de ilgilendirmiyor. Ya da bir dereceye kadar ilgilendiriyor. Yoksa buraya gelip fikrinizi almayı düşünmezdim. Benim öğrenmek istediğim şu: Siz benim yerimde olsaydınız ne yapardınız?»

Poirot, «İşte bu son sorunuz çok güç,» dedi. «Ben, Hercule Poirot her sorunda nasıl davranmam gerektiğini bilirim... Ama size gelince... Sizi iyi tanımama rağmen belli bir durumda ne yapacağınızı önceden kestiremem.»

Bayan Oliver mırıldandı. «Şimdiye kadar bir fikir edinmişsinizdir herhalde. Beni uzun yıllardan beri tanıyorsunuz.»

«Biz tanışalı ne kadar oldu? Yirmi yıl mı?»

«A, ne bileyim? Ben yılları, tarihleri kesinlikle hatırlayamam. Bildiğiniz gibi aklım karışıverir, 1939'u hatırlıyorum. Çünkü savaş o yıl başlamıştı. Bazı tarihleri de, o sırada olan garip olaylar yüzünden aklımda tutabiliyorum.»

«Her neyse... Yazarlar yemeğine gittiniz bugün. Ve bu pek hoşunuza gitmedi.»

«Yemek hoşuma gitti. Ama sonradan sıkıldım...»

Belçikalı dedektif öğrenmek isteyen bir doktorun şefkatiyle, «Birtakım kişiler, size bir şeyler söylediler...» dedi.

«Şey... Onlar bana bir şey söylemeye hazırlanıyorlardı. Sonra birdenbire, herkesi idarelerine almayı çok iyi bilen o iriyarı, otoriter tavırlı kadınlardan biri adeta üzerime atıldı... İnsanın içini herkesten çok böyleleri sıkar işte. Kadında sanki kelebek avlıyormuş gibi bir hal vardı. Ama tabii elinde ağ filan yoktu. Beni yakaladığı gibi köşedeki bir kanepeye doğru sürükledi, sonra benimle konuşmaya başladı. İsim anneliği ettiğim bir kızın konusunu açtı.»

«Ah, anlıyorum... Sevdiğiniz bir kız mıydı?»

Bayan Oliver, «Onu yıllardan beri görmedim,» diye yanıt verdi. «Onların hepsiyle de ayrı ayrı ilgilenmem olanaksız. Sonra kadın bana son derece garip bir soru sordu. Bunu anlatmak benim için o kadar zor ki...»

Poirot yine şefkatle, «Hiç de değil,» dedi. «Aslında pek kolay bu. Herkes eninde sonunda bana her şeyi açıklar. Çünkü ben bir yabancıyım. Onun için de bana açılmalarının o kadar önemli bir şey olmadığını düşünürler. Yabancı olduğum için benimle rahatça konuşurlar.»

Bayan Oliver başını salladı. «Evet, size bazı şeyleri açıklamak gerçekten kolay oluyor. Neyse, kadın bana isim annesi olduğum kız hakkında bir soru sordu. Daha doğrusu onun annesiyle babası hak-

kında. 'Annesi mi babasını, yoksa babası mı annesini öldürdü?' dedi.»

Poirot bağırdı. «Efendim?»

«İnsana deli saçması gibi geliyor değil mi? O sırada ben de öyle düşündüm.»

«Kızın annesi mi babasını öldürmüş?.. Yoksa babası mı annesini? Sorun bu mu?»

Bayan Oliver, «Evet,» dedi.

«Peki, olayın aslı nedir? Kim kimi öldürmüş?»

Yazar, «İkisini de ölü bulmuşlar,» diye anlattı. «Tabancayla vurulmuşlar. Bir uçurumun yukarısında. Olay Korsika'da mı olmuş, yoksa Cornwall'da mı, bunu hatırlamıyoruz. Ama işte öyle bir yerde.»

«O halde kadının söyledikleri doğruydu.»

«Ah, evet. O bölümü doğruydu. Bu olay yıllar önce oldu. Ama... kadın neden bana geldi?»

Poirot, «Tabii cinayetle ilgili sırları bildiğinizden dem vurdu. Bu söz ettiği, gerçek bir olay, değil mi?»

«Tabii. Hayali bir konu değildi. Yani, 'annesi babasını ya da babası annesini vurduğu takdirde. A. ne yapardı,' gibi bir varsayım yok ortada. Bu olay gerçekten oldu. Galiba size konuyu olduğu gibi anlatmam gerek. Tabii olayı iyice hatırlamıyorum. Ama o sırada halkın çok ilgisini çekmişti. Yanılmıyorsam en aşağı on iki yıl öncesinin bir olayı. Olaya karışanların adlarını hatırlıyorum, çünkü onları tanırdım. Kadın benim okul arkadaşımdı. Onunla oldukça samimiydik. Olay çok ilgi topladı. Gazeteler durmadan bundan söz ettiler. Sir Alistair Ravenscroft ve Lady Ravenscroft. Mutlu bir çiftti onlar. Adam elçiydi sanırım. Karı koca dünyayı dolaşmışlardı. Sonra o evi aldılar. Dışarıda bir yerde sanırım. Ama bunu da pek hatırlayamıyorum. Sonra birdenbire gazeteler bu çifte ölümden söz etmeye

başladılar. 'Onları biri mi öldürdü? Yoksa birbirlerini mi vurdular?' gibi sorular soruldu. Yanılmıyorsam cinayet yıllardan beri evde duran bir tabancayla işlenmişti. Neyse... En iyisi size bütün hatırlayabildiklerimi anlatayım...»

Bayan Oliver kendini biraz toplayarak ona söylenenleri oldukça anlaşılır bir biçimde özetledi. Belçikalı zaman zaman onu durdurarak bir soru soruyordu.

Sonunda da, «Ama neden?» dedi. «Niçin o kadın bu işin içyüzünü öğrenmek istiyor?»

Bayan Oliver, «İşte ben de bunu anlamaya çalışıyorum,» diye yanıt verdi. «Celia'yı bulabileceğimi sanıyorum. Hâlâ Londra'da oturuyor bildiğime göre. Belki de Cambridge'e yerleşti. Yoksa Oxford'a mı? Üniversiteyi bitirdi. Ya burada öğretmenlik yapıyor ya da başka bir yerde. Böyle bir şey işte. Çok da modern. Garip kılıklı, uzun saçlı kişilerle dolaşıyor. Ama Celia'nın esrar içtiğini sanmıyorum. Aklı başında. Zaman zaman ondan haber de alıyorum. Noel'de falan kart yolluyor. Neyse... Sonuçta insan boyuna, isim anneliği ettiği çocukları düşünemez. Celia da yirmi beş, yirmi altı yaşlarında.»

«Evli değil mi?»

«Hayır. Ama evlenmek üzere olduğu anlaşılıyor. Böyle bir niyeti var. Şu... Hay Allah neydi o kadının adı... Bayan Brittle? Hayır. Hah, Bayan Burton-Cox... Celia onun oğluyla evlenmeyi düşünüyor sanırım.»

«Ve Bayan Burton-Cox oğlunun bu kızla evlenmesini istemiyor. Çünkü Celia'nın annesi babasını ya da babası annesini öldürmüş. Öyle mi?»

Bayan Oliver başını salladı. «Öyle sanırım. Aklıma bu olasılıktan başkası gelmiyor. Ancak katilin kim olduğu o kadar önemli mi? Anneniz babanızı öldürmüş... Ya da babanız annenizi... Hangisinin katil olduğu, evleneceğiniz gencin annesini neden ilgilendirsin?»

Poirot mırıldandı. «Evet, bu noktanın üzerinde durmak gerek... Evet, bu oldukça ilgi çekici. Sir Alistair Ravenscroft ya da Lady Ravenscrotf'u kastetmiyorum. O olaya benzeyen bir olayı hayal meyal hatırlıyorum... Belki de aynı olay bu. Ama Bayan Burton-Cox'un tutumu garip. Belki de kadın biraz kaçıktır. Oğlunu çok sevdiğinden mi yapıyor?»

Bayan Oliver, «Belki,» dedi. «Galiba Celia'nın, oğluyla evlenmesini hiç istemiyor.»

«Kızın annesine ya da babasına çektiğini, evlendiği adamı öldüreceğini mi sanıyor?»

Yazar homurdandı. «Ne bileyim? Kadın benim kendisine her şeyi açıklayabileceğimden emindi. Fakat buna karşılık, bana yeteri kadar bilgi vermedi. Öyle değil mi? Bunu neden yaptı? Bu işin gerisinde ne gizli? Bütün bunlar ne anlama geliyor?»

Poirot, «Bunu öğrenmek ilginç olurdu sanırım...» diye yanıt verdi.

Yazar bağırdı. «İşte ben de size onun için geldim! Siz olayların içyüzünü öğrenmekten hoşlanırsınız. Önceden nedenini anlayamadığınız bazı olayların... Daha doğrusu kimsenin bir anlam veremediği olayların.»

Belçikalı, «Bayan Burton-Cox bir tercih yapıyor mu?» diye sordu.

«Yani kadın Celia'nın annesinin, babasını öldürmüş olmasını mı tercih edecek? Yoksa babasının annesini öldürmüş olmasını mı? Sanmıyorum.»

Poirot, «Neyse,» dedi. «Derdinizi anlıyorum. Garip bir şey. Yemekten eve dönüyorsunuz. Sizden başarılması güç bir şey yapmanız istenmiş. Hatta olanaksız bir şey... Şimdi bu işi halletmek için en uygun yolun hangisi olduğunu düşünüyorsunuz.»

Bayan Oliver atıldı. «Sizce en uygun yol hangisi?»

Poirot, «Bunu söylemek benim için zor,» diye yanıt verdi. «Ben kadın değilim... Bir toplantıya gitmişsiniz. Orada aslında tanımadığınız biri size bu konuyu açmış. Bunu halletmenizi istemiş. Üstelik amacını da pek açıklamamış.»

Yazar, «Evet,» dedi. «Şimdi Ariadne ne yapacak? Bunun gazetede okuduğumuz bir olay olduğunu varsayalım. A. ne yapacak?»

Poirot, «Bence A.'nın yapabileceği üç şey var,» diye mırıldandı. «Burton-Cox'a bir pusula yazarak, 'Çok üzgünüm, ama size bu konuda yardım etmem olanaksız,' diyebilir. Buna benzer bir şey... Ya da isim anneliği ettiği kızı bulur. Evlenmeyi düşündüğü genç adamın annesinin kendisinden istediği şeyi ona açıklar.» Bir an durdu. «Kızdan, o gençle gerçekten evlenmek isteyip istemediğini öğrenebilirsiniz, Bayan Oliver. Belki o, bu konuda bir şey bilir. Genç adam kıza annesinin aklına takılan bu sorundan söz etmiştir. Bu konuşma birçok bakımdan ilginç olur. Örnekse kızın, evlenmek istediği gencin annesi hakkında neler düşündüğünü öğrenebilirsiniz. Yapabileceğiniz üçüncü şeye gelince... Ben de size kesinlikle bunu tavsiye ederim...»

Bayan Oliver başını salladı. «Ne diyeceğinizi biliyorum.»

«Hiçbir şey yapmayın.»

Yazar, «Böyle söyleyeceğinizi anlamıştım,» dedi. «Bunun en uygun ve en kolay yol olduğunun da farkındayım. İsim anneliği ettiğim kıza giderek, 'Kaynanan olacak kadın, hakkında böyle diyor. Şuna buna sorular soruyor,' demek ayıp olur. Ama...»

Poirot, «Biliyorum,» diye gülümsedi. «Sizinki insanca bir merak.»

Bayan Oliver, «O iğrenç kadının bana o sözleri neden söylediğini öğrenmek istiyorum,» diye karşılık verdi. «Bunu öğrenince

içim rahatlar ve o olayı unuturum. Ancak işin içyüzünü ortaya çıkarıncaya kadar...»

Poirot, «Evet,» dedi. «Gözünüze uyku girmeyecek. Sizi iyi tanırım. Gece yarısı uyanacak ve olmayacak, abartılmış şeyler düşüneceksiniz. Tabii sonra bunları sürükleyici bir dedektif romanı haline sokacaksınız. Esrarlı bir serüven haline...»

«Konuya bu açıdan bakarsam, herhalde bunu bir dedektif romanı haline sokabilirim.» Bayan Oliver'ın gözleri hafif bir öfkeyle parlamaya başlamıştı.

Poirot, «Bu konuyla uğraşmayın,» dedi. «İşlemek için oldukça güç bir konu. Ortada belirli bir neden yok.»

«Ama ben gerçekten iyi bir neden olmadığından emin olmak isterim.»

«Merak... Ne kadar ilginç bir şeydir bu.» Poirot içini çekti. «İnsanlık çok şeyi buna borçludur. Meraka yani. Gemiler, trenler, uçaklar, atom bombaları, penisilin ve bir sürü ilaç...»

Ariadne Oliver, «Siz bana şunu söyleyin,» dedi. «Ben fazla meraklı bir kadın mıyım?»

Belçikalı, «Hayır,» dedi. «Genel olarak öyle fazla meraka kapılan bir insan değilsiniz. Fakat yemekte neden o kadar sinirlendiğinizi de anlıyorum. Kendinizi övgüye ve dalkavukluğa karşı koymaya hazırlamışsınız. Onun yerine garip bir bilmeceyle karşılaşmışsınız. Ve bu işi başınıza saran kadından da iyice nefret etmişsiniz.»

«Evet. Çok sıkıcı bir insan. Sinire dokunacak bir tip.»

«Şu geçmişte işlenen cinayet. Karı koca iyi geçiniyorlarmış. Onların kavga ettiklerini gören de olmamış. Demek gazeteler onların birbirlerini öldürmeleri için hiçbir neden olmadığından söz etmişlerdi.»

«Evet. Onları vurmuşlar. Karı koca aralarında anlaşarak intihar etmiş de olabilirler. Yanılmıyorsam polis de önce böyle düşündü. Tabii yıllar sonra insan olay hakkında bir şey öğrenemez.»

Poirot itiraz etti. «Aksine. Birçok şey öğrenebilir.»

«Yani... o ilgi çekici arkadaşlarınızın yardımıyla mı?»

«Onların ilgi çekici oldukları pek söylenemez. Ama bilgileri vardır. Ayrıca bazı dosyalara bakabilirler. O günlerde cinayet hakkında toplanan bilgiyi inceleyebilirler. Ben de bazı belgeleri görebilirim.»

Yazar ümitle Poirot'ya baktı. «Bazı şeyler öğrenir sonra da bunları bana anlatırsınız.»

Poirot, «Evet,» diye karşılık verdi. «Size hiç olmazsa olayla ilgili geniş bilgi verebilirim. Ancak tabii her şeyi öğrenmek biraz zaman alacak.»

«Bu konuda bana yardım etmenizi gerçekten istiyorum. Tabii siz böyle yapınca, bana da iş düşecek. Anlaşılan Celia'yı görmek zorunda kalacağım. Onun bu konuda bir şey bilip bilmediğini öğrenmeye çalışacağım. Celia'ya kaynana adayını başımdan atmamı isteyip istemediğini soracağım. Belki ona başka biçimde yardım edebilirim. Ayrıca Celia'nın evleneceği genci de görmeliyim.»

Poirot, «Çok iyi,» dedi. «Fevkalade.»

«Herhalde bazı kişiler de...» Yazar kaşlarını çatarak durakladı.

Hercule Poirot, «Başkalarının size bu konuda yardım edebileceklerini pek sanmıyorum,» diye mırıldandı. «Geçmişte kalan bir olay bu. Belki o sırada ilgi çekti. Ama düşünürseniz bu da o kadar önemli değil. İlgi çekici olaylar insanı şaşırtacak bir biçimde sona ermezlerse işe yaramazlar. Bu olay öyle olmamış. Onun için de şimdi hiç kimse olayı hatırlamıyor.»

Bayan Oliver başını salladı. «Evet, bu doğru. Bir ara bütün gazeteler bu olaydan söz ettiler. Herkes bu olayla ilgileniyordu. Sonra bu ilgi birdenbire sönüverdi. Şimdi de böyle oluyor ya... Sözgelimi geçen gün bulunan o kız... Hani evinden ayrılmış ve kendisini bir daha bulamamışlar. Beş altı yıl önce olmuş bu. Sonra kum tepeciğinde, çakılla dolu hendekte oynayan küçük çocuk, birdenbire kızın cesediyle karşılaşmış. Beş altı yıl sonra...»

Belçikalı dedektif, «Doğru,» dedi. «Tabii cesede bakarak kızın ne kadar zaman önce öldürüldüğünü öğrenecekler. O gün olanları ortaya çıkaracaklar. Yazılı belge varsa, onları inceleyecekler. Ve belki böylece katili yakalayacaklar. Ama sizin olayda bunu yapmak daha güç. Çünkü ilk bakışta insana bunun sadece iki yanıtı varmış gibi geliyor. Adam karısından nefret ediyor ve onu başından atmak istiyordu. Kadının kocasına tahammülü kalmamıştı. Ya da bir âşığı vardı. Bu bir aşk cinayeti de olabilir, başka bir şeyde. Ortaya çıkarılacak gizli bir delil ya da ipucu olduğunu da sanmıyorum. Polis o sırada cinayet nedenini öğrenememiş. Demek ki bu kolaylıkla ortaya çıkarılamayacak, ilk bakışta görülmeyen bir şeydi. Onun için de olay hep esrar içinde kaldı.»

«Herhalde Celia'yla konuşabilirim. Belki o iğrenç kadının da istediği buydu. Kızın işin içyüzünü bildiğini düşünüyordu...» Bayan Oliver bir an durdu. «Evet, Celia'nın olay hakkında bilgisi olabilir. Çocuklar birçok şeyin farkına varırlar. Aklın almayacağı şeyleri öğrenir onlar.»

«İsim analığı ettiğiniz o kız olay sırasında kaç yaşındaydı?»

«Bunu hesaplayabilirim. Celia'nın yaşını hemen söyleyemeyeceğim... Dokuz, on yaşındaydı galiba... Ama daha büyük de olabilir. Bilmem ki. Bana Celia olay sırasında uzakta, bir okuldaymış gibi geliyor. Fakat uyduruyor da olabilirim.»

«Ama Bayan Burton-Cox'un aslında sizi Celia'dan bilgi almaya zorlamak istediğini düşünüyorsunuz, değil mi? Belki kız bir şey biliyordur. Kimbilir? Tutmuş, olay hakkında o genç adama bir şey söylemiştir. O da bunu annesine tekrarlamıştır. Herhalde Bayan Burton-Cox, kızı sorguya çekmeye kalktı ve layık olduğu karşılığı aldı. Onun üzerine kadının aklına ünlü Bayan Oliver geldi. O hem Celia'nın isim annesiydi, hem de cinayet konusunda bilgisi vardı. Celia'dan her şeyi öğrenebilirdi. Ama o olay kadını neden ilgilendiriyor? Bunu bir türlü anlayamıyorum. Ayrıca başkalarının size bu konuda yardım edebileceklerini de sanmıyorum.» Poirot bir an durdu, sonra ekledi. «Bu olayı hatırlayan olur mu?»

Bayan Oliver, «Bu olur sanıyorum,» dedi.

Poirot hafif bir hayretle ona baktı. «Beni şaşırtıyorsunuz. İnsanlar hatırlayabilirler mi?»

Yazar, «Ben aslında filleri düşünüyordum,» diye mırıldandı.

«Filleri mi?» Belçikalı daha önce de olduğu gibi, Bayan Oliver'ın ne yapacağını, ne düşüneceğini önceden kestirmek olanaksız, dedi kendi kendine. «Neden aklınıza birdenbire filler geldi?»

Bayan Oliver ekledi. «Ziyafette de filleri düşünüyordum zaten.»

Poirot merakla sordu. «Neden?»

«Aslında daha çok dişleri düşünüyordum. İnsanın yediği şeyleri. Eğer takma dişleriniz varsa, yemek sırasında biraz zorluk da çekiyorsanız... Yani neleri yiyebileceğiniz, neleri yiyemeyeceğinizi bilmeniz gerekiyor.»

Belçikalı dedektif derin derin içini çekti. «Ah... Evet evet. Dişçiler insan için çok şeyler yapabiliyorlar. Ancak yine de yeterli olmuyor.»

«Öyle. Sonra... dişlerimizin kemikten olduğunu ve fazla sağlam sayılamayacaklarını düşündüm. 'Keşke köpek olsaymışım,' dedim. Çünkü onlarınki fildişindendir. Fildişi cinsi bir şeyden. Sonra dişleri böyle olan diğer hayvanlar aklıma geldi. Deniz aygırları filan... Ondan sonra filleri düşündüm. Tabii onlarınki gerçek fildişi. Koskocaman dişleri var fillerin.»

«Bu çok doğru.» Ama Poirot yazarın ne demek istediğini hâlâ anlayamamıştı.

«Sonra söz ettiğimiz o konuda, fillere benzeyen insanlarla konuşmamızın yerinde olacağını düşündüm. Çünkü filler de hatırlar. Öyle denir.»

Poirot, «Evet,» dedi. «Bu sözü duydum.»

Bayan Oliver, «Filler hiçbir şeyi unutmazlar,» diye mırıldandı. «Çocuklara sık sık anlatılan hikâyeyi bilirsiniz. Hintli bir terzi, filin dişine bir iğne sokmuş... Hayır dişine değil, hortumuna. Tabii, hortumuna ya. Aradan birkaç yıl geçmiş. Fil, adamı tekrar görünce hortumuna su çekerek onu baştan aşağıya kadar ıslatmış. Çünkü terzinin kendisine yaptığını unutmamış. Olayı hatırlamış. İşte işin can alacak noktası da bu. Filler de hatırlar. Şimdi bana düşen iş de bu, anlayacağınız. Fillerle konuşmak.»

Hercule Poirot, «Ne demek istediğinizi anlayabildiğimi pek sanmıyorum,» diye karşılık verdi. «'Filler' sınıfına soktuğunuz kişiler... Sizi duyan da bilgi edinmek için hayvanat bahçesine gittiğinizi sanır.»

Bayan Oliver, «Öyle yapacak değilim tabii,» dedi. «Yani gidip filleri görmeyeceğim. Sadece bazı bakımlardan fillere benzeyen tanıdıkları bulacağım. Bazı kişiler geçmişini çok iyi hatırlar. Doğrusunu isterseniz, insan garip şeyleri bir türlü unutmaz. Bakın benim de hatırladığım bir sürü şey var. Sözgelimi beşinci doğumgünümü ve

yapılan pembe pastayı hatırlıyorum. Üstünde pembe şekerden bir kuş vardı. Sonra kanaryamın uçtuğu gün... Kuş kafesten kaçtığı için hüngür hüngür ağlamıştım... O sırada dokuz yaşındaydım sanırım. Tabii bu konuda o kadar gerilere gidecek değiliz. Ama insan bazı şeyleri hatırlıyor.»

Poirot, «Evet,» dedi. «Anlıyorum. Bu konu çok ilgi çekici. Demek şimdi gidip filleri arayacaksınız?»

«Evet. Ama olayın kesin tarihini bilmeliyim.»

Belçikalı, «Ben belki bu bakımdan size yardım edebilirim,» diye gülümsedi.

«Ondan sonra, o sıralarda tanıdığım kişileri hatırlamaya çalışacağım. Ortak dostlarımız olan kişileri... Herhalde onlar Ravenscroftlarla da dostluk ediyorlardı. Sonra karı kocayla dışarıda tanışmış olan arkadaşlar da var tabii. Tanıdığım, ama yıllardan beri görmediğim bazı aileler. İnsan uzun süre görmediği tanıdıkları rahatlıkla arayabilir. Çünkü birçok kişi tanıdık bir yüzle karşılaşmaktan hoşlanır. Hatta sizin hakkınızda fazla bir şey hatırlayamasalar bile... Onlarla karşılıklı oturur eski günlerden söz edersiniz. Özellikle hatırladığınız günlerden.»

Poirot mırıldandı. «Çok ilgi çekici... Tasarladığınız işi başaracak yeteneğe sahipsiniz. Ravenscroft'ları yakından uzaktan tanıyan kişiler... Olayın olduğu yerde oturanlar ya da o sırada orada kalmakta olanlar... Bu ikincisi daha zor tabii. Fakat onları da bulabilirsiniz. Her yolu deneyin. Olay hakkında biraz konuşun. Onların bu olay hakkında anlattıklarını tekrarlayın. Özellikle kadının ya da kocasının aşk serüvenlerinden, miras kalan paradan söz edin. Tabii eğer böyle bir şey varsa. Daha başka birçok konu bulabilirsiniz.»

Bayan Oliver, «Ah,» diye içini çekti. «Korkarım ben fazla meraklı bir insanım.»

Poirot, «Size bir görev verildi,» dedi. «Hoşlandığınız ya da memnun etmeye çalıştığınız biri değil, nefret ettiğiniz bir kadın verdi bunu. Ama işin bu tarafı önemli değil. Siz ava çıkacaksınız. Gerçek avına. İstediğiniz yolu seçin. Fillere giden yol bu. Filler de hatırlar.... İyi yolculuklar, Bayan Oliver.»

Yazar, «Efendim?» diye kaşlarını kaldırdı.

Belçikalı yanıt verdi. «Sizi uğurluyorum. Gerçeği bulmak için yola çıkacaksınız. Filleri arayacaksınız.»

«Ben herhalde deliyim.» Bayan Oliver üzgün üzgün içini çekti. Sonra da parmaklarını saçlarının arasına soktu. «Bir av köpeğiyle ilgili bir romana başlamayı düşünüyordum. Ama hikâyeyi kafamda bir türlü toparlayamıyordum. Romana başlayamadım bir türlü. Bilmem, ne demek istediğimi anlıyor musunuz?»

«Tabii. Siz şimdi av köpeğini bir yana bırakın. Fillerin peşine düşün.»

3

Alice Hala'nın yöntemi

«Bayan Livingstone, bana adres defterimi bulur musunuz?»

«Masanızın üstünde, Bayan Oliver. Sol köşede.»

Yazar, «Ben onu kastetmedim,» dedi. «Bu şimdi kullandığım defter. Ben eskisini istiyorum. Geçen yılkini. Hatta ondan öncekini.»

Bayan Livingstone, «Onu atmış olmayasınız!» dedi.

«Hayır. Ben adres defteri gibi şeyleri kaldırıp atmam. Bunlar insana gerekebilir. Yeni defterine çekmediğin bir adresi bulmak zorunda kalırsın. Herhalde istediğim defter küçük dolaplardan birinin çekmecesinde olacak.»

Bayan Livingstone, Bayan Oliver'ın yeni sekreteriydi. Bayan Sedgwick'in yerine gelmişti. Ariadne Oliver eski sekreterini öyle arıyordu ki. Çok şeyi bilirdi Sedgwick. Yazarın bazı şeyleri koyduğu yerleri örneğin... Sonra bazı eşyaları sakladığı çekmeceleri. Eski sekreter, Bayan Oliver'ın nazik mektuplar yazdığı kişilerin adlarını ve sonunda sabrı taşarak hakaret dolu pusulalar yolladığı insanların adlarını çok iyi hatırlardı. Eşsiz, değerli bir sekreterdi. Bayan Oliver, Sedgwick o kitaba benzerdi, diye düşündü. Neydi onun adı?.. Şu kahverengi büyük kitap! Tamam hatırladım. Victoria devrinde herkeste varmış bundan. **Her Şeyi Bundan Öğrenebilirsiniz.** Gerçekten de öyleydi. Sofra örtüsündeki pas lekeleri nasıl çıkarılır. Bozulan mayonez nasıl yenir hale sokulur. Bir piskoposa nasıl mektup yazılır. Daha bir sürü şey. Her şey vardı bu kitapta... Alice Halam da bu kitaba çok güvenirdi.

«Bayan Sedgwick, Alice Hala'nın kitabı kadar yararlıydı. Bayan Livingstone hiç de onun gibi değil. Yeni sekreterim sarı, uzun yüzünde sıkıntılı bir ifadeyle karşımda duruyor. Çok becerikliymiş gibi de bir tavır takınıyor. Yüzünün her hattı, 'Ben çok becerikliyim,' diyor sanki. Ama aslında hiç öyle değil. O sadece daha önce yanında çalıştığı yazarların defterlerini ve kâğıtlarını nerelere koyduklarını biliyor. Benim de onlar gibi davranmamı istediği kesin.»

Bayan Oliver şımarık bir çocuğun inadıyla, «Ben 1970 yılının adres defterini istiyorum,» dedi. «Hatta 1969'unkini de. Lütfen onları çabucak bulun.»

Bayan Livingstone, «Olur, olur,» diye yanıt verdi. Sonra da adını o zamana kadar duymadığı bir şeyi arayan insanlara özgü, ifadesiz bir suratla etrafına bakındı. Beceriksizliği sayesinde bu bilmediği nesneyi ortaya çıkarıvereceğini umuyor gibiydi.

Bayan Oliver kendi kendine, Sedgwick'i geri alamazsam, çıldırırım, dedi. O olmazsa bu işin üstesinden gelemem...

Bayan Oliver'ın oturma ve çalışma odası adını verdiği bu yer oldukça genişti. Sekreter çekmeceleri birer birer açmaya başladı. Sonra da mutlu bir tavırla, «İşte geçen yılın adres defteri,» diye bağırdı. «Bu da yeni. Onun için daha uygun sanırım. 1971 yılı...»

Yazar homurdandı. «Ben 1971'i istemiyorum.» Kafasında belirsiz birtakım düşünceler ve anılar uyanmıştı. «Çay masasına bir göz atın.»

Bayan Livingstone endişeyle etrafına bakındı.

Yazar işaret etti. «Şu masaya.»

Bayan Livingstone patronuna yaşamla ilgili bazı gerçekleri hatırlattı. «Telefonun yanında duracak bir defter, çay masasının gözünde olamaz.»

Bayan Oliver, «Pekâlâ da olur,» diye karşılık verdi. «Ben böyle bir şeyi hatırlar gibiyim.» Bayan Livingstone'u hafifçe yana iterek çay masasına gitti. Üst kapağını kaldırarak masanın güzel, oymalı içine baktı. «Hah, işte burada.» Yazar içinde Hint değil de Lapsang Souchong çayı konulması için alınmış olan kutunun kapağını açtı. İçinden sayfalarının uçları kıvrılmış, kahverengi kaplı küçük bir defter aldı. «İşte bu.»

«Ama o 1968 yılının Bayan Oliver. Dört yıllık bu.»

«Tam benim istediğim gibi.» Yazar defteri sıkıca tutarak tekrar yazı masasına gitti. «Şimdilik bu kadar, Bayan Livingstone. Ama benim 'Doğumgünleri' defterimi ararsanız iyi olur.»

«Böyle bir şeyiniz olduğundan haberim yoktu.»

Bayan Oliver mırıldandı. «Defteri bu ara kullanmıyorum. Fakat böyle bir şeyim olduğunu biliyorum. Büyük bir defterdi. Çocukken almış, yıllarca yanımdan ayırmamıştım. Defter tavan arasında

olmalı. Hani şu, çocukların okul tatil olduğu zaman kaldıkları odada. Ya da rahatsız olmaya aldırmayan konukların. Yatağın yanında komodine benzer bir şey var ya...»

«Ah... Gidip ona mı bakayım?»

Bayan Oliver, «Evet,» dedi. «Ben de bunu anlatmaya çalışıyordum...» Livingstone odadan çıkınca yazar biraz neşelenir gibi oldu. Gidip sekreterinin arkasından kapıyı sıkıca kapattıktan sonra yazı masasının başına geçti. Defterin çay kokan sayfalarını çevirmeye başladı. Mürekkeple yazdığı adresler iyice solmuştu.

«Ravenscroft. Celia Ravenscroft. Evet. Tamam. Fishacre Meydanı, no. 14... Bu, kızın Chelsea'daki adresi. O sırada orada oturuyordu. Ama ondan sonra başka bir yere taşınmıştı. Kew Köprüsünün yakınında bir mahalleye sanırım...» Birkaç sayfa daha çevirdi. «Hah, bu daha yeni galiba? Mardyke Grove. Fulham yakınında sanırım. Öyle bir yerde işte. Telefon numarası var mı? Ah, iyice silinmiş ama evet, biraz okunuyor... Neyse, şunu bir deneyeyim.» Kalkıp telefona gitti. Aynı anda kapı açılarak, Bayan Livingstone başını içeri uzattı. «Acaba siz...»

Bayan Oliver, «Aradığım adresi buldum,» dedi. «Siz 'Doğumgünleri' defterini aramaya devam edin. Bu çok önemli.»

«Buraya taşındığınız zaman, defteri eski konakta unutmuş olmayasınız?»

Yazar, «Hayır,» dedi. «Unuttuğumu sanmıyorum. Defteri bulun.» Kapı kapanırken de mırıldandı. «İsterseniz bu işe saatlerinizi verin...» Numarayı çevirerek bekledi. Sonra da kapıyı açarak merdivenlerden yukarıya doğru seslendi. «O İspanyol sandığına bakıverin! Hani şu pirinç çemberleri olan. Sandığın nereye konulduğunu unuttum. Galiba holdeki masanın altında.»

Bayan Oliver ilk telefon konuşmasında aksilikle karşılaştı. Karşısına Bayan Smith-Potter adında bir kadın çıktı. Bir hayli sinirli bir insan olduğu anlaşılıyordu. Yazara yardım etmeye de yanaşmadı. Daha önce o katta oturmuş olan kiracının telefon numarasını bilmiyordu.

Bayan Oliver tekrar defterini incelemeye başladı. İki adres daha buldu, fakat bunlar aceleyle başka numaraların üzerine yazılmıştı. Pek işe yarayacak gibi de değildi. Ama biraz uğraşmadan sonra o karışık baş hafler ve adresler arasında okunaksız bir 'Ravenscroft'u seçebildi.

Telefona çıkan biri Celia'yı tanıdığını açıkladı. «Evet ama buradan gideli yıllar oldu. Kendisinden son kez haber aldığımda Newcastle'daydı sanırım.»

Bayan Oliver içini çekti. «Eyvah... Korkarım bende o adres yok.»

İyi kalpli kız, «Ne yazık ki bende de yok,» diye yanıt verdi. «Galiba Celia bir veteriner operatörün yanına sekreter olarak girmişti.»

Bu işden pek ümit yok gibiydi. Bayan Oliver bir iki yeri daha aradı. Son iki adres defterindeki numaralar işine yaramazdı. Yazar bunun üzerine biraz daha gerilere gitti. En sonunda 1967 yılının defterinde aradığını buldu.

Karşısına çıkan kadın, «Celia'yı mı soruyorsunuz?» dedi. «Celia Ravenscroft'u?.. Çok becerikli ve çalışkan bir kızdı. Yanımda bir buçuk yıl kadar kaldı. Çok, çok çalışkandı. Burada daha uzun bir süre kalsaydı pek memnun olurdum. Yanılmıyorsam Harley Sokağında bir yere gitti. Ancak bende adresi olduğunu sanmıyorum. Durun bakayım...» Yazarın adını bilemediği kadın, defterini ararken uzun bir sessizlik oldu. «Evet, bende bir adres var. Islington'da bir yer. Orası olabilir mi acaba?»

Bayan Oliver, «Olabilir...» diye yanıt vererek adresi yazdı. Kadına da teşekkür etti.

Kadın, «Adres bulmak ne kadar zor oluyor, değil mi?» diye mırıldandı. «Tabii, taşınanlar yeni adreslerini yazıyorlar. Posta kartına filan. Ama ne yazık ki ben böyle şeyleri hemen kaybederim.»

Bayan Oliver aynı şeyin kendi başına da geldiğini söyleyerek telefonu kapattı. Bu kez İslington'daki numarayı denedi. Telefona, yabancı olduğu anlaşılan biri yanıt verdi.

«Siz istiyorsunuz? Evet? Evet? Burada oturuyor kim?»

«Bayan Celia Ravenscroft?»

«A, evet... Doğru, çok doğru. Evet, o var burada oturmak. İkinci katta oda. Şimdi sokakta. Daha dönmez.»

«Acaba bu akşam gelir mi?»

«Biraz sonra döner galiba. Çünkü eve gelip parti elbisesi giymek var. Sonra gider.»

Bayan Oliver kıza uygun bir şeyler söyleyerek telefonu kapattı. Hafif bir öfkeyle, «Aman,» diye homurdandı. «Bu kızlar da!»

Celia'yı en son ne kadar zaman önce gördüğünü hesaplamaya çalıştı. «İnsanın herkesle ilişkisi kalmıyor. Celia şimdi Londra'da. Sevgilisi de öyle herhalde... Belki sevgilisinin annesi de... Bunların hepsi birbirine bağlı. Aman, bütün bu düşünceler yüzünden başım ağrımaya başladı.» Başını çevirdi. «Evet, Bayan Livingstone?»

Bayan Livingstone eski haline hiç benzemiyordu şimdi. Üstü başı toz ve örümcek ağı içinde kalmıştı. Kapıda durmuş öfkeyle bakıyordu. Kucağında tozlu defterler vardı. «Bilmiyorum bunlar bir işinize yarayacak mı, Bayan Oliver? Yıllar öncesinden kalma bu defterler.» Yüzünde hoşnutsuz bir ifade vardı.

Yazar, «Tabii yarayacak,» dedi.

«Aramamı istediğiniz belirli bir şey var mı?»

Bayan Oliver, «Sanmıyorum,» diye yanıt verdi. «O defterleri şu kanepeye bırakın. Ben bu gece onlara teker teker bakarım.»

Bayan Livingstone'un hoşnutsuzluğu gitgide artıyordu. «Peki, Bayan Oliver. Ancak önce şu defterlerin tozunu alayım...»

«Çok iyi edersiniz.» Bayan Oliver, «Kendi tozunuzu da alsanız,» dememek için kendisini zor tuttu. «Sol kulağınızın altından örümcek ağı sarkıyor.»

Yazar saatine bakarak tekrar İslington'daki eve telefon etti. Bu kez karşısına çıkan kızın İngiliz olduğu belliydi. Bayan Oliver'ın hoşuna giden bir kesinlikle konuşuyordu.

«Bayan Ravenscroft? Celia Ravenscroft?»

«Evet, benim...»

«Beni hatırlayacağını pek sanmıyorum, yavrum. Ben Bayan Oliver'ım. Ariadne Oliver. Uzun zamandan beri görüşmedik, ama ben senin isim annenim.»

«A, tabii. Biliyorum. Evet, gerçekten uzun süreden beri birbirimizi görmedik.»

«Seni görmek istiyorum. Bana gelebilir misin? Ya da ben sana geleyim veya istersen birlikte öğle yemeği yiyelim.»

«Çalıştığım yerden öğle vakti uzun süre ayrılamıyorum. Biraz zor bu. İsterseniz size bu akşam gelebilirim. Yedi buçuk, sekizde. Daha sonra bir arkadaşla buluşacağım ama...»

Bayan Oliver, «Bana gelebilirsen çok memnun olurum,» dedi.

«Tabii gelirim.»

«Sana adresi vereyim...»

Celia adresi yazdıktan sonra, «İyi,» diye mırıldandı. «Ben size gelirim. O tarafları biliyorum.»

Bayan Oliver telefon defterine bir iki satır karaladı. Kucağındaki ağır albümle, güreşirmiş gibi içeri giren Bayan Livingstone'a ters ters baktı.

«Şey, acaba aradığınız bu mu, Bayan Oliver?»

Yazar, «Değil tabii,» diye yanıt verdi. «Onun içinde yemek tarifleri var.»

Sekreter, «Ah...» dedi. «Gerçekten de öyleymiş...»

Bayan Oliver albümü kesin bir tavırla Bayan Livingstone'un elinden aldı. «Madem getirmişsiniz, o yemeklere bir bakayım... Siz gidip yine etrafı biraz arayın. Aklıma çamaşır dolabı geldi. Banyonun hemen yanında. Havluların yukarısına, en üst rafa bakmanız gerekir. Bazen kâğıtları ve defterleri oraya tıkıveririm. Bir dakika.... Ben çıkıp bakayım.»

Bayan Oliver on dakika sonra içinde soluk fotoğraflar bulunan küçük bir albüme bakıyordu. Çektiği acı son haddine varan Bayan Livingstone ise kapının önünde durmaktaydı. Bu kadar acıya dayanamayan yazar, «Şimdi...» diye mırıldandı. «Yemek odasındaki yazı masasının gözüne bir bakın. Eski yazı masasının gözüne. Şu, biraz kırık olan. Belki bir iki adres defteri daha bulursunuz. Eski yıllardan kalmış olmaları şart. Geçen on yıl içinde kullanmış olduklarım işe yarar. Ondan sonra başka bir şey isteyeceğimi sanmıyorum. Gidebilirsiniz.»

Bayan Livingstone evden ayrıldıktan sonra Bayan Oliver rahat bir soluk alarak yerine oturdu. Doğumgünleri defterini karıştırmaya başladı. «Acaba Livingstone mu daha memnun, yoksa ben mi? O çıkıp gittiği, ben de kendisinden kurtulduğum için... Celia'yla konuştuktan sonra bir sürü şey yapmam gerek. Bu akşam epey uğraşacağım.»

Yazı masasının yanındaki küçük taburenin üstüne dizmiş olduğu okul defterlerinden birini aldı. Bunu açarak çeşitli tarihler, adresler ve adlar yazdı. Bir iki kez rehbere baktı. Ve sonunda Mösyö Hercule Poirot'ya telefon etti.

«Ah, siz misiniz Mösyö Poirot?»

«Evet, madam. Benim...»

Bayan Oliver, «E, bir şey yaptınız mı?» diye sordu.

«Efendim? Ne yapacaktım?»

Yazar, «Herhangi bir şey yapabilirdiniz,» dedi. «Yani dün size açtığım konuda.»

«A, tabii yaptım. Bazı kişileri harekete geçirdim. Bilgi edinmek için ilk adımları attım.»

Bayan Oliver erkeklerin «bir şeyler yapma» konusundaki fikirlerini hiç beğenmezdi. «Anlaşıldı... Daha hiçbir ilerleme olmamış.»

«Ya siz, madam?»

Bayan Oliver, «Ben çalışıp çabaladım,» dedi.

«Ah! Ne yaptınız bakalım?»

Bayan Oliver, «Filleri biraraya topladım,» diye yanıt verdi. «Bilmem ne demek istediğimi anladınız mı?»

«Evet, anladığımı sanıyorum.»

Yazar içini çekti. «Geçmişi gözden geçirmek hiç de kolay değil. İnsan, adları görünce ne kadar çok insan hatırladığını farkediyor ve tabii şaşırıyor. Hay Allah! Çoğu, doğumgünleri anı defterine gülünç şeyler yazmış! Bilmem neden tanıdıkların defterime bir iki satır yazı yazmalarını istemişim? On altı, on yedi yaşındayken. Otuzunda da... Bir şair yılın her günü için birkaç mısra yazarmış. Bunlardan bazıları pek garip.»

«Araştırmalarınız size ümit verdi mi?»

Bayan Oliver, «Pek vermedi,» dedi. «Ama ben yine de en uygun yolu seçmiş olduğuma inanıyorum. Celia'ya telefon ettim.»

«Ah... Onu görecek misiniz?»

«Evet, bana gelecek. Yediyle sekiz arası. Tabii kaçmazsa. Böyle şeyler önceden bilinemez. Gençlere pek güven olmuyor.»

«Kendisini aramanız Celia'nın hoşuna gitti mi?»

Bayan Oliver, «Bilmiyorum,» diye mırıldandı. «Pek memnun olmuş gibi gelmedi bana. Sert ve kesin bir sesi var. Şimdi hatırladım... Celia'yı en son altı yıl önce görmüştüm. O zaman beni bayağı korkutmuştu.»

«Korkutmuş muydu? Ne demek istiyorsunuz?»

«Yani ben Celia'ya pek söz geçiremem, ancak o bana geçirebilir. Benimle konuşurken sertleşebilir.»

«Bu kötü değil, iyi bir şey bence.»

«Ya? Öyle mi düşünüyorsunuz?»

«Bir kimse sizden hoşlanmamaya karar verirse, sizden nefret ettiğinden eminse bunu size hissettirmekten büyük bir zevk alır. Böylece farkına varmadan size daha fazla bilgi vermiş olur. Nazik ve dostça bir tavır takınmaya çalıştığı zaman bunu pek yapamaz.»

«Yani bana dalkavukluk etmeye kalktığı zaman mı? Evet, bu bakımdan haklısınız. Size yaranmaya çalışanlar sadece hoşunuza gideceğini umdukları şeylerden söz ederler. Sizden hoşlanmayanlar ise sinirinize dokunacağını ümit ettikleri şeylerden... Acaba Celia da öyle mi? Açıkçası ben onun beş yaşındaki halini iyi hatırlıyorum. Dadısı vardı. Ayakkabılarını kaldırdığı gibi başına atardı.»

«Atan kim? Dadı mı? Yoksa çocuk mu?»

«Çocuk tabii!» Bayan Oliver telefonu kapadıktan sonra kanepeye gitti. Eski defter yığınlarını karıştırmaya başladı. Bir yandan da usulca bazı adları yineliyordu.

«Mariana Josephine Pontarlier. Tabii ya! Yıllardan beri aklıma gelmedi. Zaten öldüğünü sanıyordum... Anna Braceby... Evet, evet, o da o taraflarda oturuyordu. Acaba?»

Bu işe öylesine dalmıştı ki, saatlerin geçtiğini farketmedi bile. Bu yüzden de zil çalınca bayağı şaşırdı. Sonra da hizmetçiyi beklemeden kapıyı açmaya gitti.

4

Celia

Dışarıda uzun boylu bir kız duruyordu. Bayan Oliver ona bakarken biraz şaşırdı. Demek Celia buydu? Genç kızın son derece canlı, hayat dolu bir insan olduğu daha ilk bakışta anlaşılıyordu. Bayan Oliver garip bir duyguya kapıldı. Pek ender olurdu bu.

İşte, diye düşündü. Amacı ve ideali olan bir kız. Belki biraz saldırgan, aksi hatta belki de tehlikeli bir insan. Ama yaşamını boş yere geçirmeyeceği belli. Ayrıca çok ilgi çekici bir kız. Evet, çok ilgi çekici.

«Gel, Celia,» dedi.. «Seni görmeyeli o kadar çok oldu ki... Yanılmıyorsam seninle son defa bir düğünde karşılaşmıştık. Sen nedimeydin. Hatırladığıma göre kayısı rengi şifondan bir tuvalet giymiştin. Elinde de bir demet çiçek vardı. Çiçeklerin ne olduğu aklımda kalmamış. Galiba zerrindi. Ya da ona benzer bir şey.»

Celia Ravenscroft, «Herhalde zerrindi,» dedi. «Hepimiz saman nezlesi olup, durmadan aksırmıştık. Korkunç bir düğündü. Tamam hatırladım. Martha Leghorn'un düğünü değil miydi o? Nedimelerin elbiseleri gördüklerimin en kötüsüydü. Hayatımda o kadar biçimsiz bir tuvalet daha giydiğimi hatırlamıyorum!»

«Evet, tuvaletler nedimelerin hiçbirine yakışmamıştı. Ama içlerinde en güzeli ve hoş olanı yine sendin.»

Celia mırıldandı. «Çok naziksiniz. Açıkçası ben kendimi hiç de hoş bulmamıştım.»

Bayan Oliver kızı bir koltuğa oturtarak içki şişelerine doğru uzandı. «Şeri içer misin? Ya da başka bir şey?»

«Teşekkürler. Şeri içerim.»

«Al bakalım öyleyse.» Bayan Oliver bir an durdu. «Herhalde sana öyle birdenbire telefon etmemi garip buldun?»

«Yo... Pek de bulmadım.»

«Korkarım ben sadık bir isim annesi değilim. Görevlerimi de pek yerine getirmiyorum.»

«Bu yaşa geldim ben. Bundan sonra da mı benimle uğraşacaksınız?»

Bayan Oliver, «Bu bakımdan haklısın,» dedi. «İnsan görevlerinin belirli bir çağda sona erdiğini düşünüyor. Ama açıkçası ben görevlerimi hiçbir zaman yerine getirmiş değilim.»

«Galiba isim annelerinin baş görevleri, çocuklara dua öğretmek. Öyle değil mi? Bana şeytana uymayı öğretmediniz...» Celia'nın dudakları hafif, neşeli bir gülümsemeyle büküldü.

Bayan Oliver, dostça davranmaya çalışıyor, diye düşündü. Ama bir bakıma bayağı tehlikeli bir kız.

Yazar derin bir soluk aldı. «Seni neden bulmaya çalıştığımı anlatayım. Garip bir durum bu. Yazarlar için tertiplenen toplantılara pek gitmem. Ama geçen gün gideceğim tuttu.»

Celia, «Evet, biliyorum,» diye karşılık verdi. «Gazetede bu yemekle ilgili bir yazı vardı. Orada sizin adınızı gördüm. Bayan Ariadne Oliver. Buna hayret ettim. Çünkü sizin öyle toplantılardan hoşlanmadığınızı bilirim.»

Bayan Oliver, «Öyle,» dedi. «Açıkçası, 'Keşke gitmeseydim,' diye düşünüyorum şimdi.»

«Neden? Yemek hoşunuza gitmedi mi?»

«Gitmesine gitti bir bakıma. Çünkü şimdiye kadar öyle bir ziyafette bulunmamıştım. İlk kez denediğin bazı şeyler seni oyalayabilir.» Bir an durdu, sonra ekledi. «Ama o arada canınızı sıkacak şeyler de olabilir.»

«Yani yemekte canınızı sıkacak bir şey mi oldu?»

«Evet. Bu da seninle ilgili. Ben de... şey... ben de bu durumu sana açıklamaya karar verdim. Çünkü olay hoşuma gitmedi. Hiç hoşuma gitmedi.»

«Sözleriniz ilgimi çekiyor...» Celia şerisini yudumladı.

«Yemekte bir kadın vardı. Gelip benimle konuştu. Onu tanımıyorum. O da beni...»

Celia, «Böyle şeyler sık sık başınıza geliyor sanıyorum,» dedi.

Yazar, «Evet, sık sık...» diye başını salladı. «Bu, romancı olmanın doğurduğu bir tehlike. Birtakım kişiler yanınıza yaklaşarak, 'Kitaplarınızı çok seviyorum. Tanıştığımız için öyle seviniyorum ki,' diyorlar: İşte buna benzer bir şeyler.»

«Ben bir ara, bir yazarın sekreterliğini yaptım. Böyle olayları ve bunların ne kadar sıkıcı olduklarını bilirim.»

«Evet, yemekte böyle şeyler oldu. Fakat ben bunlara karşı hazırlıklıydım zaten. Ve sonra o kadın yanıma sokularak, 'Siz Celia Ravenscroft'un isim annesisiniz sanırım,' dedi.»

Kız kaşlarını kaldırdı. «İşte bu garip. Demek size gelip bunu söyledi? Oysa başka şeylerden söz ederek bir giriş yapması daha doğru olurdu. Önce kitaplarınızdan söz açar, sonuncu romanınızı ne kadar beğendiğini söyleyebilirdi. Sonra da sözü bana getirirdi. Kadın bana neden düşman acaba?»

Bayan Oliver, «Anladığım kadarıyla,» dedi. «Sana bir düşmanlığı yok.»

«Benim dostlarımdan mıymış?»

Yazar, «Bilmiyorum,» diye mırıldandı.

Kısa bir sessizlik oldu.

Celia şerisinden yine birkaç yudum alarak dikkatle Bayan Oliver'ı süzdü. «Açıkçası merakımı uyandırmaya başladınız. Sözü nereye getireceğinizi tahmin edemiyorum.»

Bayan Oliver, «Şey...» dedi. «Bana kızmayacağını umarım.»

«Size neden kızayım?»

«Çünkü sana bir şey söyleyeceğim... Daha doğrusu bazı sözleri yineleyeceğim. Bunun görevim olmadığını ya da bu konuyu açmamam gerektiğini düşünebilirsin.»

Celia bağırdı. «Şimdi iyice meraklandım!»

«Kadın bana adını da söyledi. Bayan Burton-Cox'muş.»

Celia, «O!» dedi. Sesi pek sert çıkmıştı.

«Onu tanıyor musun?»

Celia, «Tabii,» diye yanıt verdi.

«Ben de öyle tahmin ettim. Çünkü...»

«Çünkü ne?»

«Yani kadının sözlerinden öyle olduğunu anladım.»

«Ne söyledi? Benim hakkımda bir şey mi? Beni tanıdığından mı söz etti??»

«Oğlunun seninle evlenmek istediğini açıkladı.»

Celia'nın yüzündeki ifade değişiverdi. Kız kaşlarını kaldırdı. Sonra Bayan Oliver'a dikkatle baktı. Kaşlarını çattı. «Yani siz benim evlenip evlenmeyeceğimi mi öğrenmek istiyorsunuz?»

Yazar, «Yok canım,» diye bağırdı. «Bunu öğrenmek istediğimi nereden çıkardın? Evlenme konusunu sana açtım. Çünkü kadın bana önce bundan söz etti. Sonra, 'Siz onun isim annesisiniz,' dedi. 'Celia'dan bilgi alabilirsiniz...' Anladığım kadarı, ben senden işi öğrendikten sonra gidip bunu ona anlatacaktım.»

«Ne bilgisi?»

Bayan Oliver içini çekti. «Sözlerimin hoşuna gideceğini hiç sanmıyorum. Açıkçası kadının sözleri benim sinirime dokundu. Hatta sözlerini hatırladıkça fena halde öfkeleniyorum. Çünkü yaptığı küstahlıktan başka bir şey değil. Terbiyesizlik bu. Affedilecek bir

şey de değil. Kadın bana, 'Celia'nın annesi mi babasını öldürdü, yoksa babası mı annesini?' dedi. 'Bunu bana öğrenebilir misiniz?' İşte böyle.»

«Size bunu mu söyledi? Sizden bunu istedi demek?»

«Evet.»

«Ve sizi hiç tanımıyordu, değil mi? Yani sizin romancı olduğunuz ve yemekte bulunduğunuzdan başka hiçbir şey bilmiyordu...»

«Benimle tanışıklığı yoktu. Ne o beni tanıyordu, ne de ben onu.»

«Sözlerini çok garip bulmadınız mı?»

Bayan Oliver, «Aslına bakarsan o kadının hiçbir sözünü garip bulmuyorum,» dedi. «Çünkü iğrenç bir yaratık. Bunu söylediğim için kusuruma bakma.»

«Neden bakayım. Gerçekten iğrenç bir kadındır.»

«Sen şimdi onun oğluyla evlenecek misin?»

«Açıkçası böyle bir şey düşünmüştük... Ama... bilmem ki... Siz kadının ne demek istediğini anladınız mı?»

«Anladım tabii. Aileni tanıyan herkes o konuyu bilir.»

«Şu olayı yani... Babam emekliye ayrıldıktan sonra kent dışında bir yerde bir ev satın almıştı. Bir gün annemle yürüyüşe çıktılar. Uçurumun kenarındaki yoldan gittiler. Sonra onları ölü buldular. İkisi de vurulmuştu. Yanlarında bir tabanca duruyordu. Babamındı bu. Evde babamın iki tabancası vardı. Hiçbir kanıt bulunamadı. Birlikte intihar mı etmişlerdi? Yoksa babam annemi öldürmüş, sonra da kendini mi vurmuştu? Yoksa bu işi yapan annem miydi? Bunu kimse anlayamadı. Siz de bütün bunları biliyorsunuz herhalde?»

Bayan Oliver, «Bu konuda bir fikrim var,» dedi. «Yanılmıyorsam olay on iki yıl önce oldu.»

«Evet, öyle.»

«Sen o sırada on üç, on dört yaşındaydın sanırım?»

«Evet...»

Yazar, «Aslında,» diye mırıldandı. «Ben bu konuda fazla bir şey bilmiyorum. O sırada İngiltere'de değildim. Amerika'daydım. Kent kent dolaşıyor ve konferanslar veriyordum. Olayı gazetelerden öğrendim. Basın bu olayla çok ilgilendi. Olaya geniş yer verdiler. Çünkü işin aslını anlamak olanaksızdı. Cinayet için ortada bir neden yoktu. Annenle baban birarada mutlu bir yaşam sürüyorlardı. Aralarında geçimsizlik yoktu. Gazetelerin bundan söz ettiklerini de hatırlıyorum. Bu konu ilgimi çekmişti. Çünkü gençlik yıllarımızda birbirimizle arkadaştık. Özellikle annenle. O benim okul arkadaşımdı. Ama okuldan sonra birbirimizi pek göremedik. Ben evlenip bir yere gittim. Annense babanla başka bir tarafa. Galiba Malaya'ya... Ya da öyle bir yere. Fakat benden çocuklarından birinin isim annesi olmamı istedi. Senin yani. Annenle baban hep dışarda oldukları için onları yıllar boyunca pek az görebildim. Seni ise arada sırada...»

«Evet. Okula gelip beni alırdınız. Bunu hatırlıyorum. Bana güzel yemekler yedirirdiniz. Nefis yemekler.»

«Çok garip bir çocuktun. Havyardan hoşlanırdın...»

Celia, «Havyarı hâlâ çok seviyorum,» dedi. «Ama açıkçası sık sık ikram eden yok.»

«Olayı gazetede okuduğum zaman çok sarsıldım. Bu konuda öyle geniş bir açıklama da yapılmadı. Jürinin çabucak karar verdiği anlaşılıyordu. Cinayet için bir neden yoktu. Kanıt bulunamamıştı. Annenle baban kavga etmemişlerdi. Başka birinin onlara saldırdığını belirtecek bir şey de yoktu. Evet, o olay beni çok sarstı.» Yazar bir an durdu. «Sonra bunu unuttum. Sadece bir iki kez. 'Acaba

sebep nedir?' diye düşündüm. Ama o sırada İngiltere'de değildim. Demin de söylediğim gibi Amerika'daydım. Sonunda o konu aklımdan çıktı. Yıllar sonra seni yeniden gördüğümde, olanları hatırladım, ama tabii sana bundan söz etmedim.»

Celia başını salladı. «Evet... Bu çok hoşuma gitmişti.»

Bayan Oliver devam etti. «İnsan yaşamı boyunca garip olaylarla karşılaşıyor. Arkadaşlarının ya da tanıdıklarının başına garip şeyler geliyor. Tabii arkadaşların bakımından olaya neyin sebep olduğunu bir dereceye kadar anlayabiliyorsun. Ancak onları uzun zamandan beri görmemişsen, kendilerinden söz edildiğini pek duymamışsan, o zaman duruma bir anlam veremiyorsun. Ayrıca fazla merak göstermek de olmuyor...»

Celia, «Siz bana hep çok iyi davrandınız,» dedi. «Bana çok güzel armağanlar yollardınız. Özellikle yirmi bir yaşıma bastığım zaman gönderdiğiniz armağan çok uygundu. Bunu unutmadım.»

Bayan Oliver, «Öyle zamanlarda kızların biraz paraya ihtiyaçları olur,» diye karşılık verdi. «Çünkü yapmak ve almak istedikleri pek çok şey vardır.»

«Evet... Siz çok anlayışlı bir insansınız. Başkaları gibi değilsiniz. Öylelerini bilirsiniz. Durmadan soru sorarlar. Hakkınızda bilgi sahibi olmak isterler. Her şeyi, her şeyi öğrenmeye meraklıdırlar. Siz hiçbir zaman soru sormadınız. Beni tiyatroya ya da lokantaya götürür, nefis yemekler yedirirdiniz. Benimle sanki her şey yolundaymış gibi konuşur, bana uzak bir akrabammış gibi davranırdınız. Bunu çok beğenirdim. Çünkü yaşamım boyunca bir sürü meraklı insanla karşılaştım.»

Bayan Oliver, «Evet,» dedi. «İnsan er geç öyleleriyle karşılaşır. Şimdi yemekte neden o kadar sinirlendiğimi anladın mı? Bayan Burton-Cox gibi hiç tanımadığım bir kadın gelsin ve benden böyle bir

şey istesin... Sonra bu konuyu neden öğrenmek istediğini de anlayamadım tabii...»

«Bunun Desmond'la evlenmek isteyişimle bir ilgisi olabileceğini düşünüyorsunuz değil mi? Desmond, Bayan Burton-Cox'un oğlu...»

«Evet, konu bununla ilgili olabilir. Ama o eski olay neden kadını ilgilendiriyor?»

«O kadın her şeyle ilgilenir. Burnunu sokmadığı iş yoktur. Demin de dediğiniz gibi iğrenç bir yaratıktır.»

«Ama anladığıma göre, Desmond iğrenç değil.»

«Hayır, değil. Desmond'u çok severim... O da beni... Ama annesinden hiç hoşlanmam.»

«Peki Desmond annesine bağlı mı?»

Celia düşündü. «Bunu pek bilmiyorum. Belki de bağlıdır. Bu dünyada her şey olur. Öyle değil mi? Ben şu ara evlenmeyi düşünmüyorum pek. İçimden gelmiyor. Sonra bir sürü, yani... birtakım güçlükler var. Daha doğrusu bu evliliğin lehinde ve aleyhinde bazı noktalar olduğunu söyleyebilirim... Herhalde Bayan Burton-Cox'un sizden benim ağzımdan laf almanızı ve sonra da koşa koşa gidip bunları kendisine anlatıvermenizi istemesi... Ha, aklıma gelmişken... Bana o soruyu soracak mısınız?»

«Yani, annen mi babanı öldürdü? Baban mı anneni? Yoksa bu bir çifte intihar olayı mıydı? Kastettiğin bu mu?»

«Evet, bir bakıma. Ama size bir şey daha sormam gerek. Benden bilgi aldığınızı varsayalım. Öğrendiklerinizi Bayan Burton-Cox'a anlatmak niyetinde misiniz?»

Bayan Oliver, «Ne münasebet!» diye haykırdı. «Ne münasebet! O iğrenç kadına bir tek söz bile söylemek niyetinde değilim. Ona kesin bir tavırla, 'Bu konu ne sizin, ne de benim üstüme vazi-

fe,' diyeceğim. 'Celia'dan bilgi alıp, bunu size açıklamak da istemiyorum.'»

Celia, «Ben de öyle tahmin ediyordum.» dedi. «Size bu bakımdan güvenebileceğimi biliyordum. Onun için de size olay hakkında bildiklerimi anlatabilirim. Ama benim bilgim de pek fazla değil.»

«Anlatmana gerek yok. Ben sana bunu sormuyorum.»

«Evet, farkındayım. Ama ben yine de bildiğimi açıklayacağım: Hiçbir şey bilmiyorum ben.»

Bayan Oliver düşünceli bir tavırla tekrarladı. «Hiç...»

«Öyle. Ben o sırada orada değildim. Yani evde yoktum. Açıkçası nerede olduğumu pek hatırlamıyorum. Ama İsviçre'de okuldaydım galiba. Ya da okul tatil olduğu için bir arkadaşımın evine gitmiştim. Aradan uzun yıllar geçti, kafamda bütün olaylar birbirine karışmış durumda.»

Bayan Oliver usulca başını salladı. «Ben de bu olay hakkında bir şey bildiğini pek sanmıyordum. O sırada çok küçüktün.»

Celia, «Sizin bu konuda ne düşündüğünüzü anlamak isterim,» diye karşılık verdi. «Hangisi normal? Benim olayı hatırlamam mı? Yoksa unutmam mı?»

«O sırada evde olmadığını söyledin... Eğer orada olsaydın, mutlaka bir şeyler farkederdin. Çocuklar öyledir. Yeni yetişme çağında olanlar da. O yaşta çocuklar birçok şeyi görür ve bilirler. Yabancıların farketmediği bir sürü olayı sezerler. Ama bunlardan başkalarına, sözgelimi polise söz etmekten hoşlanmazlar.»

«Doğru. Çok mantıklı bir insansınız. Ben bu konuda bir karar veremedim. O olay hakkında bir şey bilmiyordum. En ufak bir fikrim bile yoktu. Polis ne düşünüyordu?.. Bunu sorduğuma kızmayacağınızı umarım. Çünkü bu konu beni ilgilendiriyor. Olayla ilgili hiç-

bir yazı okumadım. Ne resmi soruşturma raporunu, ne diğer belgeleri.»

«Bana kalırsa polis bunun bir çifte intihar olayı olduğunu düşündü. Fakat bunun nedenini hiçbir zaman öğrenemedi.»

«Ne düşündüğümü öğrenmek ister misiniz?»

Bayan Oliver, «Bunu bana açıklamak zorunda değilsin,» dedi.

«Ama herhalde bu olay sizi ilgilendirir. Sonuçta siz kendilerini ya da başkalarını öldüren insanlarla dolu romanlar yazıyorsunuz. Onların cinayet işlemeleri için nedenler yaratıyorsunuz. Onun için bu konu sizi ilgilendirir sanırım.»

Yazar, «Evet,» diye itiraf etti. «İlgilendiriyor. Ama bu konuya burnumu sokarak ve bilgi edinmeye çalışarak seni kırmayı istemem.»

Celia, «Ben olayı düşündüm,» dedi. «Zaman zaman düşündüm. 'Neden?' ve 'Nasıl?' diye sordum kendi kendime. Ama fazla bir şey bilmiyordum. Yani evde olanlar hakkında fazla bir fikrim yoktu. Daha önceki tatilleri Avrupa'da geçirmiştim. Son yıl annemle babamı pek sık görmemiştim. Onlar İsviçre'ye gelmiş, beni bir iki kez okuldan almışlardı. Fakat hepsi bu kadar. Her zamanki gibiydiler. Ancak biraz yaşlanmış olduklarını düşünmüştüm. Galiba babam hastaydı. Yani eskisi gibi canlı ve hareketli değildi. Kalbi mi hastaydı, yoksa başka bir derdi mi vardı, bunu bilmiyorum. İnsan böyle şeylerin üzerinde durmuyor. Annem de oldukça sinirliydi. Hastalık hastası değildi. Ama sağlığıyla fazla ilgileniyordu. Annemle babamın araları iyiydi. Dostça konuşuyorlardı. Bu bakımdan dikkatimi çeken bir şey olmadı. Fakat bazen insanın aklına birtakım şeyler geliyor. Bunların doğru olduğunu pek sanmıyor, ancak yine de merak ediyor.»

Bayan Oliver onun sözünü kesti. «Artık bu konuyu kapatsak. Olayın içyüzünü bilmemiz, bunu öğrenmemiz şart değil. Olan olmuş, her şey geçmişte kalmış. Jüri uygun bir karar vermiş. Cinayet işlenmesi için neden yokmuş. Polis kanıt bulamamış. O sırada, 'Adam mı karısını öldürdü, yoksa kadın mı kocasını?' diye düşündüklerini de hiç sanmıyorum.»

Celia mırıldandı. «Bana böyle bir soru sorsalardı, 'Babam annemi vurmuştur,' derdim. Çünkü bir erkeğin başka birini vurması daha olağandır. Herhangi bir neden yüzünden bir kadını tabancayla öldürmesi... Bir kadın, daha doğrusu annem gibi bir kadın babamı öldürmüş olamaz. Eğer annem babamı ortadan kaldırmayı isteseydi başka bir yol bulurdu. Ama açıkçası annemin babamın ölümünü ya da babamın annemin ortadan kalkmasını istediğini hiç sanmıyorum.»

«Katil başka biri olabilir.»

Celia, «Evet,» diye başını salladı. «Ama bu 'başka biri' kim?»

«O sırada evde başka kimler vardı?»

«Kâhya kadın. Yaşlı, gözleri iyi görmeyen, sağırca bir kadındı. Sonra yabancı bir kız... Bir zamanlar benim mürebbiyemdi. Çok iyi bir insandı. O ara hastaneden yeni çıkmış olan anneme bakmak için tekrar yanımıza gelmişti. Sonra teyzem vardı. Onu hiç sevmezdim. Bu saydıklarımdan hiçbiri anneme ya da babama düşman değildi. Böyle bir şeye inanamam. Annemle babamın ölümü hiç kimseye çıkar sağlamıyordu. Tabii ben ve kardeşim Edward dışında... O benden dört yaş küçüktür. Annemle babamdan bize miras kaldı elbet. Ama öyle önemli bir şey değildi. Babama emekli aylığı bağlanmıştı. Annemin ise ufak bir geliri vardı. Hayır... Ortada önemli sayılacak bir şey yoktu.»

Bayan Oliver yavaşça, «Çok üzgünüm,» diye içini çekti. «Bu konuyu açarak seni sarstım.»

«Hayır, hayır. Hiç de sarsmadınız. Olayı bana biraz hatırlattınız ve konu ilgimi çekti. Bu yaşa geldim artık. Olayın içyüzünü bilmek istiyorum. Annemle babamı severdim. Normal bir sevgi. Öyle delicesine değil. Ama şimdi düşünüyordum da, ikisini de tanımamış olduğumu anlıyorum. Yaşamları nasıldı? Onlar için neler önemliydi? Bu bakımdan hiçbir şey bilmiyorum. Keşke bilseydim... Bu bir dikene benziyor. Bir yerinize batıyor ve acısını bir türlü unutamıyorsunuz. Evet. İşin içyüzünü bilmek isterim. Çünkü o zaman olayı düşünmekten kurtulurdum.»

«Demek böyle? Demek o olayı düşünüyorsun?»

Celia uzun uzun yazara baktı. Bir karar vermeye çalışıyormuş gibi bir hali vardı. «Evet... Bu olayı hemen hemen sürekli düşünüyorum. Neredeyse bende bir saplantı halini alacak. Desmond da aynı durumda.»

5

Eski günahların gölgeleri uzun olur

Hercule Poirot döner kapının hareketine kendisini kaptırarak ilerledi. Sonra da bir eliyle kapıyı durdurarak küçük lokantaya girdi. İçerisi fazla kalabalık değildi. Günün o saatinde lokantaya pek gelen olmazdı. Poirot buluşacağı adamı hemen gördü. Başmüfettiş Spence'di bu. İriyarı, adeta dört köşe bir adam olan Spence köşedeki masadaydı. Ağır ağır ayağa kalktı.

«İyi... sonunda gelebildiniz. Lokantayı bulmakta zorluk çekmediniz ya?»

«Hayır, hayır. İyi tarif etmişsiniz.»

«Şimdi sizi tanıştırayım. Bu Başmüfettiş Garroway... Mösyö Hercule Poirot.»

Garroway uzun boylu, zayıf, ince, ciddi yüzlü bir adamdı. Kır saçları tepeden dökülmüştü. Bu yüzden başının tepesini traş ettiren keşişlere benziyordu.

Poirot, «İşte bu çok iyi,» dedi.

Garroway, «Ben artık emekliye ayrıldım tabii,» diye karşılık verdi. «Ama insan bazı şeyleri hatırlıyor. Evet, geçmişte kalan ve halkın çoktan unuttuğu bazı şeyleri... Evet...»

Hercule Poirot az kalsın, «Filler de hatırlar,» diyecekti, kendisini tam zamanında tuttu. Bu söz artık kafasında Ariadne Oliver'a sıkıca bağlıydı. Belçikalı zaman zaman en uymayacak kişileri de filler sınıfına sokmamak için kendisini zor tutuyordu.

Başmüfettiş Spence gülümsedi. «Sabırsızlanmaya başladığınızı umarım Mösyö Poirot.»

Bir sandalye çekti. Üç adam oturdular. Garson bir liste getirdi. O lokantadan çok hoşlandığı anlaşılan Spence, diğerlerine bazı tavsiyelerde bulunmaya çalıştı. Garroway'le Poirot sonunda yemek seçtiler. Sonra da arkalarına yaslanarak şerilerini yudumlamaya, bir yandan da sessizce birbirlerini süzmeye başladılar.

Uzayıp giden sessizliği Poirot bozdu. «Sizden özür dilemem gerek... Gerçekten... Geçmişe gömülüp kalmış bir olay hakkında bazı isteklerde bulunarak sizi rahatsız ettim.»

Spence, «Benim merakımı uyandıran şu,» dedi. «İlginizi çeken nedir? Açıkçası geçmişe dalma isteğinizi önce pek ciddiye almadım. Bu konu son zamanlarda olan bir olayla mı ilgili? Yoksa

geçmişte kalan, ama bir türlü çözülemeyen bir olay birdenbire ilginizi mi çekti? Sorun nedir?» Masanın diğer tarafında oturan dostuna baktı. «Garroway o sırada müfettişti. Ravenscroft olayını da o inceliyordu. Kendisi çok eski dostumdur. Onun için Garroway'ı bulmakta zorluk çekmedim.»

Poirot gülümsedi. «O da bugün kalkıp buraya gelmek nezaketini gösterdi. Size sorunu itiraf edeceğim. Benimki sadece merak. Geçmişte kalan bir olay konusunda meraka kapılmaya hakkım olmadığını da biliyorum.»

Garroway, «Öyle demeyin,» diye yanıt verdi. «Çoğumuz geçmişte kalan bazı olaylara karşı özel bir ilgi duyarız. Sözgelimi, Lizzie Borden gerçekten annesiyle babasını baltayla öldürmüş müydü? Bazı kimseler hâlâ kızın katil olmadığını iddia ediyorlar. Charley Brova'yı kim zehirlemişti? Ve bunun sebebi neydi? Bu konuda da birkaç varsayım ileri sürülüyor. Ama bunların hiçbiri sağlam değil. Buna rağmen bazı kişiler hâlâ olayı uygun biçimde açıklamaya çalışıyorlar.» Zekâ dolu gözleriyle Belçikalı dedektifi süzdü. «Mösyö Poirot'ya gelince... Eğer yanılmıyorsam o bazen geçmişte işlenmiş cinayetlerle ilgilenir. Esrarı çözmek için ta gerilere gider. Bu iki ya da üç kez oldu sanırım...»

Müfettiş Spence başını salladı. «Üç kez.»

«Eğer belleğim beni yanıltmıyorsa, ilk incelemeyi Kanadalı bir kızın isteği üzerine yaptı.»

Poirot, «Evet, öyle,» dedi. «Çok heyecanlı, ateşli, kişiliği güçlü, Kanadalı bir kız... Buraya bir cinayeti incelemeye gelmişti. Katilin annesi olduğuna karar verilmiş, fakat kadın idam edilmeden hapishanede ölmüştü. Kız, annesinin suçsuz olduğuna inanıyordu.»

Garroway sordu. «Siz de aynı kanıda mıydınız?»

Belçikalı, «Kız bana olayı ilk anlattığı zaman karşı çıktım,» diye mırıldandı. «Ama o kendinden çok emindi. Düşüncelerini şiddetle savunuyordu.»

Spence, «Bir kız, annesinin suçsuz olmasını ister elbet,» dedi. «Bütün güçlüklere rağmen annesinin masum olduğunu kanıtlamaya kalkışır. Normal bir şey.»

Poirot başını salladı. «Sorun o kadar basit değil ki. Kız beni annesinin nasıl bir kadın olduğuna inandırmayı başardı.»

«Yani cinayet işlemesi olanaksız bir kadın olduğuna mı...»

Belçikalı, «Hayır,» dedi. «Bir insanın cinayet işleyecek bir tip olmadığını söylemek çok zordur. Bu bakımdan bana hak vereceğinizi sanıyorum. Fakat bu olayda kızın annesi hiçbir zaman kendisini savunmaya kalkışmamış, suçsuz olduğunu söylememişti. Mahkûm edilmek hoşuna gidiyormuş gibi bir hali vardı. İlk bakışta çok ilgi çekici bir şeydi bu. Yenilgiyi kolay kabul eden bir kadın mıydı? Pek öyle gözükmüyordu. Olayı incelemeye başlayınca kadının yenilgiyi çabucak kabul eden insanlardan olmadığını öğrendim. Aksi biriydi üstelik.»

Garroway ilgilenmişti. Tabağındaki ekmekten bir parça koparak masanın üzerinden eğildi. «Peki kadın suçsuz muydu aslında?»

Poirot, «Evet,» diye cevap verdi. «Suçsuzdu.»

«Bu sizi şaşırttı mı?»

Belçikalı, «Gerçeği anladığım sırada artık bu duruma şaşacak halde değildim,» dedi. «Bir iki şey vardı... Özellikle bir nokta. Bu, kadının suçlu olmayacağını gösteriyordu. Ama olay sırasında hiç kimse bunu farketmemişti. Durumu anlayınca olaya bu açıdan baktım. Oldu bitti.»

Garson istedikleri ızgara balıkları getirdi.

Spence başka bir şeyi hatırlamıştı. «Bir olay daha vardı... Onun yüzünden de gerilere dönmüştünüz, ama şimdi anlattığınız gibi değil. Bir kız vaktiyle bir cinayete tanık olduğundan söz etmişti.»

Poirot başını salladı. «Evet. O olayda da ileri değil, geri gitmek zorunda kaldım. Evet, gerçekten öyle.»

«Kız cinayet işlendiğini gerçekten görmüş müydü?»

Poirot, «Hayır,» dedi. «Başka kızdı o...» Sonra ekledi. «Bu alabalık pek nefis.»

Başmüfettiş Spence memnun bir tavırla gülümsedi. «Bu lokantanın balığı iyidir.» Kendisine uzatılan kâseden salça aldı. «Salça pek lezzetli.»

Birkaç dakika hiç konuşmadılar. Yemeğin zevkini çıkarmaya çalışıyorlardı.

Sonra Başmüfettiş Garroway konuşmaya başladı. «Spence bana gelip Ravenscorft olayı hakkında bir şey hatırlayıp hatırlayamadığımı sorduğu zaman hem meraklandım, hem sevindim.»

«Olayı unutmamış mıydınız?»

«Ravenscroft olayı unutulacak gibi değildi. İnsanın aklından kolay kolay çıkmazdı.»

Poirot, «Birbirine uymayan noktalar mı vardı?» diye sordu. «Kanıt yetersizliği, olayın açıklanmayışı şüphenizi mi uyandırmıştı.»

Garroway, «Hayır, hayır,» dedi. «Öyle bir şey yok. Bütün kanıtlar olaya uygundu. Olan şeyleri açıklamaktaydı bunlar. Ayrıca daha önce de buna benzer olaylarla karşılaşmıştık. Ama buna rağmen...»

Poirot kaşlarını kaldırdı. «Evet?»

Garroway içini çekti. «Ama her şey tersti.»

«Ah!» Spence'in yüzünden bu konuyla çok ilgilendiği anlaşılıyordu.

Poirot ona döndü. «Vaktiyle bir olayda siz de böyle düşünmüştünüz değil mi?»

«Bayan McGinty olayında mı? Evet.»

Belçikalı devam etti. «O fena halde can sıkıcı, aksi delikanlı tutuklandığı zaman içiniz bir türlü rahat etmemişti. Onun cinayet işlemesi için bir sürü neden vardı. Gerçekten de katilmiş gibi davranıyordu. Fakat siz cinayeti onun işlemediğini seziyordunuz. Bundan o kadar emindiniz ki, bana geldiniz ve bu olayı incelememi istediniz.»

Spence gülümsedi. «Bana yardım etmenizi istedim... Siz de bunu başardınız. Öyle değil mi?»

Poirot içini çekti. «Neyseki başarabildim. Ama o delikanlı ne kadar sıkıcı bir insandı. Asılmaya da layıktı hani. Katil olduğu için değil... Suçsuz olduğunu kanıtlamaya çalışanlara yardım etmediğinden dolayı... şimdi de Ravenscroft olayıyla karşı karşıyayız. Demek sizce bu işde bir terslik vardı. Bay Garroway?»

«Evet. Bundan eminim. Ne demek istediğimi anlıyorsunuz sanırım.»

Belçikalı, «Anlıyorum tabii,» diye yanıt verdi. «Spence de öyle. İnsan bazen böyle olaylarla karşılaşıyor. Her şey var: Kanıtlar, cinayet nedeni, fırsat, ipuçları, dekor ve aksesuar... Yani cinayet planı elinize tutuşturuluyor. Ama yine de, bu meslekten olanlar işin içinde bir bityeniği olduğunu anlıyorlar. Olayda bir terslik olduğunu seziyorlar. Bir resim eleştirmeninin bir tablodaki bozuklukları görüvermesi gibi bir şey bu. Ya da resmin gerçek mi, yoksa kopya mı olduğunu anlayıvermesi gibi...»

Başmüfettiş Garroway, «Benim bu konuda yapabileceğim bir şey yoktu,» dedi. «Olayı inceledim, Parçalara ayırdım. Ayrıntıları gözden geçirdim. Olayla ilgili kişilerle konuştum. Fakat yeni bir ipu-

cu ya da iz bulamadım. Görünüşte çifte intihara benziyordu. Buna benzer başka olaylardan farksızdı. Tabii öte yandan, adam önce karısını vurmuş, sonra da kendisini öldürmüş olabilirdi. Kadın da kocasını vurup sonra intihar etmiş olabilirdi. Böyle şeyler oluyor. İnsan bu tip olaylarla karşılaşınca durumu hemen anlıyor. Ama aynı zamanda nedenini de tahmin edebiliyor.»

Poirot ona baktı. «Ama bu olayın nedeni belli değildi...»

«Evet. Öyle. Bir olayı inceler, olayla ilgili kişilerle konuşurken, onların yaşamları hakkında da fikir edinirsiniz. Ravenscroft olayında orta yaşlı bir çiftle karşılaştım. Adam meslek hayatında başarılı olmuştu. Karısı güzel ve şefkatli bir kadındı. İyi geçiniyorlardı. İnsan böyle şeyleri çabucak öğrenir zaten. Ravenscroft'lar mutluydular. Birlikte yürüyüşe çıkıyor, akşamları piket oynuyorlardı. Çocukları vardı. Ama küçükler onları kaygılandıracak çocuklar değildi. Kızları İsviçre'de özel bir okuldaydı. Oğulları ise İngiltere'de okuyordu. Ravenscroft'ların yaşamlarında onları üzecek, sarsacak bir şey bulunmadığı belliydi. Tıp raporuna göre sağlıkları yerindeydi. Adamın bir ara tansiyonu yükselmişti. Fakat aldığı uygun ilaçlarla bu durumu düzeltmişti. Karısı hafifçe sağırdı. Kalbi de zayıftı, ancak öyle korkulacak bir şey değildi. Ama bazen insan boş yere sağlığından endişelenmeye başlar. Böyle şeyler oluyor. Sağlığı yerinde birçok insan kanser olduğunu sanarak üzülür, 'Bir yıl bile yaşamam' diye düşünür. Bazıları bu yüzden intihara bile kalkışırlar. Ama Ravenscroft'ların öyle insanlar olmadıkları anlaşılıyordu. Sakin ve dengeli insanlardı onlar.»

Poirot sordu. «Bu olay hakkında ne düşündünüz?»

«İşin kötüsü hiçbir şey düşünmedim. Şimdi geriye bakıyor ve 'İntihardı,' diyorum. Bu olay sadece intihar olabilir. Karı koca bilmediğim bir nedenle, yaşamın çekilmez olduğuna karar vermişlerdi.

Bunun nedeni para sıkıntısı, sağlığın bozulması ya da mutsuzluk değildi. Ve bunu söyledikten sonra da gördüğünüz gibi duraklıyorum. Olay tümüyle intihara benziyordu. İntihardan başka bir şey olamazdı. Karı koca birlikte yürüyüşe çıkmışlardı. Yanlarına bir tabanca da almışlardı. Tabanca sonradan iki cesedin arasında bulundu. Kabzada her ikisinin de parmak izleri vardı. Yani her ikisi de tabancaya dokunmuşlardı. Ama tabancayla son kez hangisinin ateş ettiğini gösterecek bir şey yoktu. Onun için insan, 'Bu bir intihardı. Anlaşmaları gereğince adam önce kadını öldürdü, sonra da tabancayı kendisine çevirdi,' diyor. Pekâlâ, çok güzel... Ama neden? Aradan uzun yıllar geçti. Bazen bir olay bana Ravenscroft'ları hatırlatıyor. Gazetede intihar eden bir çiftle ilgili bir yazı okuduğum zaman onları düşünüyorum. Geriye dönüyor ve kendi kendime, 'Ravenscroft olayının içyüzü neydi?' diye soruyorum. On üç, on dört yıl önce oldu bu. Ama ben hâlâ Ravenscroft olayını hatırlıyor ve düşünüyorum. Ve hep bir tek sözcüğü tekrarlıyorum. Neden? Neden? Neden? Adam aslında uzun yıllardır karısından nefret mi ediyordu? Kadın kocasına düşman mı olmuştu? Onu ortadan kaldırmayı mı tasarlamıştı? Birbirlerine kin duya duya sonunda dayanamayacak hale mi geldiler.» Garroway bir parça ekmek daha koparark ağzına attı. «Sizin bu olay hakkında bazı düşünceleriniz var sanırım, Mösyö Poirot. Herhalde biri size gelip bir şeyler anlattı. Bu da ilginizin uyanmasına neden oldu. Bu, neden sorusunu yanıtlayabilcek bir şey biliyor musunuz?»

Belçikalı, «Hayır,» diye karşılık verdi. «Fakat ne olursa olsun mutlaka siz de o sırada bir varsayımın üzerinde durdunuz. Haydi, haydi. Açıklayın bunu. Bir varsayımınız vardı, değil mi?»

«Haklısınız. Vardı tabii. İnsan bazı şeyler düşünüyor. Bunlardan hepsinin ya da hiç olmazsa birinin doğru çıkacağını umuyor.

Ama çoğunlukla öyle olmuyor. Yanılmıyorsam sonunda şöyle karar verdim: 'Nedeni bulamayız, çünkü elimizde yeteri kadar bilgi yok.' Ben onlar hakkında ne biliyordum? Ravenscroft altmışına merdiven dayamıştı. Karısı kırk beşi aşmıştı. Yaşamlarının son beş altı yılı hakkında bilgim vardı. Elçi emekliye ayrılmış ve karı koca İngiltere'ye dönmüşlerdi. Önce Bournemouth'da oturmuşlar, sonra da o felaketin olduğu eve yerleşmişlerdi. Orada sükûnet ve mutluluk içinde yaşıyorlardı. Çocukları tatillerde eve dönmekteydiler. Karı koca hep sakin bir yaşam sürmüşler. Ancak ben bu sakin yaşam hakkında fazla bir şey biliyor muydum? Evet, elçinin emekli olması üzerine İngiltere'ye yerleşmişlerdi. Ve ben de o dönem hakkında birçok şey öğrenmiştim. Aile hakkında da. Olayın nedeni parayla ilgili değildi. Nefretle de. İşe bir seks sorunu, aşk serüveni de karışmamıştı. Buraya kadar her şey yolundaydı. Fakat karı koca o tenha yere çekilmeden önce başka yerlerde uzun yıllar yaşamışlardı. Ben o dönemle ilgili ne biliyordum? Öğrendiklerim çok azdı. Ravenscroft'lar İngiltere dışında yaşamışlar ve zaman zaman buraya gelmişlerdi. Adam başarılı bir elçiydi. Karısının arkadaşları ise onun iyi bir kadın olduğuna inanıyorlardı. Öyle dikkati çekecek bir olay, bir kavga olmamıştı. Ama olsaydı da ben bunu bilemezdim ki. Çocukluklarından evlendikleri güne kadar olan dönem, Malaya ve başka yerlerde geçirdikleri yıllar.... Yirmi otuz yıllık bir süre. Belki de felaketin tohumları o sırada atılmıştı. Büyükannem daima bir atasözünü yinelerdi. 'Eski günahların gölgeleri uzun olur.' Karı kocanın ölümüne de böyle bir gölge mi neden olmuştu? Geçmişe uzanan bir gölge. Böyle bir şeyi öğrenebilmek hiç kolay değildir. Bir insanın meslek yaşamı hakkında bilgi edinebilirsiniz. Arkadaşlarının anlattıklarını dinlersiniz. Fakat işin içyüzünü, gizli birtakım ayrıntıları öğrenemezsiniz. Açıkcası ben zamanla, mümkün olsaydı da geçmişi

araştırabilseydim, diye düşünmeye başladım. Nedeni orada aramak gerek. Belki eskiden bir şey olmuştu. Onlar yabancı bir memleketteyken. Unutulduğu, ortadan kalktığı sanılan, ama hâlâ yaşayan bir şey. Geçmişten bir düşman. Kimsenin bilmediği bir olay. İngiltere'de değil, daha önce dışarıda olan bir olay. İnsan nereyi araması gerektiğini bilebilse...»

Poirot, «Kastettiğiniz, herkesin kolaylıkla hatırlayabileceği bir şey değil,» diye mırıldandı. «Yani bugün hatırlayabileceği... Belki de bunu İngiltere'deki arkadaşlarından hiçbiri bilmiyordu.»

«Ravenscroft'lar, elçinin emekliye ayrılmasından sonra İngiltere'de birtakım dostlar edinmişlerdi. Herhalde eski arkadaşları da zaman zaman onları görmeye geliyorlardı. Ama kimse size geçmişte olan bir olayı anlatamaz. Çünkü insanlar böyle şeyleri unuturlar.»

Poirot düşünceli bir tavırla, «Evet,» dedi. «İnsanlar unuturlar.»

Başmüfettiş Garroway hafifçe güldü. «Onlar fillere benzemezler. Bildiğiniz gibi, 'Filler de hatırlar,' derler.»

Belçikalı bağırdı. «İşte bu sözünüz garip!»

«Eski günahların gölgeleri hakkındaki sözlerim mi?»

«Hayır o değil. Fillerden söz etmeniz ilgimi çekti.»

Garroway, Poirot'ya hayretle baktı. Sözlerine devam etmesini bekler gibiydi. Spence de eski arkadaşına çabucak bir göz attı. Sonra da, «Doğuda olan bir olayı mı kastediyorsunuz?» diye sordu. «Filler oradan getiriliyor değil mi? Afrika'dan.» Bir an durdu. Sonra da ekledi. «Her neyse... Size filler konusunu açan kim?»

Poirot, «Bir arkadaşım,» diye yanıt verdi. Spence'e döndü. «Onu siz de tanırsınız. Bayan Oliver'ı kastediyorum.»

«Ah, Ariadne Oliver! E?»

Belçikalı, «E, ne?» dedi.

Spence açıkladı. «O da bu olay hakkında bir şey mi biliyor?»

Poirot gülümsedi. «Henüz bildiğini sanmıyorum. Ama pek yakında bir şeyler öğrenebilir.» Düşünceli bir tavırla ekledi. «Çünkü meraklı bir kadındır. Gezer, dolaşır. Ne demek istediğimi anlıyorsunuz değil mi?»

Spence başını salladı. «Evet. Evet.» Sonra dayanamayarak sordu. «Onun bu konu hakkında bir bildiği mi var?»

Garroway ilgiyle masanın üzerinden eğildi. «Romancı Ariadne Oliver'dan mı söz ediyorsunuz?»

Spence, «Evet,» dedi. «Ta kendisi.»

«Onun cinayet konusunda bilgisi var mı? Dedektif romanları yazdığını biliyorum. Ancak konularını nereden alıyor, bunu hiçbir zaman öğrenemedim.»

Poirot, «Bayan Oliver'ın kafası fikir doludur,» diye yanıt verdi. Sonra da durakladı.

«Ne düşünüyorsunuz, Poirot? Önemli bir şey mi?»

Belçikalı mırıldandı. «Evet. Bir keresinde Bayan Oliver'ın bir romanını mahvettim. O böyle söylüyor. Aklına uzun kollu yün bir kazakla ilgili çok parlak bir fikir gelmiş. O sırada ben kendisine telefon edip bir şey sormuşum. Bayan Oliver da kazağa dayanan hikâyesini unutuvermiş. Şimdi zaman zaman bana sitem ediyor.»

Spence, «Vah vah,» diye başını salladı. «Sıcak günde yağa batan maydanoz işinden farksız bu. Bilirsiniz ya... Sherlock Holmes ve gece hiçbir şey yapmayan köpek...»

Poirot, «Onların köpeği var mıymış?» diye sordu.

«Efendim?»

«Onların köpeği olup olmadığını sordum. Sir ve Lady Ravenscroft'un. Vuruldukları gün yürüyüşe çıkarken köpeği de yanlarına almışlar mı? Ravenscroft'lar yani.»

Garroway, «Evet,» dedi. «Bir köpekleri varmış. Herhalde çoğu zaman gezmeye çıkarken hayvanı da birlikte götürüyorlardı.»

Spence, «Bu Bayan Oliver'ın romanlarından biri olsaydı,» diye atıldı. «Köpeği iki cesedin başında ulurken bulurdunuz. Ama öyle olmadı sanırım.»

Garroway başını salladı. «Olmadı.»

Poirot, «Acaba köpek şimdi nerede?» dedi.

Garroway, «Herhalde birinin bahçesinde gömülüdür,» diye yanıt verdi. «Olay on dört yıl önce oldu.»

«Demek gidip köpeği sorguya çekemeyeceğiz.» Poirot bir an düşünceli bir tavırla durdu sonra da ekledi. «Yazık. Biliyor musunuz? Köpeklerin bilgileri insanı bayağı şaşırtıyor. Evde kim varmış?.. Olay günü yani...»

Başmüfettiş Garroway, «Bakmak istersiniz diye size bir liste getirdim,» dedi. «Bayan Whittaker, yaşlı kâhya ve aşçı. Kadın o gün izinliymiş. Onun için kendisinden işe yarayacak bir şey öğrenemedik. Sonra bir konuk... Kendisi bir zamanlar Ravenscorft'ların çocuklarının mürebbiyesiymiş. Bayan Whittaker'in gözleri pek iyi görmüyordu, kulağı da sağırdı. Bize ilgi çekecek bir şey anlatmadı. Sadece Lady Ravenscroft'un son zamanlarda hastaneye yatmış olduğunu söyledi. Ama hasta olduğu için değil de, sinir bozukluğundan dolayı. Evde bir de bahçıvan vardı.»

«Fakat dışarıdan bir yabancı da gelmiş olabilir. Ravenscroft'ların geçmişiyle ilgili biri. Siz öyle düşünüyorsunuz, değil mi Bay Garroway?»

«Benimki sadece bir varsayım.»

Poirot sesini çıkarmadı. Kendisinden geriye dönmesini istedikleri günü düşünüyordu. Belçikalı geçmişle ilgili beş kişiyi incelemiş ve aklına bir çocuk şarkısı gelmişti. «Beş küçük domuz...» Çok ilgi çekici bir araştırma olmuştu. Sonunda Poirot pek sevinmişti. Gerçeği ortaya çıkarmıştı çünkü...

6

Eski bir arkadaşın hatırladıkları

Bayan Oliver ertesi sabah sokaktan eve döndüğünde Bayan Livingstone onu bekliyordu.

«Sizi iki kez aradılar, Bayan Oliver.»

«Kimler aradı?»

«Önce Crichton'dan telefon ettiler. Hangi brokarı seçtiğinizi öğrenmek istiyorlardı. Yeşili mi yoksa uçuk maviyi mi?»

Bayan Oliver, «Henüz kararımı vermiş değilim,» diye homurdandı. «Bana yarın sabah hatırlatın. Kumaşa elektrik ışığında da bakmak istiyorum.»

«Sizi arayan ikinci kişi bir yabancıydı. Hercule Poirot adında biri sanırım.»

Yazar, «A, evet,» dedi. «Ne istiyordu?»

«Bu akşamüzeri ona gidip gidemeyeceğinizi sordu.»

«Ah, bu olanaksız işte. Onu hemen arayın... Aslında benim hemen çıkmam gerek. Mösyö Poirot telefon numarası bıraktı mı?»

«Evet, bıraktı.»

«İyi öyleyse. Defteri aramak zorunda kalmayacağız. Haydi, Mösyö Poirot'yu arayın. Ona kendisine gidemeyeceğim için üzüldüğümü, ama bir filin izi üzerinde olduğumu söyleyin.»

Bayan Livingstone, «Efendim?» dedi.

«Ona bir filin izi üzerinde olduğumu söyleyin.»

«Ah, evet...» Bayan Livingstone kurnaz kurnaz yazarı süzdü. Sekreter zaman zaman, «Ariadne Oliver başarıya ulaşmış bir romancı, ama galiba kaçık,» diye düşünürdü. Şimdi de bu düşüncesinde haklı olup olmadığını anlamaya çalışıyordu.

Bayan Oliver, «Şimdiye kadar fil avına hiç çıkmamıştım,» diye mırıldandı. «Ama ilgi çekici bir şey bu.» Oturma odasına girerek kanepeye yığılmış olan defterlerden en üsttekini aldı. Bu defterlerin çoğu daha da berbat haldeydi. Çünkü romancı bir gece önce onları iyice karıştırmış ve bir kâğıda adresleri kaydetmişti. «Fakat insanın işe bir yerden başlaması gerek,» dedi. «En iyisi Julia'yla konuşmak. Tabii şimdiye kadar iyice sapıtmamışsa. Belleği güçlüydü. O tarafları da iyi bilirdi. Çünkü oraya yakın bir yerde otururdu. Evet, işe Julia'dan başlayacağım.»

Bayan Livinsgtone, «İmzalamanız gereken dört mektup var,» dedi.

Bayan Oliver, «Şimdi onlarla uğraşamam,» diye karşılık verdi. «Bir dakika bile duracak halde değilim. Court'a gitmeliyim. Orası epey uzakta.»

Bayan Julia Carstairs koltuğundan biraz güçlükle kalktı. Yetmişini geçmiş olanlar, uzun uzun dinlendikten ya da biraz kestirdikten sonra ayağa kalkarken böyle güçlüklerle karşılaşırlardı. Kadın gözlerini kısarak ileri doğru baktı. Kendisiyle birlikte Yaşlılar Yurdundaki dairesinde kalan emektar hizmetçisinin geldiğini haber verdiği konuk kimdi? Biraz sağır olduğu için konuğun adını iyi duymamıştı. Bayan Gulliver? Gelenin adı bu muydu? Ama Julia, Bayan Gulliver adında

birini hatırlamıyordu ki. Hafifçe titreyen bacaklarıyla biraz ilerledi. Hâlâ kısık gözlerle bakınıyordu.

«Beni hatırlayacağını sanmıyorum. Karşılaşmayalı yıllar oldu.»

Yaşlıların çoğu gibi Julia Carstairs de, sesleri yüzlerden daha kolay hatırlayabiliyordu. «A!» diye bağırdı. «Aman Tanrım! Ariadne! Ah hayatım, seni gördüğüme ne kadar sevindim bilemezsin.»

Romancıyla sarılıp öpüştüler.

Bayan Oliver, «Bu taraflara gelmiştim de,» diye açıkladı durumu, «Buraya yakın bir yerde oturan birini görmem gerekiyordu. Sonra dün gece adres defterime bakarken o dostun evinin buraya çok yakın olduğunu farkettiğimi hatırladım.» Etrafına bakındı. «Dairen pek hoş.»

Bayan Carstairs, «Eh, fena sayılmaz,» dedi. «Tabii tam anlamıyla insanın istediği gibi olması imkânsız. Ama birçok iyi yanı var. Kendi eşyalarını filan getirebiliyorsun. Buranın büyük bir lokantası olduğunu da söyleyeyim. İstersen orada yemek yiyorsun. İstersen kendi dairende yemek pişiriyorsun. Evet, aslında iyi bir yer burası. Bahçe çok güzel ve bakımlı. A, otursana Ariadne. Otur şekerim. Seni çok iyi gördüm. Gazetede geçen gün bir ziyafete katıldığını okudum. Ne garip değil mi? İnsan bir tanıdığının adını gazetede okuyor. Ertesi gün de onunla karşılaşıyor. Çok garip.»

«Biliyorum...» Bayan Oliver gösterilen koltuğa yerleşti. «Böyle şeyler sık sık oluyor.»

«Sen hâlâ Londra'da mı oturuyorsun?»

«Evet, hâlâ Londra'dayım...» Yazar bunu söyledikten sonra, 'Manevranın başlangıcı' diye tanımladığı işe girişti.

Bayan Carstairs'in kızını, iki torununu sordu. Sonra kadının öbür kızından söz açarak, «O ne yapıyor?» dedi. Kadın ne işle meşgulsa, bunu Yeni Zelanda'da yapıyordu anlaşılan. Bayan Carstairs de kızının işini pek iyi bilmiyordu galiba... Toplumsal araştırma gibi bir

şeydi. Bayan Carstairs koltuğun dirsek yerine takılmış olan zile bastı. Hizmetçisi Emma'ya çay getirmesini buyurdu. Bayan Oliver zahmet etmemesini söyledi telaşla.

Julia Carstairs, «Olmaz,» dedi. «Mutlaka çay içmelisin.»

İki kadın arkalarına yaslandılar. Bayan Oliver 'Manevra'ya devam etti. Eski dostlar. Çocukları. Ölen arkadaşlar.

Bayan Carstairs, «Seni yıllardan beri görmemiştim, Ariadne,» diye mırıldandı.

Yazar yanıt verdi. «En son Llewellyn'in düğününde karşılaştık sanırım.»

«Evet, evet, galiba. Moria nedimeydi. Kız çok çirkindi o gün. Ama tabii. Korkunç bir kayısı rengi tuvalet seçmişlerdi. Hiç kimseye gitmez o renk.»

«Biliyorum. Nedimelerin hiçbirine yakışmamıştı o giysiler.»

«Artık düğünler bizim zamanımızdakiler kadar güzel olmuyor. Bazıları o kadar garip kılıklar giyiyorlar ki. Geçen gün dostlarımdan biri bir düğüne gitti. Anlattığına göre, damat kapitone beyaz satenden bir takım ve yakası kırmalı bir gömlek giymiş. Hem de Valansiya dantelindenmiş kırmalar. Gelinin arkasında ise garip bir pantolon takımı varmış. O da beyazmış, ama üstüne tekmil yeşil yoncalar işlenmiş. Düşünebiliyor musun? Ariadne'ciğim? Ben rahip olsaydım, o çiftin nikâhını kıymayı kesinlikle reddederdim.»

Çay geldi. İki eski dost konuşmalarına devam ettiler.

Bayan Oliver, «Geçenlerde Celia Ravenscroft'u gördüm,» dedi. «Ben onun isim annesiyim... Ravenscroft'ları hatırlıyor musun? Tabii aradan yıllar geçti, ama...»

«Ravenscroft'lar mı dedin? Dur bakayım, dur bakayım... O acı felaketten söz ediyorsun değil mi? Olayın çifte intihar olduğunu düşünmemişler miydi? Overcliffe'de, evlerinin yakınında olmuştu bu.»

Yazar, «Belleğin çok güçlü, Julia,» diye mırıldandı.

«Hep öyleydi. Ama bazen adları hatırlamakta zorluk çekiyorum. Evet, olay gerçekten çok acıklıydı. Öyle değil mi?»

«Gerçekten öyle.»

«Kuzenlerimden biri Malaya'da onlarla dostluk etmişti. Sir Ravenscroft beğenilen bir elçiydi. Tabii emekliye ayrıldığı sırada kulakları biraz ağır işitiyordu. İnsanın söylediklerini kolaylıkla duyamıyordu.»

«Sen onları iyice hatırlıyor musun?»

«A, tabii. İnsan başkalarını unutuvermez aslında... Overcliffe'de beş altı yıl oturdular sanırım.»

Bayan Oliver, «Ben Lady Ravenscroft'un küçük adını unuttum,» dedi.

«Margaret'ti sanırım. Ama herkes onu 'Molly,' diye çağırırdı. Evet, Margaret... O sıralarda çok kıza Margaret adı verilmişti. Öyle değil mi? Hatırlıyor musun? Molly peruk takardı.»

Yazar, «Ah, evet,» diye yanıt verdi. «İyi hatırlamıyorum, ama öyleymiş gibi geliyor.»

«Galiba benim peruk almam için de ısrar etmişti, 'Yolculuğa çıktığım zaman rahat oluyor,' demişti. 'Kolaylık bunlar...' Onun değişik dört peruğu vardı. Biri gece için, biri yolculuk... Ve biri... biliyor musun, o pek garipti. Peruğun üstüne şapka giyebiliyordun, ama biçimi yine de bozulmuyordu.»

Bayan Oliver, «Ben Ravenscroft'ları senin kadar iyi tanımazdım,» dedi. «Karı kocanın vuruldukları sırada da konferans vermek için Amerika'ya gitmiştim. Bu yüzden olayın ayrıntısını hiçbir zaman öğrenemedim.»

Julia Carstairs başını salladı. «Çok esrarlı bir olaydı. Yani kimse işin içyüzünü bilmiyordu. Etrafta birbirinden farklı bir sürü dedikodu dolaşıyordu.»

«Resmi soruşturmada ne dediler? Böyle bir soruşturma yapıldı tabii.»

«A, evet. Tabii. Polis olayı incelemek zorunda kaldı. Hakkında kolay karar verilemeyen olaylardandı bu. Karı koca tabancayla öldürülmüşlerdi. Polis ne olduğunu kesinlikle öğrenemedi. Sir Ravenscroft önce karısını, sonra kendisini vurmuş olabilirdi. Ama, Lady Ravenscroft'un kocasını öldürdükten sonra intihar etmiş olması ihtimali de kuvvetliydi. Bence karı koca birlikte intihar etmek için anlaşmışlardı. Ama olayın nasıl olduğu kesinlik kazanmadı.»

«Karı koca cinayete kurban gitmiş olamazlar mıydı?»

«Hayır, hayır. Polis ortada bir cinayet olayı göremedi. Yani başka birinin karı kocanın yanına geldiğini gösterecek ayak izleri, başka kanıtlar yoktu. Ravenscroft'lar çaydan sonra çoğu zaman yaptıkları gibi, gezmeye çıkmışlardı. Akşam yemeğine eve dönemeyince diğerleri endişelendiler. Ya uşak, ya bahçıvan, ya da öyle biri onları aramaya çıktı. Ve karı kocanın cesetlerini buldu. Tabanca da onların yanında duruyordu.»

«Tabanca Sir Ravenscroft'undu, değil mi?»

«Ah, evet. Evde iki tabancası vardı. Dışarıda dolaşanların silahları oluyor. E, tabii son zamanlarda dünya çok değişti. Herhalde tabancaları olunca kendilerini daha güvenli hissediyorlar. İkinci tabanca hâlâ evde bir çekmecede duruyordu. Bundan da adamın tabancayı özellikle yanına aldığı sonucunu çıkardılar. Herhalde Molly elinde tabancayla yürüyüşe çıkmazdı.»

«Doğru. Kolay olmazdı bu. Öyle değil mi?»

«Ama polis bütün uğraşmalarına rağmen ölüm nedenini bir türlü ortaya çıkaramadı. Karı koca ne mutsuzdular, ne de üzüntülü... Kavga etmemişlerdi. İntihar etmeleri için de bir neden yoktu. Fakat tabii insan böyle şeyleri hiçbir zaman bilemez. Bu bakımdan çok haklısın, Julia. Peki sen olay hakkında ne düşündün.»

«Bazen insanın aklına türlü şeyler geliyor, şekerim.»

Yazar, «Evet,» diye mırıldandı. «Gerçekten öyle.»

«Belki adamın bir hastalığı vardı. Belki de ona kanserden ölmek üzere olduğunu söylemişlerdi. Ama polis doktoru otopside böyle bir şey çıkmadığını açıkladı. Sağlığı yerindeydi Sir Ravenscroft'un. Şey, Kroner yetersizliği vardı galiba. Deyim böyleydi, değil mi? Bir tür kalp krizi geçirmiş yani. Ancak sonradan iyileşmişti. Molly ise oldukça sinirliydi.»

Bayan Oliver, «Evet,» diye yanıt verdi. «Bunu ben de hatırlıyorum galiba. Tabii ben onları o kadar iyi tanımıyordum...» Yazar bir an durdu. Sonra da birdenbire sordu. «Molly'nin başında peruğu var mıymış?»

«A, açıkçası bunu hatırlamam olanaksız. Ama o hep peruk takardı. Yani, peruklarından birini, demek istiyorum.»

Bayan Oliver, «Bu nokta ilgimi çekti de,» dedi. «Bence intihar etmeyi, hatta kocasını vurmayı düşünen bir kadın başına peruk takmaz. Öyle değil mi?»

İki kadın bu konuyu bir süre tartıştılar.

«Bu olay hakkındaki asıl düşünceni bana açıkla, Julia.»

«Demin de söylediğim gibi insanın aklına bazı şeyler geliyor, şekerim. Tabii bazı dedikodular da çıktı. Ama hep olur bu.»

«Dedikodular kiminle ilgiliydi? Kadınla mı adamla mı?»

«Şey...İşe genç bir kadının karışmış olduğundan söz ettiler. Evet. Galiba kadın Sir Ravenscroft'un sekreterliğini yapıyordu. Adam dışarıda geçirdiği günlerle ilgili anılarını yazıyordu. Bunu kendisinden bir yayınevi istemişti sanırım. Sir Ravenscroft da yazılarını o genç kadına dikte ediyordu. Ama bazı kişiler adamın o kadınla ilgisi olduğunu söylediler. Bazen böyle iddialarda bulunanlar olur. Sekreter çok genç değildi. Otuzunu geçmişti ve güzel de sayılmazdı.

Sonra öyle hakkında dedikodu çıkarılmış bir insan olduğu da söylenemezdi. Rezaletlere falan karışmamıştı yani. Ama böyle şeyler yine de bilinmez. Bazı kişiler adamın karısını, sırf sekreteriyle evlenmek için vurduğunu düşündüler. Fakat ben o dedikodulara hiçbir zaman inanmadım.»

«Sen ne düşündün?»

«Ben Molly'nin üzerinde durdum biraz.»

«Yani bu işe bir erkek mi karıştı?»

«Galiba Malaya'da başından bir serüven geçmiş Molly'nin. Ben böyle bir hikâye duymuştum. Molly kendisinden çok genç bir adamla ilişki kurmuş. Kocası bu duruma fena halde kızmış ve rezalet çıkarmış. İşte böyle bir şey... Ama olay yıllar önce olmuş. Bunun cinayete neden olduğunu da sanmıyorum.»

«Peki, Molly'nin ya da kocasının evlerinin yakınındaki kişilerle ilişkileri olduğu söylendi mi? Civarda oturan biriyle? Sonra karı kocanın kavga ettiklerini iddia eden çıkmadı mı? Ya da buna benzer bir şey?»

«Hayır, sanmıyorum. Tabii o ara gazetede çıkan bütün yazıları okurdum. Bu olaydan sık sık söz ederdik. Çünkü bu olayın çok acıklı bir aşk hikâyesiyle ilgili olduğunu düşünürdük.»

«Ama aslında böyle bir şey yoktu, değil mi? Karı kocanın çoluğu çocuğu vardı. Örneğin benim isim anneliğini ettiğim kız...»

«A, evet. Bir de oğulları vardı. Çocuk o sırada pek küçüktü. Bir okuldaydı. Kız ise on ikisindeydi. Hayır, biraz daha büyüktü sanırım. İsviçre'de bir ailenin yanında kalıyordu.»

«Ailede bir anormallik yoktu, değil mi?»

«Ah, yani oğullarını mı kastediyorsun?.. Olabilir tabii. İnsan çok garip şeyler işitiyor. Sözgelimi babasını vuran o çocuk... Bu olay, Newcastle yakınında bir yerde oldu sanırım. Öbür olaydan yıl-

lar önce. Çocuğun sinirleri çok bozukmuş, canı sıkılıyormuş. Söylediklerine göre üniversitedeyken kendisini asmaya kalkışmış. Sonra da evine dönerek babasını vurmuş. Bunun nedenini kimse doğru dürüst öğrenememişti. Ama Ravenscroft olayında böyle bir şey yoktu. Hayır, çocuğun katil olduğunu sanmıyorum. Hatta bundan eminim. Ama bazen düşünüyorum da...»

«Evet Julia?»

«Bana bu işe bir erkek karışmış gibi geliyor.»

«Yani sence Molly...»

«Evet... Şey... Bu, insana akla yakın geliyor... O perukları düşünsene...»

«Bu işin peruklarla ne ilgisi olduğunu anlayamadım.»

«Molly güzel görünmeye çalışıyordu.»

«Otuz beşindeydi sanırım.»

«Daha fazla, daha fazla... Molly otuz altısındaydı galiba. Bir gün bana peruklarını göstermişti. Bunlardan biri ya da ikisi ona gerçekten hoş bir hava veriyordu. Ayrıca bol bol makyaj da yapardı. Üstelik bütün bunlara İngiltere'ye yerleştikten sonra başlamıştı sanırım. Aslında güzel kadındı.»

«Yani Molly'nin bir erkekle ilişkisi mi vardı?»

Bayan Carstairs, «Ben hep böyle düşündüm,» dedi. «Açıkçası bir erkek bir kızla ilişki kurduğu zaman hemen farkedilir. Çünkü erkekler izlerini belli etmeme konusunda o kadar usta değillerdir. Ama kadınlara gelince... Yani Molly belli bir erkekle ilişki kurmuştu, ancak bundan hiç kimsenin haberi yoktu.»

«Sen gerçekten böyle mi düşünüyorsun, Julia?»

Julia, «Doğrusunu istersen,» diye yanıt verdi. «Aslında böyle düşündüğüm yok. Çünkü ne olursa olsun gizli ilişkiler de farkedilir.

Öyle değil mi? Biri sezer bunu. Ya hizmetçiler, ya bahçıvanlar. Ya da bir otobüs şoförü insanı görür. Veya o civarda oturan biri. Durumu anlayınca konuşmaya da başlarlar. Belki gerçekten böyle bir şey vardı. Kimse durumun farkında değildi. Sir Ravenscroft işi öğrendi...»

«Yani sence kıskançlık yüzünden mi işlendi bu cinayet?»

«Evet, öyle sanıyorum.»

«Yani sence adamın kadını vurmuş olması daha akla yakın. Molly'yi öldürmüş, sonra da intihar etmiş... Sana göre kadın, kocasını vurmuş olamaz...»

«Evet, evet... Molly kocasını ortadan kaldırmak niyetinde olsaydı, tabancayı yanına almak zorunda kalırdı. Onun için de daha büyük bir el çantası seçerdi. İşin pratik yanını da gözönünde bulundurmalı.»

Bayan Oliver, «Biliyorum,» dedi. «Gerçekten öyle. Çok ilgi çekici bu...»

«Senin için ilgi çekici olmalı, şekerim. Çünkü sen cinayet romanları yazıyorsun. Bu olay hakkında daha ilginç fikirlerin vardır. Herhalde işin içyüzünü de tahmin edebilirsin.»

Bayan Oliver mırıldandı. «Bu olanaksız... Çünkü yazdığım bütün romanlarda cinayetleri ben kendim yaratıyorum. Yani hikâyelerimde, olmasını istediğim şeyler oluyor sadece. Yazdıklarım, olan veya olması mümkün olaylar değil. Aslında beni senin düşüncelerin ilgilendiriyor, Julia. Çünkü sen insanları çok iyi tanırsın. Molly'yle kocasının da dostuydun. Belki kadın bir gün sana bir şeyler söyledi... Ya da kocası...»

«Evet, Dur, dur dur... Bu sözlerin bana bir şey hatırlattı...» Bayan Carstairs koltuğunda arkasına yaslanarak başını kararsız bir

tavırla salladı. Gözlerini yarı kapattı. Komaya girmiş gibi bir hali vardı. Bayan Oliver sessiz sedasız oturdu. Yüzünde, kadınların çaydanlıktaki suyun kaynamasını bekledikleri zamanlarda yüzlerinde beliren o ifade vardı.

Bayan Carstairs, «Şimdi hatırladım...» diye mırıldandı. «Molly bir gün bana gerçekten garip bir şey söyledi. Acaba ne demek istedi bununla? Yeni bir yaşama başlamaktan söz etti. St. Teresa'yla ilgiliydi bu. Avilalı Azize Teresa'yla.»

Bayan Oliver'in yüzünde hafif bir hayret belirdi. «Avilalı Azize Teresa'nın bu işle ne ilgisi var?»

«Doğrusu bunu ben de bilmiyorum. Galiba Molly, Azize'nin yaşamıyla ilgili bir kitap okuyordu. Her neyse... Bana kadınların 'İkinci kez yaşam bulmaları'nın ne güzel bir şey olduğunu söyledi. Bu deyimi kullanmadı pek. Ama buna benzer bir şeyler mırıldandı. Canım, bilirsin... Kırkında ya da ellisindeki kadınlar birdenbire yepyeni bir yaşama başlamayı isterler. Avilalı Teresa öyle yapmış. O zamana kadar sadece bir rahibeymiş. Öyle önemli bir başarısı da olmamış. Sonra kadın gitmiş bütün manastırları düzeltmiş. Öyle değil mi? Sonunda da azize olup çıkmış.»

«Evet, ama bence bu aynı şey değil.»

Bayan Carstairs, «Orası öyle,» dedi. «Ancak bildiğin gibi kadınlar pek gülünç konuşurlar bazen. Özellikle geçkince kadınlar aşk serüvenlerinden söz ederler. Hiçbir zaman geç olmadığından dem vururlar...»

7

Çocukluk günlerine dönüş...

Bayan Oliver arka sokaktaki küçük, harap evin kapısına ve önündeki üç basamağa tereddütle baktı. Pencerelerin altında çiçekler açmıştı. En fazla lale vardı.

Bayan Oliver duraklayarak elindeki küçük adres defterini açtı. Gerçekten aradığı yer burasıydı. Yazar tokmağı usulca vurdu. Ama evde çıt çıkmıyordu. Oliver tekrar tokmağa uzandı.

Sonunda kapı gıcırdayarak ağır ağır açıldı ve eşikte buruşuk yüzlü, omuzları kamburlaşmış, çok yaşlı bir kadın belirdi. Halinden artrözü olduğu anlaşılıyordu. Bayan Oliver'i uzun uzun süzdü. Yüzünde hiç de sevinçli bir ifade yoktu. Korkmadığı, ama gelip kapısını çaldıkları için öfkelendiği anlaşılıyordu. Belki yetmişinde, belki de seksenindeydi. Ancak yuvasını cesaretle savunmaya hazır olduğu belliydi.

«Neden geldiğinizi bilmiyorum...» diye söze başladı. Sonra da durakladı. «A, Ariadne! Bir yaşıma daha girdim. Ariadne bu.»

Bayan Oliver gülümsedi. «Nasılsınız Bayan Matcham?»

«Ariadne! Kimin aklına gelirdi bu?»

Romancı kendi kendine, onun beni, 'Ariadne', diye çağırdığı günler çok gerilerde kaldı, dedi. Kadının sesi yaşlılıktan iyice çatallaşmış olmasına rağmen, kulağına yine de tanıdık gelmişti.

İhtiyar kadın, «İçeri girin yavrum,» diye mırıldandı. «Sizi iyi gördüm. Son karşılaşmamızdan beri uzun yıllar geçti. En aşağı on beş yıl.»

Aradan on beş yıldan daha uzun bir zaman geçmişti, ama Bayan Oliver ihtiyar kadının sözlerini düzeltmeye kalkışmadı. İçeri gir-

di. Bayan Matcham'ın elini sıktı. Yaşlı kadının ellerinin onun emirlerini kolaylıkla yerine getiremedikleri anlaşılıyordu. Bayan Matcham kapıyı zorla kapattıktan sonra topallayarak, ayaklarını sürüyerek romancıyı küçük bir odaya soktu. Bir sürü fotoğraf vardı burada. Bebekler, gençler, olgun insanlar... Odaya iki koltukla bir kanepe konulmuştu. Bayan Matcham kanepeye çöktü. Bir yastığı zorlukla çekerek buna sırtını dayadı.

«Sizi gördüğüme çok memnun oldum yavrum. Bir hayli de şaşırdım. Yine öyle şirin romanlar yazıyor musunuz?»

Bayan Oliver, «Evet,» dedi. Bir yandan da, dedektif romanları ve cinayet hikâyeleri için 'şirin' deyimi kullanılabilir mi, bilmem, diye düşünüyordu. Ama Bayan Matcham bu sözü sık sık yineler.

Yaşlı kadın, «Ben artık yapayalnızım,» dedi. «Ablam Gracie'yi hatırlıyorsunuz, değil mi? Geçen sonbaharda öldü. Yaa... Kanserdi. Ameliyat ettiler, ama geç kalmışlardı.»

Bayan Oliver bağırdı. «Ya? Vah vah! Çok üzüldüm.»

Ondan sonra on dakika kadar Bayan Matcham'ın ölmüş olan diğer akrabalarından söz ettiler.

«Siz iyisiniz, değil mi, Bayan Ariadne? Durumunuz iyi mi? Kocanız var sanırım... A, şimdi hatırladım... A, şimdi hatırladım! Yıllar önce ölmüştü. Peki, bugün bizim köye neden geldiniz?»

Bayan Oliver, «Bu civarda bir işim vardı,» diye yanıt verdi. «Defterimde sizin adresinizi görmüştüm. Ona da uğrayayım, dedim... Bir hatır sorayım.»

«Ah! Ve eski günlerden de söz etmek istiyordunuz... Öyle değil mi? Eski günleri anmak insanın çok hoşuna gider,»

«Gerçekten öyle...» Bayan Oliver bu konu açıldığı için biraz rahatlamıştı. Çünkü aslında ihtiyar dadıyı bu amaçla aramıştı o gün. «Ne çok fotoğraf var.»

«Ah, öyledir, öyledir... Baktığım çocukların resimleri onlar. Kimi elime bebekken geldi, kimi biraz daha kabacayken... Bazılarına Hindistan'dayken baktım. Diğerlerine ise Siam'a gittiğim zaman.»

Bayan Oliver mırıldandı. «Dünyanın yedi bucağını dolaştınız, değil mi? Hindistan, Hong Kong, Mısır, Güney Amerika...»

«Evet. Bir hayli gezdim.»

Yazar, «Şimdi aklıma geldi,» dedi. «Ben Malaya'dayken siz de bir elçinin ailesinin yanındaydınız sanırım. Elçi bilmem kim... Durun bakayım, adamın adını bir türlü hatırlayamıyorum... Hah... Sir ve Lady Ravenscroft sanırım...»

«Hayır, hayır. Adı yanlış hatırladınız. Barnaby'lerin yanında çalıştığım zamanı kastediyorsunuz. Öyle ya... Siz de gelip onlarda kalmıştınız. Hatırladınız mı? Dünyayı dolaşmaya çıkmıştınız, o arada Barnaby'lerde de kaldınız. Bayan Barnaby eski arkadaşlarınızdandı. Bay Barnaby de yargıçtı.»

Romancı başını salladı. «A, evet. Geçmişi hatırlamak kolay değil. İnsan adları karıştırıyor.»

Bayan Matcham, «Onların pek şeker iki çocukları vardı,» diye devam etti. «Tabii okumaları için İngiltere'ye gönderildiler. Kız Rodean'a gitti sanırım, oğlan da Harrow'a. Tabii ben de ondan sonra başka bir ailenin yanına girdim, Ah, ah, artık zaman çok değişti. Eskisi kadar tadı yok... Siz demin kimlerden söz ediyordunuz? Ravenscroft'lardan mı? Onları hatırlıyorum. Evet... tabii oturdukları yerin adını unuttum artık. Bize yakındılar. Aileler birbirlerini tanırlardı. Evet, uzun yıllar önceydi bu, ama her şeyi hatırlıyorum. Ben hâlâ Barnaby'lerin yanındaydım. Çocuklar okula yollandıktan sonra da onların yanında kaldım. Bayan Barnaby'ye bakmak için. Yani onun işlerine bakmak, sökükleri filan dikmek için. Ah, evet, o feci şey de o zaman olmuştu. Barnaby'lerin başına gelmedi. Kastettiğim Ravens-

croft'lar. Evet, o felaketi hiçbir zaman unutmayacağım. Yani duyduklarımı. Tabii benim o olayla ilgim yoktu. Fakat çok korkunç bir şeydi. Öyle değil mi?»

Romancı, «Herhalde,» dedi.

«Siz İngiltere'ye döndükten sonra oldu... Siz gittikten çok sonra sanırım. İyi bir çiftti onlar. Çok iyi bir çift. Bu yüzden çok sarsıldılar.»

Bayan Oliver içini çekti. «Doğrusu ben onları pek hatırlamıyorum.»

«Biliyorum. İnsan çok şeyi unutuyor. Ben unutkan değilimdir açıkçası... Kadının garip olduğunu söylerlerdi. Ta çocukluğundan beri öyleymiş. Hatta o günlerle ilgili bir hikâye de anlatıyorlardı. Bir bebeği arabasından kapmış ve nehre atmış. Bazıları bunun kıskançlık olduğunu söylediler. Bazıları ise bebeğin doğrudan doğruya cennete gitmesini istediğini...»

«Sizin kastettiğiniz, Lady Ravenscroft mu?»

«Hayır, ne münasebet! Ah, ah, siz eskiyi benim kadar iyi hatırlamıyorsunuz. Ben kız kardeşinden söz ediyorum.»

«Lady Ravenscroft'un kız kardeşinden mi?»

«Açıkçası kadın onun kız kardeşi miydi, yoksa kocasının mı, bundan pek emin değilim. Kadının uzun süre bir sinir kliniğinde kaldığından söz etmişlerdi. On bir, on iki yaşından beri oradaymış... Sonra doktorlar artık iyileştiğine karar vermişler, o da klinikten çıkmış, genç bir adamla evlenmiş.» Yaşlı kadın bir an durdu. «O olay oldu sonra. Onu yine o akıl hastanelerinden birine kapattılar... Orada hastalara çok iyi davranıyorlar. Güzel odaları, hatta daireleri var. Yanılmıyorsam onlar gidip kadını görüyorlardı. Yani elçi ve karısı demek istiyorum... Çocukları ise başka biri büyüttü. Çünkü korkuyorlardı. Ama duyduğuma göre kadın sonunda iyileşti. Tekrar koca-

sının yanına döndü. Ama adam öldü gitti. Tansiyon yüksekliğinden mi, kalpten mi nedir... Her neyse... Bu ölüm kadını çok sarstı. O da kalkıp Ravenscroft'ların yanına gitti. Yani ablasının ya da ağabeysinin yanına... Hangisinin kardeşi idiyse... Kadın, Ravenscroft'ların yanında mutluydu. Rahattı. Yeğenlerini de çok seviyordu... Sözkonusu olan, küçük oğlan, değil sanırım. O küçük kız... Ve bir de o akşamüzeri onunla oynamaya gelen başka bir kız çocuğu. Ah, neyse... Artık olayın bütün ayrıntılarını hatırlayamıyorum. Fakat bu olaydan uzun süre söz edilmişti. Bazıları suçlunun kadın olmadığını söylediler. Hatta işin dadının başının altından çıktığını düşünenler de oldu. Fakat dadı çocuklara çok düşkündü. Ve bu olay kadıncağızı çok sarsmıştı. Çok, çok sarsmıştı. Çocukları evden götürmek istedi. 'Orada güvende değiller,' dedi. Daha buna benzer bir sürü şey. Ama diğerleri ona inanmadılar tabii. Sonra da o olay oldu. Yanılmıyorsam bu işe o kadının neden olduğuna karar verdiler. Kadının adını şimdi hatırlamıyorum. Neyse... Böyle olmuştu işte.»

«Sir Ravenscroft'un ya da Lady'nin kız kardeşi olan o kadın... Ona ne oldu?»

«Galiba bir doktor onu alıp hastaneye yatırdı. Kadın sonunda İngiltere'ye döndü sanırım. Bilmiyorum yine o eski sinir kliniğine mi girdi? Fakat kendisine iyi baktılar. Yanılmıyorsam bol parası vardı. Daha doğrusu kocasının ailesi çok zengindi. Belki kadın sonunda tümüyle iyileşmiştir. Ama doğrusu ben bu olayı yıllardan beri düşünmemiştim. Siz, Sir ve Lady Ravenscroft'dan söz etmeseydiniz, bu olay aklıma gelmeyecekti. Acaba Ravenscroft'lar şimdi neredeler? Herhalde adam uzun süre önce emekliye ayrıldı.»

Bayan Oliver, «Onların sonu pek kötü oldu,» dedi. «Belki olayı gazetelerde okumuşsunuzdur.»

«Neyi?»

«Ravenscroft'lar İngiltere'de bir ev satın aldılar. Sonra...»

«Ah, şimdi hatırlamaya başladım. Evet, gazetede onlarla ilgili bazı şeyler okudum. Evet, evet, hatta, 'Bu Ravenscroft adı bana hiç yabancı gelmiyor..' da dedim. Ama onları nerede ve ne zaman gördüğümü bir türlü bulamadım. Karı koca uçurumdan aşağı yuvarlandılar, değil mi? Ya da buna benzer bir şey.»

Bayan Oliver, «Evet,» diye başını salladı. «Buna benzer bir şey...»

«Sizi gördüğüme ne kadar sevindiğimi bilemezsiniz, yavrum. Şimdi karşılıklı birer çay içelim.»

Romancı itiraz etti. «Çay istemem... Gerçekten istemem... Hiç zahmet etmeyin.»

«Çaysız olur mu hiç? Benimle mutfağa gelir misiniz? Ben artık zamanımın çoğunu orada geçiriyorum. Mutfakta dolaşmak daha kolay oluyor. Fakat konukları hep bu odaya alıyorum. Çünkü eşyalarımla övünüyorum. Eşyalarımla ve baktığım çocuklarla.»

Bayan Oliver, «Herhalde sizin gibi dadılar baktıkları çocuklar sayesinde iyi bir yaşam sürüyorlardır,» dedi.

«Evet... Sizin küçüklüğünüzü de iyi hatırlıyorum. Anlattığım masallara bayılırdınız. Yanılmıyorsam bir kaplanla ilgili bir hikâye vardı. Bir de maymunlarla.»

Yazar, «Evet,» diye yanıt verdi. «Onları ben de hatırlıyorum. O günler çok gerilerde kaldı.»

Kadın çocukluğunu hatırlamıştı. Altı yedi yaşlarında bir kız. Ayağında fazla sıkı düğmeli potinler, İngiltere'de bir yolda yürüyor... Dadısının Hindistan ve Mısır'la ilgili hikâyelerini dinliyor... İşte bu dadı şimdi karşısındaydı. Bayan Matcham... Bayan Oliver yaşlı kadının peşinden dışarı çıkarken bir an etrafına bakındı. Erkek ve kız çocuklarının resimleri. Olgun insanların fotoğrafları... Dadılarını

unutmadıkları için ona bu resimleri ve bu odadaki eşyaları yollamışlardı. Herhalde dadı yine onların yardımları sayesinde bu yaşlılık yıllarında para sıkıntısı çekmiyordu. Romancı birden hıçkıra hıçkıra ağlamak istedi. Bu, karakterine o kadar uymayan bir şeydi ki, kendisini zorlayarak bu isteği yendi. Bayan Matcham'ın arkasından mutfağa gitti. Orada yaşlı kadına getirdiği armağanı verdi.

«A, kimin aklına gelirdi bu! Tophole Thathams çayı! İşte bunu pek severim. Demek hatırladınız? Son zamanlarda bu çaydan pek bulamıyorum. Ah, bu da en sevdiğim bisküvilerden. Ama sizin belleğiniz hep güçlüydü. Sizinle oynamaya gelen o iki küçük çocuk size ne derlerdi? Biri sizi 'Lady Fil', diye çağırırdı. Diğeri ise, 'Lady Kuğu', diye. Size 'Lady Fil' diyen, sırtınıza binerdi. Siz de dört ayak, odada dolaşırdınız. Sanki hortumunuz varmış ve bununla yerden bir şeyler alıyormuş gibi yapardınız.»

Bayan Oliver, «Hiçbir şeyi unutmamışsınız,» dedi.

Bayan Matcham, «Ah,» diye bağırdı. «'Filler de hatırlar!' Eski bir atasözüdür bu.»

8

Bayan Oliver iş başında

Bayan Oliver ilaç dolu büyük eczaneye girdi. Burada makyaj malzemesi de satılıyordu. Yazar türlü nasır ilacıyla dolu bir vitrinin önünde bir an durakladı. Lastik süngerlerden meydana gelmiş bir dağın yanında kararsızlıkla etrafına bakındı. Dalgın dalgın, reçeteyle ilaç yapılan bölüme doğru yürüdü. Kadınların hayatlarına renk katan güzellik malzemelerinin bulunduğu tezgâhın önünden geçti.

Ve sonunda tombul bir kızın yanında durdu, markasını söyleyerek bir dudak boyası istedi.

Sonra da hayretle, hafifçe bağırdı. «A, Marlene!.. siz Marlene'siniz değil mi?»

«A, işte bu çok hoş, Bayan Oliver! Sizi gördüğüme çok sevindim. Kızlara sizin ruj almak için buraya geldiğinizi söylediğim zaman hepsi de çok heyecanlanacaklar.»

Bayan Oliver, «Onlara söylemeniz şart değil,» dedi.

«Hepsinin de imza defterini kapıp koşacaklarından eminim.»

Yazar, «Bunu yapmamalarını yeğlerim,» diye mırıldandı. «Siz nasılsınız, Marlene?»

Kız, «İyiyim, iyiyim,» dedi.

«Hâlâ burada çalıştığınızı bilmiyordum...»

«Bence burası da diğer işyerleri kadar iyi. Sonra burada bana çok nazik davranıyorlar. Geçen yıl aylığımı arttırdılar. Artık makyaj malzemesi bölümü hemen hemen benim yönetimimde sayılır.»

«Ya anneniz nasıl? İyi mi?»

«A, evet. Annem sizi gördüğümü duyduğu zaman çok memnun olacak.»

«Yine o eski evde mi oturuyor? Hani hastaneyi geçince.»

«Evet, hâlâ orada oturuyoruz. Babam pek iyi değildi. Bir ara hastanede de yattı. Ama annemin sağlığı yerinde. Siz şimdi burada mı kalıyorsunuz?»

Bayan Oliver, «Hayır,» diye yanıt verdi. «Aslında buradan geçiyordum ben. Eski bir dostumu görmeye gelmiştim.» Saatine bir göz attı. «Acaba anneniz şimdi evde midir, Marlene? Uğrayıp onunla konuşabilirim. Londra'ya dönmeden önce kendisini birkaç dakika görmek isterim.»

Marlene bağırdı. «Ah, annem çok sevinecek. Keşke ben de burayı bırakıp sizinle gelebilseydim. Fakat yapamam. Patron bundan pek hoşlanmaz. İşden çıkmama daha bir buçuk saat var.»

Bayan Oliver, «Sizinle de başka zaman konuşuruz.» diye gülümsedi. «Neyse... Evin numarasını pek iyi hatırlamıyorum... 17 miydi? Adı var mıydı oranın?»

«'Defneli Kulübe',»

«A, tabii ya. Ne aptalım. Neyse... Sizi gördüğüme çok sevindim.»

Bayan Oliver çantasında aslında kendisine hiç gerekmeyen dudak boyasıyla çabucak dışarı çıktı. Arabasını köyün ana yolundan hızla sürerek dar bir sokağa saptı. Sokağın iki tarafında küçük, şirin evler vardı.

Yazar otomobilini 'Defneli Kulübe'nin önünde durdurarak bahçeye girdi. Kapıyı elli yaşlarında, kır saçlı, zayıf, canlı görünüşlü bir kadın açtı. Yazarı görür görmez de tanıdı tabii.

«Ah, siz miydiniz, Bayan Oliver? Ah, ah, ah. Sizi görmeyeli yıllar oldu.»

«Evet, çok uzun bir zaman oldu. »

«Buyurun, buyurun. Size güzel bir çay yapacağım.»

Bayan Oliver, «Korkarım çayınızı içemeyeceğim,» dedi. «Çünkü biraz önce bir dostumdaydım. Onunla çay içtim. Çabucak Londra'ya dönmem gerek. Demin bir şey almak için eczaneye girdiğimde Marlene'le karşılaştım.»

«Evet, oradaki işi çok iyi. Onu beğeniyorlar. Çok becerikli olduğunu söylüyorlar.»

«Buna çok memnun oldum... Nasılsınız, Bayan Buckle? Sizi çok iyi gördüm. Son karşılaşmamızdan sonra hemen hiç yaşlanmamışsınız.»

«İşte bu pek doğru değil. Saçlarım ağardı, epey de kilo verdim.»

«Bugün bir sürü eski tanıdıkla karşılaştım...» Romancı, Bayan Buckle'ın gösterdiği oturma odasına girdi. «Bilmiyorum Bayan Carstairs'i hatırlıyor musunuz? Bayan Julia Carstairs'i?»

«Tabii hatırlıyorum. Tabii. Herhalde artık iyice yaşlanmıştır.»

«Evet, gerçekten öyle. Onunla eski günlerden söz ettik. Hatta o felaketten de söz açtık. Ben o sırada Amerika'daydım. Onun için de olay hakkında fazla bir şey bilmiyordum. Ravenscroft adında bir aileyle ilgiliydi bu.»

«A, ben o olayı çok iyi hatırlıyorum.»

«Siz bir ara onların yanında çalışmıştınız, değil mi, Bayan Buckle?»

«Evet, haftada üç sabah onlara giderdim. Çok da iyi insanlardı. Adam gerçek bir 'centilmen,' hanım da tam bir 'lady'ydi. Görmüş geçirmiş, eski insanlardı.»

«Çok acı bir olay.»

«Evet, gerçekten öyle.»

«Siz o sırada hâlâ onların yanında mı çalışıyordunuz?»

«Hayır. O ara Ravenscroft'lara gitmekten vazgeçmiştim. O sırada ihtiyar Emma Teyzem yanıma gelmişti. Kadıncağızın gözleri iyi görmüyordu, sağlığı da bozuktu. Ona bakmam gerekirdi. Gidip dışarıda çalışacak zamanım yoktu. Ama olaydan bir iki ay öncesine kadar Ravenscroft'ların yanındaydım...»

Bayan Oliver, «Çok korkunç bir olaydı,» dedi. «Anladığıma göre karı kocanın intihar ettiklerine karar verilmiş...»

Bayan Buckle, «Ben buna inanamam,» diye karşılık verdi. «Karı kocanın birlikte intihar ettiklerini hiç sanmıyorum. Öyle insanlar kendilerine kıyamazlar. Sonra birlikte o kadar mutluydular ki. Tabii o eve yerleşeli fazla olmamıştı.»

Yazar başını salladı. «Evet, öyle sanırım. Karı koca İngiltere'ye ilk geldikleri zaman Bournemouth yakınında bir yerde oturdular sanırım.»

«Evet. Ama oradan Londra'ya gitmek biraz zor oluyordu. Bu yüzden sonunda Chipping Bertham'a yerleştiler. Ev çok güzeldi. Bahçesi de öyle.»

«Yanlarında çalıştığınız zaman karı kocanın sağlığı yerinde miydi?»

«Şey... Tabii adamcağız çok kimse gibi yaşlılığın etkilerini hissetmeye başlamıştı. Kalbi vardı galiba. Ya da hafif bir felç geçirmişti. İşte böyle bir şey. İlaçlar alır, kimi zaman da yatardı.»

«Ya Lady Ravenscroft?»

«Bana kalırsa Lady Ravenscroft dışarıda geçirdikleri yaşamı arıyordu. Yeni yerleştikleri köyde fazla dostları yoktu. Tabii birçok aileyle tanışmışlardı. Kibar insanlardı. Ama orası Malaya'ya ya da bulundukları diğer yerlere benzemiyordu. İnsan oralarda bir sürü hizmetçi ve uşak tutar, partilere, toplantılara katılır.»

«Lady Ravenscroft o hareketli yaşamı mı özlüyordu?»

«Şey... Bunu kesinlikle bilmiyorum tabii.»

«Biri bana Lady Ravenscroft'un peruk takmaya başladığından söz etti.»

Bayan Buckle hafifçe gülümsedi. «Lady'nin birkaç peruğu vardı. Çok şık ve pahalı şeylerdi. Zaman zaman perukları Londra'ya, aldığı mağazaya yollardı. Oradakiler saçlara yeniden biçim verir ve tekrar hanıma gönderirlerdi. Çeşit çeşitti peruklar. Biri kızıl saçtan yapılmıştı. Birinin sık, kır bukleleri vardı. Lady Ravenscroft'a çok yakışırdı. Öbür ikisi pek o kadar güzel değildi ama işe yarıyordu. Rüzgârlı, yağmurlu günlerde başınıza geçiriveriyordunuz. Aslında Lady Ravenscroft kılığına kıyafetine çok özen gösterirdi. Giysileri için epey para harcardı.»

Oliver sordu. «Sizce o felaketin sebebi neydi? Ben o sırada Amerika'daydım. Buralarda değildim. Arkadaşlarımı da göremiyordum bu yüzden. Olay hakkında fazla bilgi edinemedim. Tabii insan böyle konularda sorular sormaktan, mektuplar yazmaktan da hoşlanmıyor. Herhalde olayın önemli bir nedeni vardı. Anladığıma göre olayda Sir Ravenscroft'un kendi tabancası kullanılmış...»

«Ah, evet. Adamın evde iki tabancası vardı. Evinde ancak bu şekilde emniyette olabileceğine inanırdı. Belki bu bakımdan haklıydı. Ama daha önce başlarına öyle bir dert geldiğini sanmıyorum... Bir akşamüzeri serseri kılıklı bir genç kapıya gelmişti. Doğrusu adamın hali hiç hoşuma gitmemişti. Elçiyi görmek istiyordu. Çok gençken onun yanında çalıştığını iddia etmekteydi. Sir Ravenscroft ona bir iki soru sordu. Sonra da adamın güvenilir bir tip olmadığı kanısına vardı sanırım. Onu çabucak savdı.»

«Yani sizce bu işi bir yabancı mı yaptı?»

«Öyle olması gerektiğini düşünüyorum. Başka ne olabilir? Açıkçası Ravenscroft'ların bahçıvanlarını da gözüm hiç tutmazdı. Adı kötüye çıkmıştı. Anladığım kadarıyla gençliğinde birkaç kez hapse girmişti. Ama Sir Ravenscroft adamın bonservislerini görmüş, ona bir fırsat vermek istemişti.»

«Yani karı kocayı bahçıvan mı öldürdü?»

«Şey... ben hep böyle düşündüm. Herhalde benimki yanlış bir düşünce. Fakat bence, çıkarılan o dedikodular da çok yersizdi. Sözümona bir rezalet olmuştu. Cinayeti işleyen, ya adam ya da kadındı... Ya Sir Ravenscroft karısını vurmuştu ya da kadın kocasını... Saçmaydı bütün bu iddialar. Hayır, bu bir yabancının işiydi. Şu dengesiz tiplerden birinin. Tabii o zaman durum, şimdiki kadar kötü değildi. Çünkü kimse 'şiddet' düşüncesini benimsememişti. Ama artık her gün gazetelerde neler okuyoruz. Uyuşturucu madde içerek çılgı-

na dönen, etrafta koşuşan, yok yere bir sürü insanı öldüren, çocuk denecek yaşta gençler. Bunlar meyhanelerde bir kızla dostluk kuruyorlar. Ona içki ikram ediyorlar. Onu evine kadar götüreceklerini söylüyorlar. Sonra ertesi gün, kızın cesedi bir hendekte bulunuyor. Yok, arabalarından küçük çocukları çalmak... Bir kızı dansa götürüp dönüşte onu boğuvermek... İnsanların yapmayacağı yok artık! Her neyse... Sir Ravenscroft'la karısı aklı başında, iyi insanlardı. Bir akşamüzeri gezintiye çıktılar. Ve biri onları başlarından vurdu...»

«Kurşunlar başlarına mı gelmişti?»

«Açıkçası bunu kesinlikle hatırlayamıyorum. Ben, kendim bir şey görmedim. Karı koca her zamanki gibi gezintiye çıkmışlardı.»

«Araları açık değildi sanırım?»

«Şey... Zaman zaman tartışırlardı, ama her ailede olur böyle şeyler.»

«Adamın bir kız arkadaşı yok muydu? Ya da kadının bir erkek arkadaşı?»

«Bilmem o yaştaki insanlar için bu deyimler kullanılabilinir mi? Tabii bazı dedikodular çıktı, fakat hepsi de saçmaydı. Böyle bir şey yoktu ortada. İnsanlar nedense böyle hikâyeler anlatmaya meraklıdır.»

«Belki kadın ya da kocası hastaydı.»

«Lady Ravenscroft bir iki kez Londra'ya gidip doktorlara muayene olmuştu. Galiba hastaneye girmeye hazırlanıyordu. Daha doğrusu bir hastanede ameliyat olmaya. Ama bana bunun ne olduğunu hiçbir zaman açık açık söylemedi. Lady Ravenscroft hastanede kısa bir süre kaldı. Onu iyileştirdiler sanırım. Ameliyat olmadı galiba. Geri döndüğü zaman çok daha genç duruyordu. Zaten yüzüne, cildine iyi bakardı. O bukleli perukları onu çok güzelleştiriyordu. Sanki yepyeni bir hayata başlamak üzereydi.»

«Ya Sir Ravenscroft?»

«Çok kibar bir beyefendiydi. Onunla ilgili bir dedikodu ya da bir rezalet duymadım. Hiçbir zaman çirkin bir davranışta bulunmamıştı. Tabii bazı kişiler birtakım şeyler söylediler. Ama bir felaket olduğu zaman muhakkak böyle gevezeler çıkar. Sir Ravenscroft Malaya'da ya da öyle bir memlekette kafasını şiddetle bir yere vurmuştu galiba. Benim bir amcam vardı. Daha doğrusu babamın amcasıydı. Bir keresinde attan düşmüştü. Altı ay sapa sağlam ortada dolaştı. Ama sonradan onu akıl hastanesine kapatmak zorunda kaldılar. Çünkü karısını öldürmeye kalkıştı. Karısının kendisine eziyet ettiğinden, peşinde dolaştığından, kadının başka bir devletin casusu olduğundan söz ediyordu. Ah, ailelerde neler oluyor neler...»

«Her neyse... Demek duyduğum hikâyelerin gerçekle ilgisi yok. Karı kocanın birbirine düşman olduklarından söz etmişlerdi. Ya adam kadını vurmuş ve sonra intihar etmiş ya da Lady Ravenscroft kocasını öldürdükten sonra tabancayı kendisine çevirmiş...»

«Bunların hiçbiri doğru değil!»

«Çocuklar o sırada evde miydi?»

«Hayır. Şey... neydi kızın adı? Rosie mi? Hayır... Penelope muydu acaba?»

Bayan Oliver, «Celia,» dedi. «Ben onun isim annesiyim.»

«Ah, doğru ya! Evet, şimdi hatırladım. Bir keresinde gelip Celia'yı almış, gezmeye götürmüştünüz. Çok neşeli bir kızdı. Biraz öfkeli ve haşindi de. Ama annesiyle babasını çok severdi. Olay sırasında, İsviçre'de okuldaydı. Buna çok memnun oldum. Çünkü evde olsaydı ve babasıyla annesini o halde görseydi çok sarsılırdı.»

«Birde oğulları vardı, değil mi?»

«Ah, evet. Edward. Galiba babası onun için biraz endişe ediyordu. Çocuk Sir Ravenscroft'a, sanki ondan nefret ediyormuş gibi bakardı.»

«Bu o kadar önemli değil. Erkek çocuklar öyle bir devre geçirirler. Edward annesini sever miydi?»

«Bence Lady Ravenscroft oğlunun üzerine çok düşerdi. Çocuk da bundan sıkılırdı. Bilirsiniz, erkek çocuklar annelerinin durmadan onlarla ilgilenmelerinden, daha kalın fanila, ikinci bir kazak daha giymelerini söylemelerinden hiç hoşlanmazlar. Babası ise çocuğun saç biçimini beğenmezdi. Tabii.... o günlerde erkeklerin saçları şimdiki gibi değildi. Gençler saçlarını yeni yeni uzatmaya başlıyorlardı.»

«Çocuk felaket sırasında evde değildi sanırım.»

«Değildi.»

«Herhalde bu olay onu çok sarsmıştır.»

«Öyle olmalı. Tabii ben o sırada artık onlara gitmiyordum. O yüzden olay hakkında fazla bir şey duymadım. Ama bana sorarsanız... o bahçıvan hiç de güvenilecek bir tip değildi. Adı neydi onun? Fred sanırım... Fred Wizell. Buna benzer bir ad. Belki adam bir sahtekârlık yapmıştı. Elçi de bunu anlamış ve onu kovmaya karar vermişti... Açıkçası bahçıvandan böyle bir şey beklenirdi.»

«Karı kocayı vurmak mı yani?»

«Doğrusu bahçıvanın sadece elçiyi vuracağını sanırdım... Fakat belki adamın Sir Ravenscroft'u öldürdüğü sırada lady de oraya geldi. Tabii adam onu da ortadan kaldırmak zorunda kaldı. Kitaplarda buna benzer olaylar okuyoruz.»

Bayan Oliver düşünceli bir tavırla mırıldandı. «Evet, insan kitaplarda türlü şeyler okuyor.»

«Sonra o özel öğretmen. Ondan da pek hoşlanmazdım.»

«Hangi öğretmen?»

«Küçük Edward için bir öğretmen tutmuşlardı. Çocuk okulda sınavlarını verememişti. Bu yüzden bir öğretmen getirtmişlerdi ona. Adam evde bir yıl kadar kaldı sanırım. Lady Ravenscroft adamdan çok hoşlanırdı. Kadın müziğe meraklıydı. Öğretmen de öyle. Genç adamın adı Edmund'du sanırım. Ben onun 'bir mahallebi çocuğu' olduğunu düşünürdüm. Bana kalırsa Sir Ravenscroft da ondan pek hoşlanmazdı.»

«Ama Lady Ravenscroft hoşlanıyormuş...»

«Evet. Bence onların birçok ortak yanları vardı. Yanılmıyorsam öğretmeni Sir Ravenscroft değil, lady seçmişti. Ama aslında genç adam gayet nazikti. Herkesle terbiyeli terbiyeli konuşurdu...»

«Peki ya çocuk... adı neydi onun?»

«Edward'ı mı kastediyorsunuz? Öğretmene bayılırdı. Genç adamı gözünde büyütmüş... Aileyle ilgili bazı rezaletler olduğu söylentilerine inanmayın. Lady biriyle bir serüvene girişmiş... Sir Ravenscroft dosyalarını tutan o yassı suratlı kızla sevişiyormuş... Bunların aslı yok. O ahlaksız katil kimdi bilmiyorum, ama mutlaka yabancı biriydi. Polis kimsenin izini bulamadı. O gün civarda bir araba görülmüştü, ama ondan da bir şey çıkmadı. Bence polisin aileyi Malaya'da yaşadıkları sırada, hatta Bournemouth'a yerleştikleri zaman tanıyan birini araması gerekti. Böyle şeyler belli olmaz...»

Bayan Oliver sordu. «Kocanız bu olay hakkında ne düşünüyordu? Tabii aile hakkında sizin kadar bilgisi olamazdı, ama herhalde bir sürü hikâye duymuştu.»

«Elbette. Özellikle akşamları meyhanede. Herkes aklına geleni söylüyordu. Sözde Lady Ravenscroft ayyaştı ve evden sürüyle şişe çıkmıştı. Bu yalandı. Kesinlikle biliyorum. Sonra, arada

sırada onları görmeye gelen bir yeğenleri vardı. Başı bir ara polisle derde de girmişti. Ama onun bu olayla bir ilgisi olduğunu sanmıyorum. Polis de aynı düşüncedeydi. Her neyse... Delikanlının başının derde girmesiyle o felaket arasında bir bağlantı yoktu.»

«Evde Sir ve Lady Ravencsroft'tan başka kimse yoktu, değil mi? Yani aileden başka biri...»

«Lady Ravenscroft'un bir kız kardeşi vardı. Zaman zaman gelirdi. Aslında lady'nin üvey kardeşiydi sanırım. Öyle bir şey. Ama Lady Ravenscroft'a benzerdi. Eve geldiği zaman mutlaka karı kocanın aralarının açılmasına neden olurdu. Ortalığı karıştırmaktan hoşlanan kişilerdendi. İnsanı kızdırmak için aklına geleni söylerdi.»

«Lady Ravenscroft kardeşini sever miydi?»

«Bana sorarsanız sevdiğini pek sanmıyorum. Kadın aklına estiği zaman kalkıp onlara gelirdi. Lady Ravenscroft da ona gitmesini söyleyemezdi tabii. Ama kız kardeşinin eve yerleşmesi canını sıkardı. Sir Ravenscroft kadından hoşlanırdı. Çünkü kâğıt oyunlarını iyi bilirdi. Elçiyle satranç gibi oyunlar oynardı. Bu da zevk verirdi adama. Bir bakıma eğlenceli bir kadındı. Adı Bayan Jerrboy'du galiba. Ya da buna benzer bir şey. Duldu sanırım. Yanılmıyorsam karı kocadan sık sık borç para da alırdı.»

«Siz ondan hoşlanır mıydınız?»

«Kusura bakmayın, ama hiç hoşlanmazdım efendim. Aksine... Ondan nefret ederdim. Bence o, sorun çıkarmaktan hoşlanan kadınlardandı. Fakat felaket sırasında evde değildi. Bir süreden beri gelmemişti. Kadının nasıl bir insan olduğunu çok iyi hatırlıyorum. Bir oğlu vardı. Onu da bir iki kez getirmişti. Çocuk da hiç hoşuma gitmemişti, çok sinsiydi.»

Bayan Oliver içini çekti. «Ya... Galiba kimse işin içyüzünü öğrenemeyecek. Özellikle şimdi. Aradan o kadar zaman geçtikten sonra... Geçen gün Celia'yı gördüm.»

«Öyle mi, efendim? Bana Celia hakkında bilgi verirseniz çok sevinirim. Nasıl, iyi mi?»

«Evet. İyi. Yanılmıyorsam evlenmeyi düşünüyor. Onun da bir...»

Bayan Buckle gülümsedi. «Erkek arkadaşı mı var? Ah, hepimizin başından geçti böyle şeyler. Tabii çoğumuz ilk âşık olduğumuz gençle evlenemedik, o da başka. Bana sorarsanız bu daha da iyi oldu.»

Bayan Oliver sordu. «Bayan Burton-Cox adında birini tanımıyorsunuz herhalde?»

«Burton-Cox. Bu ad bana yabancı gelmedi. Hayır, tanıdığımı sanmıyorum. Herhalde bu taraflarda oturmuyordu. Ravenscroft'lara da konuk gelmemişti sanırım. Hayır, hatırlayamadım. Ama bana bu adla ilgili bir şey duymuşum gibi geliyor. Belki de Sir Ravenscroft'un Malaya'daki eski arkadaşlarından birinin adıydı bu... Fakat bilmiyorum...» Başını salladı.

Romancı, «Eh burada daha fazla oturup dedikodu yapmam olanaksız,» dedi. «Siz ve Marlene'i gördüğüme çok sevindim.»

9

Fillerle ilgili araştırmaların sonucu

Hercule Poirot'nun uşağı George, «Sizi telefonla aradılar efendim,» dedi. «Bayan Oliver sizi sordu.»

«Ah, evet George. Ne dedi Bayan Oliver?»

«Bu akşam yemekten sonra sizi görüp göremeyeceğini sordu, efendim.»

Poirot, «İyi olur,» diye mırıldandı. «Çok iyi olur. Yorucu bir gün geçirdim. Bayan Oliver'i görmek beni canlandırır. İnsanı oyalar, eğlendirir. Ayrıca beklenmedik birtakım şeyler de söyler. Ha aklıma gelmişken, Bayan Oliver fillerden söz etti mi?»

«Fillerden mi, efendim? Hayır... Sanmıyorum...»

«Ah... Belki de filler onu düşkırıklığına uğrattılar.»

George, Belçikalıya şaşkın şaşkın baktı. Bazı zamanlar Poirot'nun ne demek istediğini pek anlayamıyordu.

Hercule Poirot, «Bayan Oliver'e telefon et,» diye başını salladı. «Onu görmekten memnun olacağımı söyle.»

George bu emri yerine getirmeye gitti. Sonra da tekrar Belçikalının yanına dönerek Bayan Oliver'ın dokuza çeyrek kala gelebileceğini haber verdi.

Poirot mırıldandı. «Kahve... Kahve hazırla... Sonra o küçük pastalardan...»

«Likör çıkarayım mı, efendim?»

«Hayır, hayır... Ben böğürtlen likörü içeceğim tabii.»

«Peki efendim.»

Bayan Oliver tam zamanında geldi. Belçikalı, yazarı büyük bir sevinçle karşıladı.

«Nasılsınız, sevgili madam?»

Bayan Oliver, «Çok yorgunum,» diyerek Poirot'nun gösterdiği koltuğa çöktü. «Bitkinim.»

«Ah... 'Ava giden...' Bu sözün sonu nasıldı? Bir türlü hatırlayamıyorum.»

Romancı, «Ben hatırlıyorum,» dedi. «Çocukken öğrenmiştim. Ava giden avlanır. Filleri deli gibi kovaladım. Orada, burada ve her

yerde. Yaktığım benzinin, bindiğim trenlerin, yazdığım mektupların, çektiğim telgrafların haddi hesabı yok. Bütün bunların ne kadar yorucu olduğunu bilemezsiniz!»

«O halde biraz dinlenin. Bir kahve için.»

«Şöyle sıcak şekersiz, koyu bir kahve içerim. Tam istediğim şey bu.»

«Araştırmalarınızdan bir sonuç çıkıp çıkmadığını sorabilir miyim?»

Bayan Oliver, «Bir sürü sonuç çıktı,» dedi. «Ama işin kötüsü, bunların bir işe yarayıp yaramayacağını bilmiyorum.»

«Bazı gerçekleri öğrendiniz tabii.»

«Yok canım. Birçok kimsenin bana 'gerçek' diye anlattığı şeyleri dinledim. Ama aslında doğru olduğunu hiç sanmıyorum.»

«Hepsi dedikodu muydu?»

«Hayır. Hepsi de önceden tahmin ettiğim gibi, birtakım anılar. Çok kimse o olayla ilgili bazı şeyler hatırlıyordu. Ancak insan her şeyi olduğu gibi hatırlayamaz ki. Öyle değil mi?»

«Orası öyle. Ama bütün bunlar yine de işe yarayabilir.»

Bayan Oliver, «Ya siz ne yaptınız?» diye sordu.

Poirot, «Siz de çok sertsiniz madam,» dedi. «Sağa sola koşmamı, bazı şeyler yapmamı istiyorsunuz.»

«E? Sağa sola koştunuz mu barı?»

«Hayır, koşmadım. Ama bazı meslektaşlarımla görüşmeler yaptım.»

Yazar, «Benim yaptıklarımdan daha kolay bu,» dedi. «Ah... kahve çok nefis... Ne kadar yorulduğumu bilemezsiniz. Aklım da iyice karıştı.»

«Haydi, haydi. Ümidimiz kırılmasın. Bazı şeyler öğrenmişsinizdir.»

«Bana bir sürü hikâye anlattılar, birçok varsayım ileri sürdüler. Bunlardan bir tanesinin bile doğru olduğunu sanmıyorum.»

Poirot, «Doğru olmasalar bile,» dedi. «Yine de işe yarayabilir.»

Romancı başını salladı. «Ne demek istediğinizi anlıyorum. Ben de öyle düşünüyorum zaten. Daha doğrusu sağa sola koşarken öyle düşünüyordum. İnsanlar bazı şeyleri hatırlıyor ve size anlatıyorlar. Ama aslında bunların olayla ilgisi yok. Herkes olayı kendine göre yorumluyor.»

Poirot, «Ama bu yorumların bir temeli olmalı,» diye mırıldandı.

Bayan Oliver, «Size listeye benzer bir şey getirdim,» dedi. «Nereye gittiğimi, neler söylediğimi uzun uzun anlatmama gerek yok. Bilgi edinmeye çalıştım. Konuştuğum kişilerin çoğu, Ravenscroft'lar hakkında bazı şeyler biliyorlardı.»

«Öğrendikleriniz uzak ülkelerle mi ilgili yani?»

«Çoğu öyle. Size öğrendiklerimi özetleyeyim mi?»

«Lütfen... Bir pasta almaz mısınız?»

«Teşekkür ederim.» Bayan Oliver pastaların içinden en iç bayıltıcısını seçerek çabuk çabuk yemeğe başladı. «Tatlı şeyler insana canlılık veriyor. Ben hep böyle düşünürüm. Şimdi gelelim bizim konuya. Herkes, bana hikâyesini anlatmadan önce söze, 'Ah, evet... Ne acı olaydı o,' diye başladı. 'Tabii çok kişi işin içyüzünü biliyordu...' İşte buna benzer birtakım sözler söylediler.»

«Evet.»

«Konuştuklarım, işin içyüzünü bildiklerini sanıyorlardı. Ama böyle düşünmeleri için sağlam nedenler yoktu. Biri onlara bir şey söylemişti. Ya da bir dostları, hizmetçileri, yakınları onlara birtakım şeyler anlatmıştı. Tabii varsayımlar değişikti. Bunları tahmin edebilirsiniz. Sir Ravenscroft Malaya'da geçirdiği günlerle ilgili anılarını yazıyordu. Sekreteri genç bir kadındı. Adamın anılarını daktiloya

çekiyor, ona yardım ediyordu. Hoş bir kadındı ve Sir Ravenscroft'un onunla ilişkisi vardı. Bundan sonra varsayımlar ikiye ayrılıyor... Sir Ravenscroft sekreteriyle evlenmek için karısını öldürdü, sonra da büyük bir pişmanlığa kapılarak intihar etti.»

Poirot, «Evet,» dedi. «Romantik bir açıklama.»

«Öbür varsayım da şöyle: Çiftin küçük çocukları hastalanmış ve altı ay okula gidememişti. Ona bir öğretmen tutmuşlardı. Yakışıklı, genç bir adamdı.»

«Ah, evet. Ve kadın genç adama âşık olmuş, hatta onunla bir serüvene girişmişti.»

Bayan Oliver, «Evet, bir iddia da bu,» diye karşılık verdi. «Ama bunu destekleyecek bir tek kanıt bile yok. Yine de romantik bir varsayım.»

«Yani?»

«Yani elçi karısını vurmuş ve yine pişmanlığa kapılarak tabancayı şakağına dayamış. Başka bir hikâye ise şöyle: Elçi bir aşk serüvenine dalmış. Karısı bunu öğrenince önce onu, sonra da kendisini vurmuş. Bu hikâye her seferinde ufak değişikliklerle anlatıldı. Ama aslında kimsenin bir şey bildiği yoktu. Yani bana en akla yakın hikâyeyi açıkladılar. Elçi bir kızla, bir sürü kızla, evli bir kadınla bir serüvene atılmış olabilir. Karısı başkasını sevmişti. Dinlediğim her hikâyede üçüncü kişi değişikti. Ve tabii iddiaları destekleyecek kanıt yoktu. On iki, on üç yıl önce etrafta böyle dedikodular dolaşmıştı. Fakat çok kişi unutmuştu bunları artık. Sonra evde kötü ruhlu bir bahçıvan ve kâhya. Ama kimse kadının olayla ilgisi olduğunu düşünmüyordu. İşte böyle... Ben bütün adları olasılıkları bir yere yazdım. Adlardan bazıları yanlış, bazıları doğru. Zor bir iş bu. Anladığıma göre Lady Ravenscroft kısa bir hastalık geçirmiş. Ateşli bir hastalık sanırım. Kadının saçları iyice dökülmüş galiba. Çünkü dört peruk birden almış. Eşyaları arasında en aşağı dört yeni peruk varmış.»

Poirot, «Evet,» dedi. «Bunu ben de duydum.»

«Kim anlattı?»

«Bir polis dostum. Bana resmi soruşturmayı ve evde bulunan bazı şeyleri anlattı. Dört peruk! Bu konuda fikrinizi almak isterim, madam. Sizce dört peruk fazla değil mi?»

Yazar, «Fazla,» diye yanıt verdi. «Teyzemin iki peruğu vardı. Birini yıkayıp biçim verilmeye yolladığı zaman, öbürünü takardı. Doğrusu şimdiye kadar, dört peruğu olan kimse duymadım.» Çantasından küçük bir defter çıkararak sayfalarını karıştırdı. Notlarını arıyordu. «Bayan Carstairs yetmiş yedisinde ve biraz bunamış. Şunları söyledi: 'Ravenscroft'ları çok iyi hatırlıyorum. Çok acı bir olay. Sebep kanserdi tabii...' Ona hangisinin kanserli olduğunu sordum. Ama Bayan Carstairs bunu unutmuştu. Kadının Londra'ya gelerek bir doktora göründüğünü, sonra ameliyat olduğunu ve sonunda evine döndüğünü sanıyordu. Lady Ravenscroft'un bu yüzden çok üzgün olduğunu, kocasının ona çok acıdığını düşünüyordu. Yani adam karısını vurmuş, sonra da intihar etmişti.»

«Bayan Carstairs'inki de bir varsayım mıydı? Yoksa bu konuda kesin bilgisi var mıydı?»

«Bence sadece bir varsayımdı. Araştırmalarım sırasında şu sonuca vardım...» Bayan Oliver, 'araştırmalarım,' sözcüğünü özellikle vurgulamıştı. «İnsanlar yakından tanımadıkları bir kişinin birdenbire hastalandığını, doktorlara gittiğini duyunca, hemen kanserli olduğuna hükmediyorlar. Hastaların kendileri de sanırım... Başka biri... adını okuyamıyorum. T'yle başlıyor galiba. O da adamın kanserli olduğuna inanıyordu. 'Elçi bu yüzden çok sarsılmıştı. Karısı da öyle. Bu konuyu konuştular ve duruma dayanamayacaklarını anlayarak, intihara karar verdiler.'»

Poirot, «Acı ve romantik,» dedi.

Yazar, «Evet,» diye karşılık verdi. «Bu varsayımın da doğru olduğunu sanmıyorum. Ne kötü bir durum değil mi? Yani herkes bir sürü şey hatırlıyor, ama bunların önemli bir kısmını kendileri uydurmuşlar.»

Poirot başını salladı. «Olaya, uygun bir son eklemişler.»

«Evet, ama bizim işimize yaramaz ki. Öyle değil mi?»

Belçikalı, «Yarar, yarar,» dedi. «İnsanların belleklerinde yer eden ayrıntıları öğrenmek önemlidir... O şirin, mor kaplı not defterinize yazdığınız şeylerin bir kısmının, geçmişteki o felaketle gerçekten ilgili olduğunu daha ileride anlayacaksınız. Dediğim gibi, ben de soruşturma yaptım. Polise göre o iki ölümün esrarı hiçbir zaman aydınlatılamamış. Karı koca birbirlerine bağlıymış. Başkalarıyla ilişkileri yokmuş. Onları intihara sürükleyecek bir hastalıkları olmadığı da anlaşılmış. Tabii ben felaketin olduğu günlerden söz ediyorum. Fakat ondan önceki devreyi bilmiyoruz.»

Bayan Oliver, «Ne demek istediğinizi anlıyorum,» diye mırıldandı. «İhtiyar bir dadıdan geçmişle ilgili bilgi aldım. O dadı şimdi yüz yaşında. Öyle duruyor. Ama aslında sekseninde sanırım. Onu çocukluk günlerimden hatırlıyorum. Bana Hindistan, Mısır, Siam, Hong Kong gibi yerleri anlatırdı.»

«Dadının sözleri ilginizi çekti mi?»

Yazar, «Evet,» dedi. «Dadı bir felaketten söz etti. Ama bunun ne olduğunu kesinlikle hatırlayamadı. Olayın Ravenscroft'larla bir ilgisi olup olmadığından da emin değilim. Çünkü dadı artık soyadlarını ve bazı ayrıntıları hatırlayamıyor. Ailede bir akıl hastası varmış. Ya elçinin kız kardeşiymiş ya da karısının. Bu kadın yıllarca akıl hastanesinde kalmış. Anladığım kadarıyla, uzun yıllar önce kendi çocuklarını öldürmüş. Öldürmeye kalkmış. Sonra iyileşmiş sözümona ve kalkıp Mısır'a ya da Malaya'ya gelmiş. Yani akrabala-

rının yanına. Sonra galiba bir felaket daha olmuş. Yine çocuklarla ilgili. Her neyse... Olay örtbas edilmiş. Bu konuyu düşündüm. Belki Sir Ravenscroft'un ya da karısının ailesinde bir deli vardı. Ama bunun mutlaka adamın ya da kadının kız kardeşi olması şart değil. Yeğenleri de olabilir. Bence bu konu incelenmeye değer.»

Belçikalı, «Evet,» diye yanıt verdi. «Bir şey yıllarca bekler, sonra da birdenbire ortaya çıkıverir. Geçmişle ilgili bir şey... Biri bana öyle söyledi. 'Günahların gölgeleri uzun olur,' dedi.»

«Belki de Matcham dadının hatırladıkları doğru değil. Belki de olayın Ravenscroft'larla ilgisi yok. Ama bu olay, o korkunç kadının bana ziyafette söylediklerine uyuyor.»

«Sizi sorguya çekmeye çalıştığı zaman söylediklerine mi?»

«Evet, Celia'dan işin içyüzünü öğrenmemi istemesinin nedeni bu olabilir. Annesi mi babasını vurmuş, yoksa babası mı annesini?»

«Kadın, Celia'nın bunu bildiğini sanıyordu, değil mi?»

«Evet. Yani, Celia bazı şeyleri bilebilirdi. Ama bunları olay sırasında öğrenmiş olamazdı. Çünkü olayı ondan saklamaya çalışmış olabilirlerdi. Ama kız, annesiyle babasının yaşamlarını biliyordu. Kimin kimi öldürdüğünü tahmin edebilirdi. Tabii bundan başkalarına söz etmezdi, o da ayrı.»

«Yani sizce o kadın... Bayan...»

«Evet. Adını unuttum. Bayan Burton bilmem ne. İşte öyle bir ad. Kadın, oğlunun Celia'yla arkadaş olduğundan ve evlenmeyi düşündüklerinden söz etti. Belki de Celia'nın babasının ya da annesinin katil akrabaları olup olmadığını öğrenmek istiyordu. Ailede delilik olup olmadığını. Belki de, 'Celia'nın annesi babasını öldürdüyse oğlumun bu kızla evlenmesi delilik olur,' diye düşünüyordu. 'Fakat babası annesini öldürdüyse bu beni o kadar kaygılandırmaz'...»

«Yani kadın, deliliğin sadece ailenin kadınlarında görüldüğünü mü sanıyor?»

Bayan Oliver, «Aslında akıllı bir kadın değil,» dedi. «Ukalanın biri. Çok fazla şey bildiğini sanıyor, ama aslında bir şey bildiği yok. Evet... Siz de kadın olsaydınız belki bu konuda onun gibi düşünürdünüz.»

Belçikalı mırıldandı. «İlgi çekici bir görüş. Evet, anlıyorum.» İçini çekti. «Daha yapılacak bir sürü işimiz var.»

«Başka bir hikâye daha öğrendim. Bu da kulaktan kulağa yayılmış bir şey. Nasıl olduğunu bilirsiniz. Biri, 'Burton-Cox'lar mı?' der. 'Bir çocuğu evlat edinen karı koca değil mi onlar? Çocuğu almayı çok istiyorlarmış. İçleri titriyormuş adeta. Çünkü kendi çocuklarından biri Malaya'da ölmüş. Çocuğu tam evlat edindikleri sırada küçüğün annesi onu geri istememiş mi? İş mahkemeye aksetmiş sanırım. Ama yargıç küçüğü onlara vermiş. Bu sefer de çocuğun annesi onu kaçırmaya kalkışmış...'»

Poirot gülümsedi. «Anlattıklarınız arasında bazı noktalar dikkatimi çekti.»

«Neymiş onlar?»

«Peruklar. O dört peruk.»

Bayan Oliver başını salladı. «Bunun ilginizi çektiğini anlamıştım. Fakat doğrusu nedenini tahmin edemedim. Dört peruğun bir anlamı yok ki. Sonra deliyle ilgili o hikâye. Tımarhanelerde, sinir kliniklerinde, akla sığmayacak bir nedenle çocuklarını öldürmüş hastalar çok. Ama Sir ve Lady Ravenscroft neden bu yüzden intihar etsinler?»

Poirot, «Belki birinden birinin, o ölümle ilgisi vardı,» dedi.

«Yani Sir Ravenscroft birini mi öldürmüştü? Bir oğlan çocuğunu? Sözgelimi karısının ya da kendisinin evlilik dışı çocuğunu?

Yok, biz de fazla melodrama kaçmaya başladık. Kadın kocasının çocuğunu ya da kendi çocuğunu öldürdü...»

Belçikalı, «Ama,» diye karşılık verdi. «Aslında insanların çoğu göründükleri gibidirler.»

«Yani?»

«Ravenscroft'lar birbirlerini seven, birarada dırıltısız kavgasız yaşayan bir çiftmiş. Öyle ağır, öldürücü bir hastalıkları yokmuş. Gelecekten korkmaları için neden olmadığı da anlaşılmış. Fakat her şeye rağmen karı koca ölmek istemişler. Neden?»

Romancı, «Savaşta bir karı kocayla tanışmıştım,» diye mırıldandı. «İkinci Dünya Savaşında yani. Almanların İngiltere'ye çıkacaklarını sanıyorlardı. Böyle bir şey olursa intihar etmeye karar vermişlerdi. Ben, 'Budalaca bir düşünce bu,' dedim. Onlar, 'O şekilde yaşanamaz,' diye karşılık verdi. Bu fikirleri bana hâlâ budalaca gözüküyor. İnsan çetin koşullara dayanabilmelidir. Sonuçta ölümün kimseye bir yararı olmaz. Acaba...»

«Evet?»

«Aklıma birdenbire başka bir şey geldi. Acaba Sir ve Lady Ravenscroft'un ölümlerinin başka birine yararı oldu mu?»

«Yani karı kocanın mirasını mı kastediyorsunuz?»

«Evet ama, belirli bir şeyin üzerinde durmuyorum. Belki onların ölümü, bir başkasının daha başarılı olmasını sağladı. Ya da karı kocanın yaşamlarında bir sır vardı. Bunu çocuklarının duymalarını, öğrenmelerini istemiyorlardı.»

Poirot içini çekti. «Sizin kusurunuz nedir, biliyor musunuz? Bir sürü olasılık sıralıyorsunuz. Bana bazı fikirler veriyorsunuz. 'Olabilecek şeyler...' Bir de bunların gerçekten olduğunu bilebilseydim. Neden? O ikisi neden öldü? Üzüntüleri yoktu. Hasta değillerdi. Mutsuz olmadıkları da anlaşılıyordu. O halde niçin güzel bir günün akşamı,

uçurumun kenarında yürüyüşe çıktılar ve köpeklerini de yanlarına aldılar?»

Bayan Oliver, «Köpeğin bu işle ne ilgisi var?» diye sordu.

«Bilmem... Bir an düşündüm... Köpeği yanlarına mı aldılar yoksa hayvan mı onların peşinden gitti? Köpeğin bu çifte ölümle ne ilgisi olabilir?»

Romancı, «Peruklara benziyor bu da,» dedi. «Anlamı olmayan, açıklayamadığınız bir şey daha. Benim fillerden biri, köpeğin Lady Ravencsroft'a çok düşkün olduğunu söyledi. Bir başkası ise hayvanın kadını ısırdığını iddia etti.»

Poirot, «İnsan dönüp dolaşıp aynı yere geliyor,» dedi. «Daha fazla bilgi edinmek istiyor.» Tekrar içini çekti. «Olayla ilgisi olan kişileri daha iyi tanımak istiyor. Ama aranızda yıllardan meydana gelmiş bir uçurum olan insanları nasıl tanıyabilirsiniz?»

Bayan Oliver, «Siz bu işi birkaç kez yaptınız,» diye yanıt verdi. «Öyle değil mi? Hani şu zehirlenen ressam. Denizin kenarında, kale gibi bir yerde olmuş o olay. Siz adamı kimin öldürdüğünü ortaya çıkardınız. Oysa olayla ilgili kişileri tanımıyordunuz bile.»

«Evet, tanımıyordum. Ama başkalarından o kişiler hakkında bilgi aldım.»

«İşte ben de aynı şeyi yapmaya çalışıyorum, ancak olaya o kadar yaklaşamıyorum. Olaya karışmış, bazı şeyleri bilen kişileri bulamıyorum. Yoksa bu işden vaz mı geçelim?»

Belçikalı güldü. «Bu işden vazgeçmek gerçekten akıllıca bir şey olur. Ancak bir an gelir, insan akıllıca davranmak istemez. Bazı şeyleri öğrenmek isteğine kapılır. İki şirin çocukları olan çift, beni ilgilendiriyor artık.»

Bayan Oliver, «Oğullarını tanımıyorum,» dedi. «Onunla karşılaştığımı da pek sanmıyorum. Celia'yı görmek ister misiniz? Onu size yollayabilirim.»

«Evet onu görmek isterim. Belki buraya gelip beni görmeye yanaşmaz. Ama karşılaşmamız sağlanabilir. Bence ilgi çekici olur bu. Görmek istediğim biri daha var.»

«Kim o?»

«Ziyafetteki kadın. Şu ukala yaratık. Bilgiç dostunuzu kastediyorum.»

Romancı bağırdı. «O benim dostum değil! Kadın yanıma gelip benimle konuştu, işte o kadar!»

«Onunla dostluk kurabilirsiniz değil mi?»

«A, tabii, kolaylıkla. Buna can atar.»

«Onu görmek istiyorum. Bu işin içyüzünü neden öğrenmek istediğini anlamalıyız.»

«Evet, belki bunun yararı olur. Neyse...» Bayan Oliver içini çekti. «Bir süre filleri unutmak çok hoşuma gidecek. Dadı, şu konuştuğum yaşlı dadı da fillerden, onların hiçbir şeyi unutmadıklarından söz etti. Ah, neyse... Artık birkaç fil de siz avlayın. Sıra sizde.»

«Ya siz?»

«Belki ben de kuğu bulmaya çalışırım.»

«Tanrım! Kuğular da nereden çıktı?»

«Dadı hatırlattı. Küçükken iki çocukla oynardım. Bunlardan biri beni 'Lady Fil,' diye çağırırdı, biri de 'Lady Kuğu,' diye. Kuğu olduğum zaman, yerde yüzüyormuş gibi yapardım. Filken sırtıma binerlerdi. Bu olayda kuğu yok.»

Poirot, «Tanrı'ya şükür!» diye bağırdı. «Filler yetiyor!»

10

Desmond

Hercule Poirot iki gün sonra, sabah kakaosunu içerken yeni gelen bir mektubu okuyordu. Hem de ikinci kez. El yazısı oldukça düzgündü, ama olgun insanlara özgü bir yazı değildi.

«Sayın Mösyö Poirot,

Korkarım bu mektubu biraz garip bulacaksınız. Bir arkadaşınızın adını vermenin yararlı olacağını sanıyorum. Onunla konuşmayı, gelip sizi görmem için bana yardım etmesini istemeyi düşündüm. Fakat kendisini evde bulamadım. Söz ettiğim kişi, romancı Ariadne Oliver tabii... Sekreteri onun bir safariye katılmak üzere Doğu Afrika'ya gittiğinden söz etti. Belki de ben öyle anladım. Eğer gerçekten Afrika'daysa kendisini bir süre göremeyeceğim demektir. Ama bana yardım etmek isteyeceğinden eminim. Sizi görmeyi gerçekten çok istiyorum. Yardıma çok ihtiyacım var.

Anladığıma göre Bayan Oliver annemi tanıyormuş. Onunla yazarlar için verilen bir ziyafette karşılaşmışlar. Gelip sizi görmem için bana bir randevu verirseniz çok sevinir, minnet duyarım. Bilmiyorum size bir yararı olur mu, ancak Bayan Oilver'ın sekreteri fillerden söz etti. Herhalde bu da Bayan Oliver'ın Doğu Afrika'ya yaptığı yolculukla ilgili. Sekreter bu sözcüğü sanki bir parolaymış gibi söyledi. Tabii durumu anlayamadım. Ama belki siz anlarsınız. Çok kaygılı ve üzgünüm. Beni görürseniz çok sevinirim.

Saygılarımla»

Hercule Poirot, «Vay, vay, vay, vay,» dedi.

George, «Efendim?» diye mırıldandı.

Hercule Poirot yanıt verdi. «Hiç. Sadece bağırdım. Bazı şeyler bir kere yaşamınıza karıştı mı, onları bir daha başınızdan atamıyorsunuz. Bana da filler musallat oldu.»

Belçikalı masadan kalkarak sadık sekreteri Bayan Lemon'ı çağırdı. Kadına Desmond Burton-Cox'un mektubunu vererek, genç adamı görmek için bir saat ayırmasını söyledi. «Bu ara fazla işim yok. Yarın pekâlâ uygun.»

Bayan Lemon, Poirot'ya iki randevusu olduğunu hatırlattı. Ama Belçikalıya epey boş vakti kalacaktı yine. Sekreter o saatleri Poirot'nun isteğine göre ayarlayacaktı. «Bunun Hayvanat Bahçesiyle mi ilgisi var?» diye sordu kadın.

Belçikalı dedektif, «Yok canım,» dedi. «Mektubunuzda fillerden söz etmeyin. O kadarı fazla olur. İri hayvanlar filler. Ufku kaplıyorlar adeta. Evet, filleri bir yana bırakalım. Desmond Burton-Cox'la yapacağım konuşma sırasında, yine o hayvanların konusu açılacak.»

George, «Bay Desmond Burton-Cox,» diyerek beklenen konuğu odaya soktu.

Poirot ayağa kalkmış, şöminenin yanında duruyordu. Konuşmadan, bir iki dakika öyle bekledi. Sonra birkaç adım attı. Genç adamın, üzerinde bıraktığı izlenimi çabucak incelemişti. «Sinirli, enerjik bir insan. Bu doğal. Biraz çekingen, ama saklamayı başarıyor.»

Desmond elini uzatarak, «Bay Hercule Poirot,» diye mırıldandı.

Belçikalı başını salladı. «Evet. Siz de Desmond Burton-Cox' sunuz, değil mi? Lütfen oturun ve bana size nasıl yardım edebileceğimi, buraya gelmenizin nedenlerini anlatın.»

Desmond, «Bu işi anlatmak biraz güç olacak,» dedi.

Hercule Poirot, «Bazı şeyleri anlatmak zordur,» diye karşılık verdi. «Ama zamanımız bol. Oturun lütfen.»

Desmond karşısındaki adama biraz da kararsız bir tavırla baktı. Aslında gülünç bir tip, diye düşünüyordu. Yumurta biçiminde bir kafa. Pos bıyıklar. İnsanı etkilemiyor... Açıkçası, ben böyle biriyle karşılaşacağımı sanmıyordum. Sonunda kekeledi. «Siz... siz dedektifsiniz, değil mi? Yani... bazı şeylerin içyüzünü ortaya çıkarıyorsunuz? Birçok kişi bir olayı öğrenmek ya da sizden bunu aydınlatmanızı istemek için buraya geliyorlar sanırım.»

Poirot, «Evet,» dedi. «Benim hayattaki görevlerimden biri de bu.»

«Herhalde buraya neden geldiğimi bilmiyorsunuz. Benim hakkımda fazla bir bilginiz olduğunu da sanmıyorum.»

Belçikalı başını salladı. «Bazı şeyler biliyorum...»

«Yani Bayan Oliver, size bu konuda bazı açıklamalarda mı bulundu?»

«Bayan Oliver bana vaftiz annesi olduğu Celia Ravenscroft'la konuştuğunu söyledi. Bu doğru, değil mi?»

«Evet, evet. Celia bundan söz etti. Bayan Oliver annemi de tanıyor mu? Yakından tanıyor mu demek istiyorum.»

«Hayır. Onların birbirlerini pek iyi tanıdıklarını sanmıyorum. Bayan Oliver'ın anlattığına göre annenizle geçenlerde yazarlara verilen bir yemekte karşılaşmış ve bir iki kelime konuşmuşlar. Anneniz, Bayan Oliver'dan bir şey istemiş sanırım...»

Genç adam, «Buna hiç hakkı yok,» dedi. Kaşları çatılmıştı. Şimdi, çok öfkeli, hatta kinci bir hali vardı. «Yani bu anneler de!»

Poirot, «Anlıyorum,» diye mırıldandı. «Son zamanlarda çok kişi böyle düşünüyor. Belki hep böyleydi. Anneler çocuklarının hiç istemedikleri bazı şeyler yapıyorlar. Haklı değil miyim?»

«Haklısınız tabii. Annem her şeye burnunu sokar.»

«Anladığıma göre, Celia Ravenscroft'la samimi arkadaşmışsınız. Anneniz, Bayan Oliver'a evlenmeyi düşündüğünüzü söylemiş. Nikâh yakında mı?»

«Evet, ama annemin sorular sorması, kendisini ilgilendirmeyen konuları düşünerek endişelenmesi yersiz.»

«Anneler öyledir...» Belçikalı hafifçe güldü. Sonra da ekledi. «Sanırım annenizi çok seviyorsunuz. Öyle değil mi?»

Desmond, «Bunu pek iddia edemem,» dedi. «Hayır, hiç iddia edemem. Anlayacağınız... size işin doğrusunu başından söylemem daha iyi olacak. Aslında o benim annem değil..»

«Sahi mi? Bundan haberim yoktu.»

Desmond, «Beni evlat edinmişler,» dedi. «Annemin aslında bir oğlu varmış, ölmüş. Sonra annem bir erkek çocuğunu evlat edinmek istemiş, beni bulmuşlar. Annem beni kendi oğlu gibi yetiştirdi. Benden hep, 'Oğlum,' diye söz eder. Oğlu olduğumu düşünür. Ama asıl çocuğu değilim. Birbirimize hiç benzemeyiz. Hiçbir şeyi de aynı gözle görmeyiz.»

Poirot, «Bu doğal,» dedi.

Desmond, «Size hâlâ ne istediğimi anlatmadım,» diye başını salladı.

«Bir şey yapmamı, bir olayı öğrenmemi, soruşturmaya başlamamı istiyorsunuz sanırım.»

«Evet, öyle diyelim. Sizin o üzücü olay hakkında neler öğrendiğinizi bilmiyorum.»

Poirot, «Fazla bir şey öğrenmiş değilim,» diye karşılık verdi. «Ayrıntılardan haberim yok. Siz ve henüz tanışmadığım Bayan Ravenscroft hakkında da fazla bir şey bildiğimi söyleyemem.»

«Evet... Onu da sizinle görüşmesi için buraya getirmeyi düşündüm. Ama önce sizinle yalnız başıma konuşmamın daha iyi olacağına karar verdim.»

Poirot, «Akıllıca hareket etmişsiniz,» dedi. «Sizi üzen bir şey mi var? Ya da kaygılandıran? Bazı güçlüklerle mi karşılaştınız?»

«Hayır, böyle bir şey yok. Aslında güçlükler olmaması gerek. Olay yıllar önce olmuş. Celia çocukken. Ya da öğrenciyken. O felaket aslında olağan şeylerden. Her gün oluyor bunlar. İki kişi bir nedenden ötürü çok sarsılmışlar ve intihar etmişler. Anlaşarak intihar etmeye karar vermişler. Olayın ayrıntılarını ve nedenini bilen kimse de yokmuş. İnsanların çocukları rahatsız etmeye hakları da yok. Yani olayla ilgili gerçekleri biliyorlarsa, demek istiyorum. Bu konu annemi hiç ilgilendirmemeli.»

Poirot içini çekti. «Yaşınız ilerledikçe birçok insanın kendileriyle ilgisi olmayan şeylerle ilgilendiklerini daha da iyi anlıyorsunuz. Hatta böyle konulara, daha çok burunlarını sokuyorlar.»

«Ama bu olay çok gerilerde kalmış. Kimse bu konuda fazla bir şey bilmiyormuş. Annem durmadan sorular soruyor. Birtakım şeyleri öğrenmek istiyor. Celia'yı sıkıştırıyor. Celia öyle duruma geldi ki, artık benimle evlenmek isteyip istemediğini bile bilmiyor.»

«Ya siz? Bayan Celia'yla hâlâ evlenmek isteyip istemediğinizi biliyor musunuz?»

«Evet. Tabii biliyorum. Onunla evlenmek niyetindeyim. Bu konuda kararım kesin, ama Celia üzülüyor. Bazı şeyleri öğrenmek istiyor, sözgelimi olayın neden olduğunu. Ayrıca annemin de bu konuda bazı şeyler bildiğini sanıyor. Yani birtakım şeyler duyduğunu. Bence Celia bu bakımdan yanılıyor.»

Belçikalı, «Durumunuzu anlıyorum,» dedi. «Ama ikiniz de aklı başında, zeki gençlersiniz. Evlenmek istiyorsanız hiç kimse ve hiçbir şey size engel olamaz. O acı olay hakkında bilgi edindim. Fakat dediğiniz gibi, yıllar önce olmuş bu. Hiçbir zaman da açıklığa kavuşmamış. Zaten her acının nedenini açıklayamayız ki.»

Genç adam, «Onlar intihara karar vermişler,» diye mırıldandı. «Başka bir şey olamaz. Ama şey...»

«Olayın içyüzünü öğrenmek istiyorsunuz. Öyle değil mi?»

«Evet, öyle. Celia bu yüzden kaygılı, hatta beni de kaygılandırmaya başladı diyebilirim. Annemin de üzgün olduğu belli. Ama dediğim gibi bu onu ilgilendirmez. Bu olayda kimsenin suçu olduğunu sanmıyorum. Yani kavga filan etmemişler. Ancak işin kötüsü, olay hakkında hiçbir şey bilmiyoruz. Yani ben bir şey bilemem, çünkü orada değildim.»

«Sir ve Lady Ravenscroft'u ya da Celia'yı o zamanlar tanıyor muydunuz?»

«Ben Celia'yı kendimi bildim bileli tanıyorum sayılır. Anlayacağınız çocukken tatillerimi geçirmek için bir ailenin yanına giderdim. Onların evleriyle Celia'larınki yan yanaydı. İkimiz de küçüktük. Ama birbirimizden hoşlanırdık. Çok iyi anlaşırdık. Sonra Celia'yla birbirimizden uzaklaştık. Onu uzun zaman göremedim. Onun ailesi Malaya'daydı. Benimki de öyle. Öyle sanıyordum ki, iki aile orada tekrar karşılaştılar. Yani babamla annem ve Ravenscroft'lar. Ha, aklıma gelmişken... Babam öldü benim. Galiba annem Malaya'dayken bazı şeyler duydu. Ve şimdi onları hatırlıyor ve kaygılanıyor. Doğru olması imkânsız birtakım şeyler düşünüyor. Onların doğru olmadığından eminim. Celia'yı bu yüzden rahatsız etmeye de kararlı. Ben olayın içyüzünü öğrenmek istiyorum. Celia da öyle. Ne olmuş? Neden? Nasıl? Başkalarının uydurduğu gülünç hikâyeler bana yetmiyor.»

Poirot, «Evet,» diye karşılık verdi. «İkinizin de böyle düşünmesi doğal. Celia bu konuyla sizden fazla ilgileniyor herhalde. Sizden daha da endişelidir. Ama bu kadar önemli mi? Önemli olan, şimdi, bugün. Evlenmek istediğiniz kız, karınız olmayı isteyen Celia... Geçmişin bununla ne ilgisi var? Kızın annesiyle babası birlikte intihara karar vermişler... Ya da bir uçak kazasında ölmüşler... Ya da biri bir kazada can vermiş, öbürü de onun arkasından kendisini vurmuş. Bu önemli mi? Ya da aşk maceralarına karıştıkları ve bu yüzden acı çektikleri?»

Desmond Burton-Cox, «Evet,» dedi. «Evet, sözleriniz çok doğru ve mantıklı. Ama iş çığrından çıktı artık. Celia'nın içinin rahat etmesini sağlamak zorundayım. O bazı şeyleri derinden duyan bir insandır. Fakat bunlardan açıkça söz etmez.»

«Olayın içyüzünü öğrenmek çok zor, hatta olanaksız belki de. Bu hiç aklınıza gelmedi mi?»

«Yani hangisi hangisini öldürdü ve bunun nedeni... Bunu mu kastediyorsunuz? Bunun için ortada bir sorun olmalı.»

«Ama o sorun geçmişte kalmış. Bunun şimdi ne önemi var?»

«Annem işe burnunu sokup ortalığı karıştırmasa önemi olmayacak gerçekten. Celia'nın aslında bu olayı fazla düşündüğünü sanmıyorum. Felaket sırasında İsviçre'de okuldaymış, kendisine bu olaydan fazla söz etmemişler. İnsan çocukluk yıllarında her şeyi olduğu gibi kabul eder. Ama böyle olayların kendisiyle ilgili olduğunu pek aklına getirmez.»

«İstediğiniz şeyin imkânsız olduğunu düşünmüyor musunuz?»

Desmond, «Ben sizin işin içyüzünü öğrenmenizi istiyorum. Belki bu ortaya çıkarabileceğimiz bir şey değil. Ya da öğrenmekten hoşlanacağımız bir gerçek olmayabilir.»

Belçikalı, «Benim durumu aydınlatmaya hiçbir itirazım yok,» diye karşılık verdi. «Hatta biraz merak duyduğumu da söyleyebilirim. Felaketler, şaşırtıcı, üzücü, sarsıcı olaylar, hastalıklar her insanın başına gelebilir. Tabii böyle bir şeyi farkedince meraka kapılıyorsunuz. Bu da doğal. Ama ben şunu söylemeye çalışıyorum: Geçmişi hortlatmak akıllıca bir şey mi?»

Desmond, «Belki değil,» diye mırıldandı. «Ancak...»

Poirot onun sözünü kesti. «Ayrıca bu kadar zaman sonra böyle bir olayı incelemek de olanaksız. Bu bakımdan benimle aynı kanıda değil misiniz?»

Genç adam, «Hayır,» dedi. «İşte bu bakımdan sizinle aynı kanıda değilim. Bence bu iş pekâlâ olanaklı.»

Belçikalı ona baktı. «İşte bu çok ilginç. Neden?»

«Çünkü...»

«Evet! Böyle düşünmenizin bir nedeni olmalı.»

«Bu olayı bilenler vardır. İsterlerse size çok şey anlatabilirler. Belki bana veya Celia'ya açılmak istemezler. Ama siz onlardan her şeyi öğrenebilirsiniz.»

Belçikalı yine, «Bazı şeyler olmuş,» dedi. «Geçmişte bazı şeyler olmuş. Ben bunları duydum. Bir akıl hastası varmış. Biri, bunun kim olduğunu bilmiyorum. Belki Lady Ravenscroft. O yıllarda akıl hastanesinde yatmış sanırım. Uzun bir süre. O daha çok gençken bir felaket olmuş. Bir çocuk ölmüş ya da kazaya uğramış. Şey, onun bu olayla ilgisi varmış galiba. Siz olayı bilmiyorsunuz sanırım.»

«Hayır. Annem söz etti bundan. O da birilerinden duymuş. Malaya'dayken sanırım. Bilirsiniz, öyle yerlerde kadınlar biraraya toplaşıp bol bol gevezelik ederler. Belki de hiç aslı olmayan bazı şeylerden konuşurlar.»

«Ve siz de o dedikodunun doğru olup olmadığını öğrenmek istiyorsunuz, değil mi?»

«Evet... Bunu kendi kendime nasıl öğreneceğimi bilmiyorum. Hele şimdi. Olay yıllar önce olmuş. Bunu kime sorabilirim? Kime gideceğimi bile bilmiyorum. Ama ne olduğunu kesinlikle anlayıncaya kadar...»

Poirot yine onun sözünü kesti. «Benimki yalnızca bir tahmin, ama işin içyüzü şu sanırım: Celia Ravenscroft kendisine annesinden bir dengesizlik geçmediğini öğrenmedikçe sizinle evlenmek istemiyor. Öyle değil mi?»

«Evet, bana Celia'nın aklına takılan buymuş gibi geliyor. Ve bu düşünceyi onun kafasına da annem soktu. Aslında annem buna inanmayı çok istiyor sanırım. Oysa buna inanması için bir neden yok. Terbiyesizce dedikoduların ve kinin yol açtığı bir şey bu.»

Poirot başını salladı. «Bu olayı incelemek kolay olmayacak.»

«Öyle. Ama sizin hakkınızda bazı şeyler duydum. Sizin olayların içyüzünü ortaya çıkarmakta çok usta olduğunuzu söylüyorlar. Herkesi sorguya çeker ve onları doğruyu söylemeye zorlarmışsınız.»

«Kimi sorguya çekmemi istersiniz? Malaya'dakilerden söz ettiniz.»

«Artık onlarla konuşmanın bir yararı olacağını sanmıyorum. O sıralarda dedikodu yapanlar, bu konuda gevezelik edenler, olayı çoktan unutmuşlardır. Çoğu da artık ölmüştür tabii. Bence annem birçok şeyi yanlış anlamış. Bazı şeyler duymuş ve kafasından bunlara bazı eklemeler yapmış.»

«Ve siz yine de benim başarılı...»

«Ben sizin kalkıp Malaya'ya gitmenizi ve oradakileri sorguya çekmenizi istemiyorum tabii. Herhalde o günlerde Malaya'da olanlar çoktan İngiltere'ye döndüler.»

«Bana onların adlarını veremeyeceksiniz sanırım.»

Desmond, «İşinize yarayacak bir ad bimiyorum,» dedi.

«Ama bazı adları biilyorsunuzdur mutlaka.»

«Ne demek istediğimi size açıklayacağım. Olanları ve bunların nedenlerini bilen iki kişi var sanırım, çünkü o sırada evdeymişler. Onun için de bir şeyler biliyor olmalılar.»

«Neden onlarla kendiniz konuşmuyorsunuz?»

«Aslında konuşabilirim. Bir bakıma onlarla görüştüm de diyebilirim. Ama bilmem ki, yani onlara aklıma takılan bazı soruları soramam. Celia da öyle. İkisi de çok iyi insanlar, kötü niyetli ve dedikoducu değiller. Durumu düzeltmek için bir şeyler yapmış ya da yapmaya çalışmış, fakat bunu başaramamış olabilirler. Öf, ne demek istediğimi doğru dürüst anlatamıyorum.»

Poirot karşı çıktı. «Tam tersine... Çok iyi anlatıyorsunuz. Bu durum beni ilgilendiriyor. Kafanızda belirli bir düşünce olduğunu da sanıyorum. Söyleyin bana: Celia Ravenscroft da sizinle aynı düşüncede mi?»

«Ona fazla bir şey söylemedim. Çünkü o, Maddy'yle Zelie'yi çok severdi.»

«Maddy'yle Zelie mi?»

«Onların adları işte. Ah, açıklamalıyım. Size her şeyi doğru dürüst anlatamadım. Celia küçükken, yani kendisiyle arkadaş olduğumuz günlerde... Dediğim gibi evlerimiz yan yanaydı... O sırada Celia'nın bir mürebbiyesi vardı. Fransız bir mürebbiye. Çok iyiydi. Hepimizle oyunlar oynardı. Celia onun adını kısaltmıştı. Kendisini 'Maddy' diye çağırırdı. Bütün aile de öyle.»

«Ah, evet. Mürebbiye.»

«Fransız olduğu için, bildiği şeyleri size anlatacağını düşündüm. Başkalarına açıklamak istemeyeceği bazı gerçekleri.»

«Söylediğiniz öbür ad neydi?»

«Zelie. Aynı şey yine... Bir matmazel. Maddy, Ravenscroft'ların yanında iki üç yıl kaldı sanırım. Sonra Fransa'ya döndü. Hayır, İsviçre'ye galiba. Sonra öbür mürebbiye geldi. Maddy'den daha gençti. Celia ona, 'Zelie,' derdi. Diğerleri de... Genç ve güzeldi, çok da neşeliydi. Hepimizle oyunlar oynardı. Onu çok severdik. Bütün aile ona bağlıydı. Sir Ravenscroft da Zelie'yle ilgilenirdi. Birlikte piket filan oynarlardı.»

«Ya Lady Ravenscroft?»

«A, o da Zelie'yi çok severdi. Zelie de onu. Bu yüzden tekrar geri geldi ya.»

«Geri mi geldi?»

«Evet. Lady Ravenscroft hastalanıp hastaneye yattıktan sonra. Zelie o zaman geri döndü. Lady Ravenscroft'a baktı, ona yardımcı oldu. Kesin olarak bilmiyorum, ama bana felaket sırasında Zelie yine evdeymiş gibi geliyor. Bundan hemen hemen eminim. Onun için Zelie'nin olayın içyüzünü bilmesi gerek.»

«Sizde adresi var mı? Şimdi nerede olduğunu biliyor musunuz?»

«Evet. Zelie'yi görebileceğinizi düşündüm. Hatta ikisini de. Biliyorum bu isteğim yersiz, ama...» Sustu.

Poirot bir süre Desmond'u süzdü. «Evet... Bu da bir olasılık tabii... bir olasılık...»

11

Garroway'le Poirot bildiklerini açıklıyorlar

Başmüfettiş Garroway masanın üzerinden Poirot'ya baktı, gözlerinde neşeli bir pırıltı belirmişti. Sonra da Poirot'ya yaklaşarak Belçikalıya bir kadeh uzattı. Bunun içinde koyu mor bir içki vardı.

Garroway hafif bir ilgiyle sordu. «Siz ne içiyorsunuz?»

Poirot, «Böğürtlen likörü,» dedi.

İngiliz, «Zevk meselesi...» diye mırıldandı. Sonra da bardağı kaldırdı. «İntiharın şerefine.»

Poirot ona baktı. «Bu gerçekten bir intihar mı?»

Garroway, «Başka ne olabilir?» dedi. «Öğrenmek istediğiniz şeyleri düşünüyorum da...» Başını salladı. Gülümseyişi daha belirli bir hal almıştı.

Belçikalı, «Affedersiniz,» diye karşılık verdi. «Sizi epeyce rahatsız ettim. Ben, Kipling'in hikâyelerindeki bir çocuğa ya da bir hayvana benziyorum. Bende o dert var: Doymak bilmeyen merak...»

Başmüfettiş Garroway yineledi. «Doymak bilmeyen merak. Güzel hikâyeleri vardır Kipling'in. Sonra çok bilgili bir adammış. Bana biri onun bir gemiyi bir kere dolaşmakla, tekneyi kaptandan daha iyi tanıdığını söylemişti.»

Hercule Poirot içini çekti. «Ne yazık ki ben bir şey bilmiyorum. Onun için de sorular sormak zorundayım. Korkarım size yolladığım sorular listesi pek uzundu.»

Garroway, «Beni ilgilendiren, bir konudan diğerine geçivermeniz oldu,» dedi. «Psikiyatrlar. Doktor raporları. Para kime kalmıştı? Kim zengindi? Servet kimin eline geçmişti? Kim mirasa konaca-

ğını sanırken düşkırıklığına uğramıştı? Kadınların saçlarıyla ilgili sorular. Peruklar... Peruklar... Perukçular. Ha, aklıma gelmişken. O perukları zarif, pembe kutular içinde yollamışlar.»

Poirot gülümsedi. «Siz bütün bunları biliyorsunuz. Emin olun bu beni çok şaşırttı.»

«İçinden çıkılmaz bir olaydı. Bu yüzden bol bol not almıştık. Tabii bunların hiçbiri işimize yaramadı. Ama bütün o bilgi dosyaya konuldu. İsteyen açıp onları okuyabilirdi.» Bir kâğıdı masanın üstünden Poirot'ya doğru itti. «İşte. Berberler, dükkânları Bond Sokağındaydı. Pahalı bir yerdi. 'Eugene ve Rosentelle.' Daha sonra oradan taşındılar. Sloane Sokağında bir yer açtılar. Lady Ravenscroft da onların müşterisiydi. Rosentelle şimdi Cheltenham'da oturuyor. Yine berberlik yapıyor. 'Kuvaförlük' yani. Yeni terim bu. Gençliğimde, 'Adam aynı, şapkası başka,' derlerdi. Bu da öyle.»

Poirot bağırdı. «Hah!»

Garroway, «Ne oldu?» diye sordu.

Hercule Poirot, «Size büyük bir minnet duyuyorum,» dedi. «Bana parlak bir fikir verdiniz. İnsanın kafasına birtakım düşüncelerin doğması ne tuhaf, değil mi?»

Başmüfettiş, «Kafanız zaten bir sürü düşünceyle dolu,» diye karşılık verdi. «Sizin derdiniz de bu zaten. Artık başkasına ihtiyacınız yok... Ailenin tarihçesini elimden geldiği kadar incelemeye çalıştım. Pek işe yarayacak bir şey bulamadım. Alistar Ravenscroft'un ailesi aslında İskoçyalıymış. Babası ve amcaları tanınmış kişilermiş. Margaret Preston-Grey'le evlenmiş. Kız da çok iyi bir ailedenmiş. Saraya sunulmuş. Ailenin adı hiçbir zaman rezalete karışmamış. Kadının ikiz olduğu konusunda haklısınız. Bunu nereden öğrendiğinizi bilmiyorum. Dorothea ve Margaret Preston-Grey. Onları 'Dolly ve Molly' diye çağırırlarmış. Preston-Grey'ler Susse'de

otururlarmış. İkizler çok benzerlermiş birbirine. İkizlerle ilgili hikâyeler onlar için de anlatılıyor. İlk dişleri aynı gün çıkmış, aynı ay kızıla tutulmuşlar. Aynı biçimde elbiseler giyerlermiş. Ve aynı tipte adamlara âşık olup birbirinin ardısıra evlenmişler. İkisinin de kocası hariciyeciymiş. İki kardeşe de bakan aile doktoru, birkaç yıl önce öldüğü için bu konuda bilgi almamız mümkün olmadı. Yalnız kardeşlerden birinin, gençliğinde başından bir felaket geçmiş.»

«Lady Ravenscroft'un mu?»

«Hayır, öbürünün, Jarrow adında bir gençle evlenmiş. İki çocuğu olmuş. Bunlardan küçüğü erkekmiş. Çocuk dört yaşındayken bir kaza geçirmiş. Bir el arabası çarpmış ya da bir kürek küçüğün başına gelmiş ve çocuk havuza düşerek boğulmuş. Bu kazaya ablası yol açmış. O zaman dokuz yaşındaymış kız. Birlikte oynuyorlarmış ve çocukların yaptıkları gibi birden kavgaya tutuşmuşlar. Bu işin kuşku götürür yanı yok. Ama bu olayla ilgili bir hikâye daha var. Biri bu işi çocuğun annesinin yaptığını ileri sürmüş. 'Oğluna kızdı ve onun başına vurdu,' demiş. Bir başkası ise çocuğa vuranın komşu kadın olduğunu söylemiş. Bu olayın sizi ilgilendireceğini pek sanmıyorum. Sonuçta bunun, kadının kız kardeşiyle kocasının yıllar sonra birlikte intihara karar vermeleriyle hiçbir ilişkisi olamaz.»

Poirot başını salladı. «Evet, öyle gözüküyor. Ama insan aile hakkında ayrıntılı bilgi edinmek de istiyor tabii.»

Garroway, «Evet,» dedi. «Size söylediğim gibi insanın geçmişi incelemesi gerek. Açıkçası biz bu kadar gerilere gitmeyi pek düşünmedik. Dediğim gibi bu olay, o intihardan yıllar önce olmuş.»

«O sırada soruşturma yapılmış mı?»

«Evet. Olayı incelemek fırsatını buldum. Yani bununla ilgili dosyaları, gazetelerde çıkan haberleri. Daha değişik şeyleri. Anlayacağınız bu konuda bazı kuşkular varmış. Çocuğun annesi

çok sarsılmış. Sinirleri iyice bozulduğu için onu hastaneye yatırmışlar. Bazıları ondan sonra kadının bir daha kendine gelemediğini söylüyor.»

«Çocuğu kadının öldürdüğünü mü düşünüyorsunuz?»

«Şey, doktor öyle düşünmüş. Ortada kesin bir kanıt yokmuş tabii. Kadın olayı pencereden gördüğünü, kızının oğlunun başına vurduğunu, sonra da onu havuza ittiğini söylemiş. Ama o sırada kadının hikâyesine pek inanmamışlar, çünkü zavallı deli gibiymiş.»

«Psikiyatrlarla konuşulmuş mu?»

«Evet. Kadın bir kliniğe ya da bir hastaneye yatırılmış. Akli dengesi bozulmuş sanırım. Hastanede uzun bir süre kalmış. Yanılmıyorsam Londra'daki St. Andre Hastanesinin ruh doktorlarından biri onu tedavi etmiş. Sonunda kadının iyileştiğine karar verilmiş. Yani üç yıl sonra hastaneden çıkarılmış. Ailesiyle normal bir yaşam sürmesi için evine gönderilmiş.»

«O sırada gerçekten normal miymiş kadın?»

«Galiba sinirleri hâlâ zayıfmış...»

«Kadın, kardeşi intihar ettiği zaman neredeymiş? Ravenscroft'ların yanında mı kalıyormuş?»

«Hayır... O olaydan hemen hemen üç hafta kadar önce ölmüş. O sırada Overcliffe'de, Ravenscroft'lardaymış. İkizlerin sonlarının aynı olacağını ileri sürenleri haklı çıkaran bir olay. Kadın uykusunda yürürmüş. Yıllardan beri öyleymiş. Bu yüzden bir iki kez hafif kazalar geçirmiş. Bazen gereğinden fazla yatıştırıcı ilaç alır ve bu nedenle gece uykusunda evde dolaşır, hatta bazen dışarı bile çıkarmış. Yine bir gece uykusunda, uçurumun kenarındaki yoldan yürümeye başlamış. Ayağı kaymış ve aşağı yuvarlanmış. Hemen ölmüş... Cesedini ancak ertesi gün bulmuşlar. Kardeşi Lady Ravenscroft çok sarsılmış. İki kardeş çok bağlıymışlar birbirlerine. Kadın şok geçirdiği için onu hastaneye yatırmak zorunda kalmışlar.»

«Acaba Ravenscroft'ların bir süre sonra intihar etmelerine bu felaket mi yol açtı?»

«Böyle bir şeyin üzerinde durulmamış bile.»

«Dediğiniz gibi ikizlerin başına çok garip şeyler gelir... Belki Lady Ravenscroft ikiz kardeşiyle arasındaki bağ yüzünden kendisini öldürdü. Sonra da kocası, kendisini suçlu hissettiği için intihara karar verdi...»

Başmüfettiş Garroway, «Sizin de düşünmeyeceğiniz yok, Poirot,» diye gülümsedi. «Sir Alistair Ravenscroft'un baldızıyla ilişkisi olduğunu sanmıyorum. Böyle bir şey olsaydı, mutlaka herkes duyardı.»

Telefon çalmaya başlamıştı. Poirot ayağa kalkarak ilerledi, telefona uzandı. Arayan Bayan Oliver'dı.

«Mösyö Poirot, yarın bana çay ya da şeri içmeye gelebilir misiniz? Celia bana uğrayacak da... Sonra da o zevzek kadın. Onları görmek istiyordunuz.»

«Evet, çok istiyorum.»

Poirot, «Benim hemen çıkmam gerek,» dedi. «Bir fille konuşacağım da...»

12

Celia, Hercule Poirot'yla tanışıyor

Poirot, «E, madam,» dedi. «Fille yaptığınız konuşma nasıl geçti.»

«Aman benim yanımda fillerden konuşmayın. Artık onlarla bütün ilişkimi kestim. Bu sonuncusu da durmadan Barnat adlı bir aileden söz etti. Çocukları Malaya'da bir kaza sonucu ölmüş... Ama artık fillerle ilgilenecek değilim...»

«Madam canla başla çalıştınız. Büyük dostluk gösterdiniz.»

«Celia yarım saat sonra burada olur. Onunla tanışmak istiyordunuz, değil mi? Ona, sizin bu işde bana yardım ettiğinizi söyledim. Yoksa sizin eve gelmesini mi tercih ederdiniz?»

Poirot, «Hayır, hayır,» diye karşılık verdi. «Böylesi daha iyi bence.»

«Celia'nın fazla oturacağını sanmıyorum. Onu bir saat sonra yollarsak iyi olur. Sizinle biraz konuşuruz. Ondan sonra da Bayan Burton-Cox gelir.»

«Ah, evet. Bu çok ilginç olacak. Evet, çok ilginç.»

Bayan Oliver içini çekti. «Çok yazık... Elimizde çok yararlı bilgiler var. Öyle değil mi?»

Belçikalı, «Evet,» dedi. «Neyi aradığımızı da bilmiyoruz. Belki de birlikte mutlu bir yaşam süren o çift gerçekten intihar etti... Olayın nedenini bulabildik mi? Hayır. Geriye gittik, sonra ileriye. Sağa, sola. Doğuya ve batıya...»

Yazar başını salladı. «Öyle... Her yere koştuk.» Bir an durdu, sonra da ekledi. «Gitmediğimiz bir Kuzey Kutbu kaldı.»

Poirot, «Bir de Güney Kutbu,» diye mırıldandı.

«Şimdi elimizde ne var?»

Belçikalı, «Değişik şeyler,» diye karşılık verdi. «Ben bunların bir listesini yaptım. Okumak ister misiniz?»

Bayan Oliver kalkıp Poirot'nun yanına oturdu. Belçikalının omzunun üzerinden listeye bir göz attı. «Peruklar,» diye ilk satırı gösterdi. «Neden perukları başa aldınız?»

«Dört peruk, çok ilginç bu. İlginç ve çözümü zor bir sorun.»

«Yanılmıyorsam o perukları satan yer kapanmış. Şimdi herkes peruk almak için başka perukçulara gidiyor.»

Belçikalı, «Evet, evet,» dedi. «Bu peruklar konusunda elimizden geleni yapacağız. Her neyse... İlgimi çeken noktalardan biri bu. Sonra diğer hikâyeler... Ailede akıl hastası olduğu konusunda çıkan söylentiler. Akıl dengesi bozulduğu için hayatının önemli bir kısmını hastanede geçiren ikiz kardeşlerle ilgili söylentiler.»

Bayan Oliver, «Ama bütün bunların bize bir yararı yok ki,» diye karşı çıktı. «Yani, belki hasta kadın geldi ve kardeşiyle enişte sini vurdu. Ama bunu yapması için neden var mı?»

Poirot başını salladı. «Böyle bir şey olduğunu sanmıyorum. Anladığıma göre tabancasının kabzasında Sir Ravenscroft'la karısının parmak izleri bulunmuş... Sonra bir çocukla ilgili birtakım hikâyeler var. Malaya'da biri, bir çocuğa saldırmış ya da onu öldürmüş. Bunu yapanın Lady Ravenscroft'un ikiz kardeşi olduğu söyleniyor. Fakat başkasının işi de olabilir. Belki bir dadının ya da hizmetçinin. İkinci nokta da bu. Para konusunda bir şeyler biliyorsunuz.»

Bayan Oliver Poirot'ya şaşkınlıkla baktı. «Paranın bu işle ne ilgisi var?»

Belçikalı, «Pek ilgisi yok,» dedi. «İşte işin dikkat çeken yanı da bu. Aslında böyle olayların parayla ilgisi vardır. İntihar sayesinde birinin konduğu para... Bu yüzden yitirilen para... Güçlüklere, dertlere neden olan, hırs ve istek uyandıran para... İşte bunun anlaşılması güç... Ravenscroft'ların öyle hatırı sayılır bir servetleri yokmuş... Aşk serüvenleriyle ilgili birtakım hikâyeler de anlatılıyor. Sir Ravenscroft'un beğendiği kadınlar. Karısının hoşlandığı erkekler... Karı ya da kocanın bir aşk serüvenine girişmesi cinayete de,

intihara da neden olabilirdi. Sık sık görülür böyle şeyler... Sonra en fazla ilgimi çeken bir noktaya geliyoruz. İşte bu yüzden Bayan Burton-Cox'la tanışmayı çok istiyorum.»

«Ah, o iğrenç kadın. Ona neden bu kadar önem verdiğinizi anlayamıyorum. Fazla meraklı. Ve benden bir şeyi öğrenmemi istedi. İşte o kadar.»

«Evet, ama sizden gerçeği öğrenmenizi neden istedi? Bence garip bir şey bu. Bu konuda bilgi edinmeniz gerek. Anlayacağınız, kadın zincirin bir halkası...»

«Zincirin bir halkası mı?»

«Evet, ama bu zincirin nasıl bir şey olduğunu bilmiyoruz. Bütün bildiğimiz, kadının bu intihar olayı hakkında ayrıntılı bilgi edinmek için çırpındığı. Ayrıca Celia Ravenscroft'la ve aslında oğlu olmayan Desmond'la da ilgisi var tabii.»

«Ne demek 'oğlu olmayan?'»

Poirot, «Desmond'un annesi değil o,» diye açıkladı. «Çocuğu evlat edinmiş. Kendi oğlu ölmüş çünkü.»

«Kendi çocuğu nasıl ölmüş? Ne zaman? Niçin?»

«Bu soruları ben de kendi kendime sordum. Kadının bağlı olduğu zincir, bir duyguyla, bir öç isteğiyle, bir aşk serüveniyle ilgili olabilir. Her neyse, onu görmeliyim. Kadın hakkında bir karara varmalıyım. Evet... Bana bu çok önemliymiş gibi geliyor.»

Kapı çalınıyordu. Bayan Oliver hemen ayağa kalktı. Telaşla kapıya doğru gitti. «Gelen Celia sanırım. Bu karşılaşmanın bir sakıncası olmadığından eminsiniz ya?»

Poirot, «Benim için yok,» dedi. «Celia'nın da bir itirazı olmayacağını umarım.»

Bayan Oliver bir iki dakika sonra Celia Ravenscroft'la içeri girdi. Kızın yüzünde kararsızlık ve kuşku dolu bir ifade vardı.

«Bilmem ki...» diyordu. «Eğer ben...» Duraklayarak hayretle Hercule Poirot'ya baktı.

Bayan Oliver, «Celia,» diye mırıldandı. «Seni bana yardım eden biriyle tanıştırmak istiyorum. Onun sana da yardım edeceğinden eminim. Yani, öğrenmek istediğin o konuda... Bu, Mösyö Hercule Poirot.»

Celia, «A...» dedi. Belçikalının ufak tefek bedenine, yumurta biçimi kafasına ve pos bıyıklarına küçümsercesine bakıyordu. Kararsız bir tavırla, «Şey...» diye mırıldandı. «Kendisinden söz edildiğini işittim sanırım...»

Hercule Poirot, herkes, benden söz edildiğini duymuştur, dememek için kendisini zor tuttu, çünkü artık pek doğru olmazdı bu. Poirot'nun ününü duyanların önemli bir kısmı mezarlıkta, taşların altında yatıyorlardı. «Oturun, matmazel. Size kendim hakkında şu kadarını söyleyeceğim: Bir araştırmaya giriştiğim zaman bunu sonuna kadar götürürüm. Bu olayda da gerçeği ortaya çıkaracağım. Ve sizin istediğiniz gerçeği bilmekse, bunu size açıklayacağım. Ama belki de siz içinizin rahat etmesini istiyorsunuz yalnızca. Sizi sevindirecek birkaç noktayı öğrenebilirim. Sizin için yeterli mi? Eğer öyleyse, daha fazlasını istemeyin.»

Celia, Belçikalının çektiği sandalyeye oturarak dikkatle onu süzdü. «Yani siz gerçeğin hoşuma gitmeyeceğini mi söylemek istiyorsunuz?»

Poirot, «Gerçek,» dedi. «Sizi sarsabilir. Üzebilir. Belki o zaman, 'Neden bu işi karıştırdım? Niçin geçmişi canlandırdım?' diye düşünürsünüz. 'Neden işin aslını öğrenmeye kalkıştım? Bu bilgi yalnızca acı veriyor. Hiçbir şeye yararı dokunmadı. Çok sevdiğiniz anneniz ve babanız birlikte intihar etmişler... Bence insanın annesiyle babasına bağlı olması kötü bir şey değildir.»

Bayan Oliver atıldı. «Son zamanlarda bunu ayıp sayanlar yok değil. Yeni bir inanç bu.»

Celia mırıldandı. «Son zamanlarda yaşamım biraz acayipleşmişti. Düşünüyordum... Bazı kimselerin sözlerinde bir gariplik olduğunu seziyordum. Bir kısmı ise bana acıyarak bakıyordu. Ama daha da kötüsü kimisi beni merakla süzmekteydi... Ben bu şekilde yaşayamam. İşin aslını öğrenmek istiyorum, çünkü gerçekle başa çıkabilirim. Bana durumu açıklayın yeter.» Celia başını eğerek bir an öyle durdu. Sonra da tekrar Poirot'ya döndü. «Desmond'u gördünüz, değil mi? Size gelmiş. Bana bundan söz etti.»

«Evet. Desmond beni görmeye geldi. Siz böyle yapmasını istemiyor muydunuz?»

«Bana danışmadı ki!»

«Danışsaydı?»

«Bilmem... Belki ona asla bir şey yapmamasını söylerdim. Belki de onu teşvik ederdim.»

«Size bir tek soru sormak istiyorum, matmazel. Kafanızda sizin için her şeyden önemli olan, belirli br şey mi var?»

«Ne olabilir?»

«Söylediğiniz gibi Desmond Burton-Cox beni görmeye geldi. Çok hoş, sevimli bir genç. Benimle açık açık konuştu. Şimdi önemli olan şu: Birbirinizle evlenmeyi gerçekten istiyor musunuz? Hayati bir şey bu. Ömür boyu sürecek bir bağ. Şimdiki gençler bazen böyle düşünmüyor, o da başka. Siz ölünceye kadar devam edecek bir evliliği istiyor musunuz? Önemli olan bu. Eğer istiyorsanız, iki kişinin ölümünün intihar olup olmaması sizi ya da Desmond'u neden ilgilendirsin?»

«Olayın intihardan başka bir şey olduğunu düşünüyorsunuz sanırım.»

Poirot, «Henüz kesin olarak bilmiyorum,» dedi. «İntihar olması ihtimali kuvvetli. Tabii çifte intihara uymayan bazı yanları da var. Ama polise bakarsanız, kanıtları inceledikten sonra bunun çifte intihardan başka bir şey olamayacağına karar vermişler. Ve polise bu bakımdan güvenilebilir, Matmazel Celia. İşlerini bilir onlar.»

«Ama olayın içyüzünü hiçbir zaman ortaya çıkaramamışlar. Öyle değil mi?»

Poirot, «Evet,» dedi. «Öyle.»

«Bunu siz de öğrenemediniz sanırım. Yani kanıtları inceleyerek, bunlar hakkında düşünerek...»

Belçikalı, «Bu bakımdan kesin bir şey söyleyemem,» diye karşılık verdi. «Gerçek, acı çekmenize yol açabilir. Onun için size mantıklı düşünüp düşünemeyeceğinizi soruyorum. Yani, 'Geçmiş çok gerilerde kaldı. İşte yanımda sevdiğim adam. Ben de onu seviyorum. Geleceğimi onunla paylaşacağım, geçmişi değil,' diyemez misiniz?»

Celia sordu. «Desmond size Bayan Burton-Cox'un asıl annesi olmadığını söyledi mi?»

«Evet, söyledi.»

«Gördünüz mü? Bu olay o kadını neden bu kadar ilgilendiriyor? Niçin gidip Bayan Oliver'ı rahatsız ediyor? Neden ona, bana sorular sormaya, bazı şeyleri öğrenmeye zorlamaya kalkıyor? Desmond'un asıl annesi değil ki.»

«Desmond, Bayan Burton-Cox'u sever mi?»

Celia, «Hayır,» dedi. «Hatta Desmond'un ondan nefret ettiğini de söyleyebilirim. Her zaman nefret etmiş sanırım.»

«Kadın, Desmond için bol para harcamış. Onu okutmuş, elbiseler almış, gerekli her şeyi yapmış yani. Desmond'a düşkün mü?»

«Bilmiyorum, ama sanmam. Anladığım kadarıyla ölen çocuğunun yerini alacak birini istemiş. Kendi oğlu küçükken bir kazada ölmüş. İşte bu nedenle bir çocuğu evlat edinmiş. Bayan Burton-Cox'un kocası yakınlarda öldü. Of... Bu tarihler karmakarışık şeyler...»

«Biliyorum, biliyorum. Öğrenmek istediğim bir şey var.»

«Bayan Burton-Cox hakkında mı? Yoksa sorunuz Desmond'la mı ilgili.»

«Desmond'un para durumu nasıl?»

«Bu sorunuzu pek anlayamadım... Karısına bakacak durumda. Anladığıma göre, kendisini evlat edindikleri zaman bankaya da adına para yatırmışlar. Yeterli bir miktar. Büyük bir servet değil tabii.»

«Bayan Burton-Cox'un yapabileceği bir şey var mı?»

«Yani Desmond benimle evlendiğinde parayı kesebilir mi, demek istiyorsunuz?.. Kadının böyle bir tehdit savurduğunu sanmıyorum. Bunu yapması da olanaksız galiba, çünkü bu işi avukatlar ya da evlat edinme işini yoluna koyan kişiler ayarlamış.»

«Size bir şey soracağım. Bunu belki siz biliyorsunuz, ama başkalarının bu konuda bilgileri olduğunu sanmıyorum. Herhalde Burton-Cox da işin içyüzünü öğrendi. Desmond'un asıl annesi kim? Bunu biliyor musunuz?»

«Kadının ukalalığının ve merakının bir nedeni bu olabilir, diye düşünüyorsunuz galiba. Yani, onun tutumu Desmond'un asıl ailesiyle ilgili, diyorsunuz. Onun kimin oğlu olduğunu bilmiyorum. Belki de birinin evlilik dışı çocuğuydu. Başka ailelere evlat olarak verilen çocukların çoğu öyle değil mi? Belki Bayan Burton-Cox, Desmond'un asıl annesi ve babası hakkında bir şey biliyor. Ama bundan Desmond'a hiçbir zaman söz etmemiş.»

«Peki, Desmond'un yakın akrabaları var mı? Böyle bir şeyi öğrenmiş mi? Ya da siz bunu biliyor musunuz?»

«Bilmiyorum... Desmond'un da bu konuda bilgisi yok. Buna üzüldüğünü de sanmıyorum. Durup dururken endişelenen, sıkılan insanlardan değildir.»

«Bayan Burton-Cox ailenizi tanır mıydı? Annenizin ya da babanızın ahbabı mıydı? Çocukluğunuzda, ailenizin yanındayken onunla karşılaşmış mıydınız?»

«Sanmıyorum. Galiba Desmond'un annesi, yani Bayan Burton-Cox, Malaya'da bulunmuş. Yanılmıyorsam kocası da orada ölmüş. Aile oradayken, Desmond'u okuması için İngiltere'ye yollamışlar... Yazları Burton-Cox'ların akrabalarının yanında kalırdı. Kendisiyle de o günlerde arkadaş olduk. Onu her zaman düşünürdüm... Ona hayrandım. Desmond büyük bir çeviklikle ağaçlara tırmanırdı. Bana kuş yuvaları ve yumurtaları hakkında türlü şey öğretmişti. Sonra onunla üniversitedeyken karşılaştım. Ve hemen arkadaşlık kurduk. Desmond bana adımı sordu. 'Ben sadece senin küçük adını biliyorum,' dedi. Onunla birlikte eski günlere ait bir sürü şey hatırladık. Bu yüzden birbirimize iyice yakınlaştık diyebilirim. Desmond hakkında fazla bir şey bilmiyorum. Ama bilmek isterim. Sizi etkileyen şeyleri, olayları öğrenemezseniz, yaşamınıza nasıl yön verebilirsiniz?»

«Demek benden araştırmalarıma devam etmemi istiyorsunuz?»

«Evet, belki bir sonuç çıkar. Doğrusu bunu pek sanmıyorum, çünkü Desmond'la bazı şeyleri öğrenmeye çalıştık, ama başarılı olamadık. Her şey dönüp dolaşıp o hikâyeye geliyor. Hayat hikâyesi değil, ölüm hikâyesi. Çifte ölüm hikâyesi... İki kişi birlikte intihar ettikleri zaman insan buna bir tek ölümmüş gibi bakıyor... 'Ölümde bile ayrılmadılar,' diyen kimdi? Shakespeare mi?» Gözlerini Poirot'ya dikmişti. «Siz devam edin. İncelemelerinize, araştırmalarınıza devam edin. Arada Bayan Oliver'a ya da bana öğrendiklerini-

zi açıklarsınız. Yine de doğrudan doğruya bana söylemenizi tercih edeceğim.» Bayan Oliver'a baktı. «Size karşı kötü davranmak istemiyorum, beni yanlış anlamayın. Siz daima iyi bir vaftiz annesi oldunuz. Ama durumu doğrudan doğruya Mösyö Poirot'dan öğrenmek istiyorum...» Belçikalıya döndü tekrar. «Gerçeği ortaya çıkarabilecek misiniz?»

Belçikalı, «Hep çıkarmışımdır...» diye karşılık verdi.

13

Bayan Burton-Cox

Bayan Oliver, Celia'yı kapıya kadar geçirdikten sonra tekrar salona döndü. «E, onun hakkındaki fikriniz?»

Poirot, «Güçlü bir kişiliği var,» dedi. «İlgi çekici bir kız. Evet, sıradan bir insan değil. Dikkat çeken bir tip.»

Yazar başını salladı. «Gerçekten öyle.»

«Bana bir şey söylemenizi istiyorum...»

«Celia hakkında mı? Onu pek de iyi tanımıyorum. Aslında insan vaftiz anneliği ettiği çocukların karakterlerini öğrenemiyor, çünkü onları arada sırada görüyor.»

«Ben Celia'yı kastetmedim. Bana kızın annesini anlatmanızı isteyecektim.»

«Ah... anlıyorum...»

«Onu tanırdınız, değil mi?»

«Evet. Paris'te aynı özel okuldaydık. O sıralarda aileler kızlarını, toplum hayatına uyacak biçimde yetişmeleri için Paris'e yollarlardı... Molly hakkında öğrenmek istediğiniz nedir?»

«Onu hatırlıyor musunuz? Nasıl bir insan olduğunu?»

«Evet. Size daha önce de söyledim. İnsan geçmişte kalan kişileri ve olayları tümüyle unutmaz.»

«Lady Ravenscroft'un üzerinizde bıraktığı izlenim neydi?»

Bayan Oliver, «Çok güzeldi,» dedi. «Bunu iyi hatırlıyorum. Ama on üç, on dört yaşındayken değil. O sıralarda epeyi tombuldu.» Yazar düşünceli bir tavırla ekledi. «Galiba o çağlarda hepimiz öyleydik.»

«Kişiliği güçlü müydü?»

«Bunu hatırlamak zor, çünkü tek samimi arkadaşım o değildi, yani biz gruptuk. Zevkleri aynı olan çocuklardan meydana gelmiş bir grup. Tenis oynamaya, operaya gitmeye bayılırdık. Resim galerilerinde sıkıntıdan patlardık. Ben size Molly hakkında ancak kabataslak bilgi verebilirim... Molly Preston-Grey hakkında. Adı böyleydi.»

«İkinizin de erkek arkadaşları var mıydı?»

«Birkaç kişiye hayrandık sanırım. Tabii pop şarkıcılarına değil. Onlar henüz ortaya çıkmamışlardı. Daha çok aktörler çekerdi bizi. Hele bir müzikhol sanatçısı vardı. Kızlardan biri adamın fotoğraflarını başucuna asmıştı. Fransızca öğretmeni Matmazel Girand, buna izin vermeyeceğini söylemişti. 'Bu hoş bir şey değil!' demişti. Tabii kız, aktörün aslında babası olduğunu açıklayamadı. Bizse gülmekten bayıldık.» Bayan Oliver bir an durdu. «Evet... Çok güzerdik o günlerde.»

«Siz şimdi bana Margaret Preston-Grey'i anlatın. Celia ona benziyor mu?»

«Hayır, sanmıyorum. Hayır. Birbirlerine benzemiyorlar. Bence Molly bu kızdan daha duyguluydu.»

«Molly'nin ikiz kardeşi varmış... O da aynı özel okulda mıydı?»

«Hayır, değildi. Yanılmıyorsam İngiltere'den başka bir yerdeydi. Bundan pek emin değilim. Dolly'yle bir iki kere karşılaştım. Molly'nin tıpatıp eşiydi. Tabii o sırada henüz değişik şekilde giyinmeye, saçlarını başka türlü taramaya başlamamışlardı. İkizler büyüyünce birbirlerinden farklı olmaya çalışırlar. Molly kardeşi Dolly'ye çok bağlıydı sanırım. Yine de ondan pek söz etmezdi. Bana öyle geliyor ki, daha o günlerde bile Dolly de bir tuhaflık vardı. Tabii şimdi böyle düşünüyorum. Hatırladığıma göre Molly, bir iki kez kardeşinin hasta olduğundan veya tedavi için bir yere gönderildiğinden söz etmişti. Hatta kızın sakat olup olmadığını düşünmüştüm bir ara. Bir keresinde de halası onu iyileşmesi için deniz yolculuğuna çıkarmıştı.» Bayan Oliver başını salladı. «Ama açıkçası, bildiklerim kesin şeyler değil. Sadece bana Molly kardeşine çok düşkünmüş ve onu korumak istermiş gibi gelirdi. Bu sözlerim saçma galiba?»

Hercule Poirot, «Ne münasebet!» diye karşılık verdi.

«Bazı zamanlar da, 'Molly kardeşinden konuşmak istemezdi galiba,' diyorum... Babasını ve annesini anlatırdı. Onları çok severdi. Bir keresinde annesi Paris'e gelip onu gezmeye götürdü. İyi bir kadındı. Çok ilgi çekici ya da çok güzel değildi. Ama sakin ve şefkatliydi.»

«Anlıyorum... Demek bu konuda bize yardımı dokunacak bir şey bilmiyorsunuz? Molly'nin erkek arkadaşı yok muydu?»

Bayan Oliver, «O günlerde kızların öyle fazla erkek arkadaşları olmazdı,» dedi. «Durum şimdiki gibi değildi... Artık böyle şeyler çok doğal. Okuldan sonra İngiltere'ye döndüğümüz zaman Molly'yle birbirimizi fazla görmedik. Sanırım Molly dışarıya, ailesinin yanına gitti. Hindistan'a mı? Hayır sanmıyorum. Galiba Mısır'a. Şimdi bana Molly'nin babası dış işlerindeymiş gibi geliyor. Aile bir ara İsviçre'deydi. Sonra Bermuda'ya ya da ona benzer bir yere tayin oldular. Belki de

adam Bermuda Valisi oldu. İşte böyle bir şey. Fakat insan aslında bu tür şeyleri iyi hatırlamıyor. Akılda gülünç olaylar ve birtakım sözler kalıyor daha çok. Yanılmıyorsam ben keman öğretmenine hayrandım. Molly de müzik hocasına. Bu durum ikimizin de pek hoşuna giderdi. İnsan çocukluğunda ne gülünç şeyler düşünüyor... Neyse... Bayan Burton-Cox neredeyse gelir. Bilmiyorum, sizinle karşılaşınca nasıl bir tepki gösterecek?»

Poirot saatine bir göz attı. «Bunu çabucak anlarız.»

«O gelmeden önce konuşmamız gereken bazı şeyler yok mu?»

«Evet, var. Öğrendiklerimizi birbirimize açıklamamız ve bazı kıyaslamalar yapmamız gerek. Dediğim gibi, birkaç nokta daha aydınlığa kavuşmalı. Siz yine fil avına çıkacaksınız. Bense fil taklidi yapacak birini bulacağım.»

Bayan Oliver bağırdı. «Ne garip şeyler söylüyorsunuz! Size artık fillerle ilgilenmeyeceğimi açıkladım. Onlarla bütün ilişkimi kestim.»

Poirot, «Ah,» dedi. «Ama bakalım filler sizinle ilişkilerini kestiler mi?»

Kapı çalınmaya başlamıştı. Yazar ve Belçikalı birbirlerine baktılar.

«Haydi bakalım...» Bayan Oliver odadan çıktı. Poirot onun birini karşıladığını duydu. Yazar bir iki dakika sonra iriyarı Bayan Burton-Cox'u içeri soktu.

Kadın, «Katınız pek güzel,» diyordu. «Bana zaman ayırdığınız için çok naziksiniz... Zamanınızın çok değerli olduğundan eminim. Beni davet etmeniz büyük incelik...» Yan yan Hercule Poirot'ya baktı ve yüzünde şaşkınlık dolu bir ifade belirip kayboldu. Sonra gözleri kuyruklu piyanoya doğru kaydı.

Bayan Oliver, galiba Bayan Burton-Cox, Poirot'yu piyano akortçusu sandı, diye düşündü. Telaşla bu hatayı düzeltmeye çalıştı. «Size Bay Hercule Poirot'yu tanıtayım...»

Poirot ilerledi. Kadının elini tutarak yerlere kadar eğildi.

Yazar ekledi. «Size yardım edebilecek tek insan o bence. Biliyorsunuz ya... Geçen gün vaftiz annesi olduğum Celia Ravenscroft hakkında bazı sorular sormuştunuz.»

«Ah, evet. Bunu hatırlamanız büyük nezaket. Bana olayın içyüzü hakkında bilgi vereceğinizi umarım.»

Bayan Oliver, «Korkarım bu bakımdan pek başarılı olamadım,» dedi. «İşte o yüzden Mösyö Poirot'nun sizinle tanışmasını istedim. Bildiğiniz gibi o, gerçekleri ortaya çıkarmakta ustadır. Mesleğinin en ileri gelenlerinden biridir. Bilemezsiniz kaç tanıdığıma yardım etti. Kaç esrarı çözdü! O eski olay da pek acıymış...»

«Evet, gerçekten öyle...» Bayan Burton-Cox'un gözlerinde hâlâ kararsızlık vardı.

Bayan Oliver bir koltuğu gösterdi. «Ne içersiniz? Şeri mi? Çay için çok geç tabii.»

«Şeri rica edeyim... Çok naziksiniz...»

«Mösyö Poirot?»

Belçikalı, «Ben de öyle,» dedi.

Bayan Oliver hoşnutlukla, «İyi ki, o çok sevdiği böğürtlen liköründen istemedi,» diye düşünerek sürahiyle kadehleri çıkardı. «Bayan Burton-Cox, ben Mösyö Poirot'ya ne öğrenmek istediğinizi biraz anlattım.»

«Ya?..» Kadının o her zamanki kendinden emin tavırları kaybolmuştu. Kararsız bir hali vardı. Belçikalıya dönerek, «Gençler...» diye içini çekti. «Son zamanlarda onlarla başa çıkılmıyor... Şu gençler... Oğlum çok iyi çocuktur. Geleceği de çok parlak. Bu bakımdan büyük ümitlerim var. Bir kızla arkadaş oldu. Celia güzel bir kız. Sa-

nırım Bayan Oliver size Celia'nın vaftiz annesi olduğunu söyledi. Fakat tabii insan bazı şeyleri bilemiyor... Yani bazen böyle arkadaşlıklar doğuyor, ama çoğu devam etmiyor. Yıllar önce bizler böyle ilişkilere, 'Çocukluk aşkı,' derdik. Bir insanın ailesi hakkında bilginiz olması şart. Çok önemli bu. Celia'nın çok kibar bir aileden olduğunu biliyorum. Ama yine de o felaket olmuş. Yanılmıyorsam çifte intihar. Ancak hiç kimse bunun nedeni konusunda bana bilgi veremedi. Dostlarım arasında Ravenscroft'ları tanıyan yok. Onun için bu konuda bilgi edinmem çok güç. Celia'nın hoş ve şirin bir kız olduğunu biliyorum, ama yine de ayrıntılı bilgi sahibi olmak istiyor insan.»

«Arkadaşım Bayan Oliver bana bir şeyi özellikle öğrenmek istediğinizi söyledi. Yani siz...»

Yazar kesin bir tavırla söze karıştı. «Siz bana neyi öğrenmek istediğinizi açıkça anlattınız. Celia'nın babası annesini öldürüp intihar mı etmiş? Yoksa Celia'nın annesi, babasını vurup sonra kendi canına mı kıymış?»

Bayan Burton-Cox, «Bence bu iki durum birbirinden çok farklı,» dedi. «Evet, çok çok farklı.»

Poirot mırıldandı. «İlginç bir görüş...» Sesinin tonu hiç de karşısındakini yüreklendirecek gibi değildi.

«Ah, yani bu olayın duygularla ilgili yönü... Olaya neden olan duygular. Siz de kabul etmelisiniz ki, bir evlilikte çocukların da düşünülmesi gerekir. Yani doğacak çocukların. Kalıtım sorununu kastediyorum. Zamanımızda kalıtımın çevreden daha önemli olduğu kabul ediliyor. Kalıtım kişiliği etkiliyor, bazan çok ciddi tehlikeler doğuruyor. İnsan böyle tehlikeleri göze almak istemiyor tabii.»

Poirot, «Doğru,» dedi. «Ama kararı, böyle bir tehlikeyi göze alacak olan kişiler verebilirler. Yani oğlunuzla o genç kız...»

«Ah, biliyorum, biliyorum. Benim karışmamam gerek. Artık anne babaların eş seçimine karışmalarına izin verilmiyor. Hatta fikir vermelerine bile, yine de bazı şeyleri bilmek isterim. Evet, bilmeliyim. Bir soruşturma yapabilirseniz... Bu sözcük kullanılıyor, değil mi? Belki de benim kaygılarım gülünç. Anneler böyledir işte. Sevgili yavruları için kaygılanıp dururlar.» Başını hafifçe yana eğdi, kişner gibi gülerek şeri kadehini başına dikti. «Belki bu konuyu düşünürsünüz. Sonra da sizinle bağlantı kurar, beni endişelendiren noktaları size açıklarım.» Saatine baktı. «Eyvah! Geç kaldım. Başka bir randevum daha vardı da. Hemen gitmeliyim. Bu kadar çabuk kaçmak zorunda kaldığım için özür dilerim, sevgili Bayan Oliver. Böyle şeylerden anlarsınız siz. Demin taksi bulmakta çok güçlük çektim. Şoförler hiç yüzüme bakmadan ard arda önümden geçip gittiler. Sıkıcı bir durum. Öyle değil mi?» Belçikalıya baktı. «Herhalde Bayan Oliver'da adresiniz vardır.»

Poirot, «Ben size adresimi vereyim,» diyerek cebinden çıkardığı bir kartı kadına uzattı.

«A, evet, evet... Anlıyorum... Mösyö Hercule Poirot... Siz Fransızsınız, değil mi?»

Dedektif, «Hayır, Belçikalıyım,» diye düzeltti.

«Demek Belçikalı... Evet, evet... Sizinle tanıştığıma çok memnun oldum. Ümitlendim bayağı... Hemen gitmem gerek artık.» Kadın heyecanla Bayan Oliver'ın elini sıktı. Sonra da Poirot'nun. Telaşla odadan çıktı.

Yazarla Belçikalı sokak kapısının hızla kapandığını duydular. Bayan Oliver, «Bu işe ne dersiniz?» diye sordu.

«Siz ne diyorsunuz?»

«Kadın kaçtı, telaşla kaçtı. Onu korkuttunuz sanırım.»

Poirot, «Evet,» diye karşılık verdi. «İyi bildiniz.»

«Celia'nın ağzından laf almamı istiyordu. Kızın bazı sırları bildiğini sanıyor, bunları öğrenmek için sabırsızlanıyordu. Ama aslında olayın iyice incelenmesi işine gelmiyordu. Öyle değil mi?»

Poirot, «Evet,» dedi. «Öyle... İlginç bir şey bu. Çok ilginç. Bayan Burton-Cox'un hali vakti yerinde mi?»

«Öyle sanırım. Elbiseleri pahalı. Lüks bir semtte oturuyor. O kadını anlamak pek kolay değil. Çok ukala, duygusuz, her isteğinin yapılmasını bekleyen bir insan. Birçok derneğe üye. Yani kuşkulanılacak bir yanı yok. Birkaç kişiye sordum. Kimse ondan hoşlanmıyor.»

Belçikalı, «Bence Bayan Burton-Cox'un öğrenilmesini istemediği bir sırrı var,» dedi.

«Ya? Ve siz bunun ne olduğunu öğreneceksiniz tabii.»

Belçikalı başını salladı. «Tabii... Eğer öğrenebilirsem. Kolay olmayabilir. Kadın kaçtı... Kendisine soracağım sorulardan korktu. Evet, çok ilgi çekici...» Poirot içini çekti. «Geriye gitmek gerek... Düşündüğümüzden daha da gerilere...»

«Yine geçmişe mi döneceğiz?»

«Evet. İnsan belirli bir olaya dönmeden önce geçmişte olan bazı şeyleri mutlaka öğrenmeli. Evet... on beş, yirmi yıl önce Overcliffe adlı o evde bir olay olmuş... Onun için şimdi iyice gerilere gitmeli...»

Bayan Oliver homurdandı. «Anlaşıldı... Yapılacak ne var? Bu liste de neyin nesi?»

«Polis dosyalarını inceleterek o sırada evde neler bulunduğunu öğrendim. Dört peruğun da bunlara dahil olduğunu unutmayın.»

Yazar başını salladı. «Evet, geçenlerde dört peruğun çok fazla olduğunu söylemiştiniz.»

Poirot, «Bana çok fazla gözüktü,» dedi. «Ayrıca işimize yarayacak bazı adresler de buldum. Hele bir doktorun adresi...»

«Doktor? Aile doktorunu mu kastediyorsunuz?»

«Hayır, hayır. Sözünü ettiğim, kaza sonucu ölen çocukla ilgili resmi soruşturma sırasında tanıklık eden doktor. Hani şu ablası ya da başkası tarafından havuza itilen çocuk vardı ya...»

«Başka biri. Yani annesi mi?»

«Belki annesi, belki de o sırada evde olan başka biri. Olayın geçtiği yeri biliyorum. İngiltere'nin bir bölgesinde olmuş. Garroway kendi bildiği kaynakların ve benim gazeteci arkadaşlarımın yardımıyla doktoru buldu.»

«Şimdi gidip onu mu göreceksiniz? Herhalde adam artık çok yaşlı...»

«Göreceğim doktorun kendisi değil, oğlu. O da doktor. Ruh doktoru. Bana ilgi çekici şeyler anlatabilir. Ayrıca para konusunu da araştırdım.»

«Para konusunu mu?»

«Ne de olsa öğrenmemiz gereken bazı şeyler var. Karanlık olayların çoğunun parayla ilgisi vardır. Para... Bir ölüm kimin işine yarar? Kimin durumunu zorlaştırır? İşte insan bunları öğrenmeli.»

«Ravenscroft olayında bu konuyu kolaylıkla öğrenmişlerdir.»

«Evet. Bu bakımdan durum gayet normal gözüküyormuş. Karı koca sıradan vasiyetnameler yapmışlar. Paralarını birbirlerine bırakıyorlarmış. Yani kadın ölürse parası kocasına kalacakmış. Adam ölünce de serveti karısına verilecekmiş. Bu ne Sir Ravenscroft'un işine yaramış, ne de karısının, çünkü ikisi birden ölmüşler. Paraları da Celia'yla küçük oğulları Edward'a kalmış. Anladığıma göre Edward şimdi dışarıda, bir üniversitede okuyormuş.»

«Bütün bunların yararı yok ki. Olay sırasında iki çocuk da evde değilmiş. Onların bu olayla ilişkileri yok.»

«Orası öyle. Ama daha da ilerlememiz gerek. Geriye doğru. İleriye. Sağa sola... İlgi çekecek bir çıkar konusu bulmalıyız.»

Bayan Oliver, «Benden böyle bir şey bulmamı istemeyin,» diye bağırdı. «Bende bu iş için yetenek yok. Yani fillerle yaptığım konuşma sırasında intiharın parayla bir ilişkisi olmadığına iyice inandım.»

«Bence en iyisi siz peruklarla ilgilenin.»

«Peruklarla mı?»

«Her şeye dikkat eden polis, intihardan sonra perukların alındığı dükkânın adresini de kaydetmiş. Bond Sokağında lüks bir yermiş. Daha sonra o dükkân kapanmış. Başka yerde yeni bir mağaza açılmış. Şimdi bende dükkânın ortaklarından birinin adresi var. Bu konuyla ilgili soruşturmayı bir kadının yapmasının daha iyi olacağını düşündüm. O zaman iş daha kolaylaşır.»

Bayan Oliver, «Ah,» dedi. «Yani ben mi yapacağım bu işi?»

«Evet, siz.»

«Pekâlâ... Ne yapmamı istiyorsunuz?»

«Cheltenham'a, size vereceğim adrese gidin. Madam Rosentelle'i bulun. Sanırım artık genç değil. Bir zamanlar çok beğenilen bir perukçuymuş. Anladığıma göre yine bir berberle evlenmiş. Kocası da beylerin çıplak kafalarını örtmeye çalışırmış. O da peruk yaparmış yani.»

Bayan Oliver içini çekti. «Tanrım! Bana verdiğiniz işlere bakın. Acaba bizim olayı hatırlayacaklar mı?»

Hercule Poirot, «Filler de hatırlar,» dedi.

«Ya siz kimi sorguya çekeceksiniz? Sözünü ettiğiniz doktor mu?»

«Konuşacaklarımın arasında o da var tabii.»

«O ne hatırlayacak dersiniz?»

Belçikalı, «Fazla bir şey hatırlayacağını sanmıyorum,» diye karşılık verdi. «Ama kazayı duymuş olabilir. İlgi çekici bir olaydı. Mutlaka babası da bununla ilgili birtakım notlar almıştır.»

«İkiz kardeşi mi söylüyorsunuz?»

«Evet. Duyduğuma göre onunla ilgili bir kaza var. Biri, o genç bir anneyken İngiltere'de olmuş. İkincisi ise Malaya'dayken. Her iki sefer de kaza, bir çocuğun ölümüyle sonuçlanmış. Belki bu konuda bir şey öğrenebilirim...»

«Yani ikiz kardeş oldukları için Molly'de de anormallik görüldüğünü mü düşünüyordunuz? İşte buna inanamam! Molly öyle bir insan değildi. Kalbi sevgi dolu, şefkatli, duygulu ve çok güzel bir kızdı. Çok iyi bir insandı.»

«Evet, evet, öyle olduğu anlaşılıyor. Mutlu bir kız mıydı?»

«Evet. Mutlu bir kızdı. Çok mutlu ve neşeli. Tabii onu sonraları fazla görmedim. Dışarıdaydı. Fakat zaman zaman kendisini görür ya da mektup alırdım. Mutlu olduğu belliydi.»

«Ya o pek tanımadığınız ikiz kardeşi?»

«O bir akıl hastanesindeydi sanırım... Yani Molly'ye gittiğim zaman onu göremezdim. Hatta kız Molly'nin düğününde de yoktu. Oysa nedime olması gerekirdi.»

«Bakın bu çok garip.»

«Doktordan ne öğreneceğinizi yine de anlamış değilim.»

Poirot, «Bilgi alacağım,» dedi.

14

Dr. Willoughby

Dr. Willoughby elli beş, altmış yaşlarında, zayıf, siyah saçlı bir adamdı. Geniş bir alnı ve zeki bakışlı gri gözleri vardı. Poirot'nun elini sıktıktan sonra ona oturması için işaret etti.

«Başmüfettiş Garroway bana haber yolladı,» diye gülümsedi. «Ayrıca içişleri bakanlığındaki bir arkadaşım da beni aradı. Size, ilginizi çeken bu kadına elimden geldiği kadar yardım etmemi istedi.»

Poirot, «Benim istediğim nazik ve ciddi bir şey,» dedi. «Ama bazı nedenler yüzünden bu konu benim için çok önemli.»

«Bu kadar yıl sonra?»

«Evet. Tabii o olayları unutmuş olabilirsiniz. Bunu normal karşılarım.»

«Unuttuğumu söyleyemem. Mesleğimin özel bir dalıyla yakından ilgilendiğimi herhalde duydunuz. Yıllardan beri böyle bu.»

«Babanızın bu alanda çok tanınmış olduğunu biliyorum.»

«Evet, gerçekten öyleydi. Hayatında o konudan başka hiçbir şeye o kadar ilgi duymadı. Birçok varsayım vardı. Bir kısmının doğru olduğunu kanıtlayarak başarıya ulaştı. Bazıları yüzünden düşkırıklığına uğradı. Anladığıma göre sizi bir akıl hastası ilgilendiriyormuş.»

«Evet. Dorothea Preston-Grey.»

«Anlıyorum. Ben o sıralarda çok gençtim. Ama babamın alanıyla ilgilenmeye başlamıştım. Babamın üzerinde çalıştığı olaylar çok ilgi çekiciydi doğrusu. Ben de ona yardım ediyordum. Olaylar benim de ilgimi uyandırıyordu. Şu anda Dorothea Preston-Grey'in

üzerinde neden durduğunuzu bilmiyorum. O sırada kızlık soyadını taşıyordu. Sonradan Bayan Jarrow oldu.»

Poirot, «İkiz kardeşi varmış sanırım,» diye mırıldandı.

«Evet. Babam o sırada özellikle ikizlerle ilgileniyordu. Hatta bu konuda bir araştırma da yapmaktaydı. İkizler üzerinde yani. Aynı koşullar altında yetiştirilen ve bazı nedenlerden ötürü başka başka yerlerde büyütülen ikizler üzerinde. Çok ilginç bir şeydi bu. Fakat anladığıma göre sizi ilgilendiren konu bu değil.»

Belçikalı, «Hayır,» dedi. «Benim ilgilendiğim, bir olay... Bir çocuğun başına gelen bir kaza daha doğrusu.»

«Anlıyorum... Surrey'de oldu sanırım. Güzel bir yerdi. Bayan Jarrow genç bir duldu o zaman. Kocasını kısa bir süre önce bir kazada kaybetmişti. Bu yüzden de...»

Poirot hemen sordu. «Akıl dengesi mi bozulmuştu.»

«Hayır, öyle olduğu düşünülmüyordu. Ama kocasının ölümü onu çok sarsmıştı. Bu kaybı çok derinden duyuyordu. Doktoru, Bayan Jarrow'un nekahet devresindeki durumunu beğenmemekteydi. Kadın o kayıp duygusunu yenemiyordu. Tam tersine, bu olay Bayan Jarrow'un tuhaf tepkiler göstermeye başlamasına neden olmuştu. Her neyse... Doktor konsültasyon yapmaya karar verdi ve babamı çağırdı. Hasta hakkındaki düşüncesini almak istiyordu. Babam Bayan Jarrow'un durumunu ilginç buldu. Aynı zamanda kadının kesinlikle tehlikeli olduğunu da sezmişti. Bayan Jarrow'un bir sinir kliniğine yatırılmasını ve orada gözaltına alınmasını salık verdi. İşte buna benzer şeyler. Özellikle o çocuk kaza geçirdikten sonra... Olay iki küçükle ilgiliydi. Bayan Jarrow olanları anlatırken, kızının dört beş yaşındaki kardeşine saldırdığını, onun başına bahçe küreği ya da çapayla vurduğunu, küçüğün bu yüzden havuza düşerek boğulduğunu söyledi. Bildiğiniz gibi çocuklar arasında böy-

le olaylar olur. Bazen bir abla ya da ağabey kardeşini arabasıyla birlikte bir göle itiverir. Çocuk, 'Edward yok olursa annem daha rahat eder,' diye düşünür ya da, 'Bu onun için daha iyi,' der. Kıskançlığın yol açtığı olaylardır bunlar. Ama bunda büyük çocuğun kıskançlık duyduğunu gösterecek en ufak bir kanıt bile yoktu. Abla kardeşinin doğumunu öfke ve kıskançlıkla karşılamamıştı. Öte yandan Bayan Jarrow bu ikinci çocuğu dünyaya getirmek istememişti. Kocasının bu haberi sevinçle karşılamasına rağmen öfkelenmiş, hatta çocuğu aldırmak için bir iki doktora da başvurmuştu. Ama o günlerde, bildiğiniz gibi kürtaj yasadışı sayılıyordu. Bu yüzden de Bayan Jarrow çocuğu alacak birini bulamamıştı. Evet, o kaza... Evdeki hizmetçilerden biri ve telgraf getiren postacı küçük çocuğa ablasının değil, bir kadının saldırdığını söylediler. Diğer bir hizmetçi olay sırasında pencereden baktığını ve çocuğa hanımının vurduğunu kesinlikle açıkladı. Kadın, 'O zavallı son zamanlarda ne yaptığını bilmiyor,' dedi. 'Beyefendi öleli beri çok değişti...' Dediğim gibi bu kazayla neden ilgilendiğinizi bilmiyorum. Resmi soruşturmada jüri ölümün kaza olduğuna karar verdi. Dosya böyle kapatıldı. Ancak babamın düşüncesini de almak istediler. Bayan Jarrow'la konuştuktan ve bazı testler yaptıktan sonra kazaya aslında onun neden olduğuna iyice inandı. Kadının tedavi edilmesi gerektiğini açıkladı.»

«Babanız çocuğun ölümüne kadının neden olduğundan kesinlikle emin miydi?»

«Evet... O sıralarda bir tedavi yöntemi çok beğeniliyordu. Babam da inanıyordu buna. Bu yönteme göre hasta uzun bir süre, hatta bir yıldan fazla bir zaman tedavi gördükten sonra taburcu ediliyordu. Artık normal bir yaşam sürebileceğine, bunun kendisi için çok iyi olacağına inanılmaktaydı. Hastalar evlerine gönderiliyor-

du. Orada yakınları onlarla ilgileniyor, zaman zaman da doktorları tarafından muayene ediliyorlardı. Şunu da söyleyeyim. Başlangıçta bu yöntem birçok olayda başarılı oldu gerçekten. Ama sonradan durum değişti. Birkaçı çok kötü sonuçlandı. İyileştiği sanılan bazı hastalar normal yaşamlarına, ailelerinin, kocalarının, baba ve kardeşlerinin yanına döndüler. Sonra yavaş yavaş durumları kötüye gitti. Böylece bir sürü felaket oldu. Bir olay babamı büyük düşkırıklığına uğrattı. Onun için çok önemliydi bu. Bir hasta iyileşmiş ve eskiden de birlikte oturduğu akrabalarının yanına dönmüştü. Önce her şey yolunda gitti. Fakat beş, altı ay sonra kadın telaşla doktorunu çağırdı. Adam gelince de ona, 'Sizi yukarı alacağım,' dedi. 'Çünkü yaptığım şeye kızacaksınız. Korkarım polis de çağıracaksınız, ama böyle olacağını biliyordum. Bana bu konuda emir verildi. Şeytanın Hilda'nın gözlerinden dışarı baktığını gördüm. Şeytanı gördüm ve ne yapmam gerektiğini anladım. Hilda'yı öldürmek zorundaydım.' Gerçekten Hilda bir koltuğa yığılmıştı. Kadın boğularak öldürülmüş, sonra da gözleri oyulmuştu. Katil ise sonunda tımarhanede öldü. Ama işlediği cinayet konusunda hiçbir pişmanlık duymadı. Sadece kendisine şeytanı ortadan kaldırması için emir verildiğini düşünüyordu.»

Poirot üzüntüyle başını salladı.

Doktor sözlerini sürdürdü. «Evet... Bence Dorothea Preston-Grey'de de tehlikeli olabilecek bir akıl hastalığı vardı. Kadının sürekli kontrol altında bulundurulması gerekliydi. O sırada bu düşüncemi pek kabul eden olmadı. Babam ise onun tımarhaneye kapatılmasını hiç uygun bulmadı. Bayan Jarrow'u bir ara iyi bir kliniğe yatırdılar. Orada kendisini mükemmel bir şekilde tedavi ettiler. Klinikten çıkıp düzenli bir yaşam sürmeye başladı. Yanında iyi ve şefkatli bir hemşire de vardı. Bayan Jarrow hemen hemen onun kontrolünde

gibiydi. Tabii evdekiler hemşireye daha çok bir oda hizmetçisi gözüyle bakıyorlardı. Bayan Jarrow gezmeye çıkıyor, yeni dostlar ediniyordu. Sonra dışarı gitti.»

Poirot, «Malaya'ya,» dedi.

«Evet. Doğru bilgi almışsınız. Bayan Jarrow Malaya'ya, ikiz kardeşinin yanına gitti.»

«Ve orada da başka bir felaket oldu, değil mi?»

«Evet. Komşunun çocuğuna saldırdı. Önce bu işi dadının yaptığı sanıldı. Sonra da yerli uşaklardan birinden kuşkulanıldı sanırım. Ama aslında suçlunun yine Bayan Jarrow olduğu belliydi. Kadın sadece kendisinin bildiği bir nedenden ötürü çocuğa saldırmıştı. Tabii kesin bir kanıt yoktu. Anladığıma göre Sir... adamın adı neydi? Bunu unutmuşum...»

Poirot, «Ravenscroft,» diye mırıldandı.

«Evet, evet, Sir Ravenscroft. Bayan Jarrow'un tedavi için İngiltere'ye gönderilmesine karar verdi... Öğrenmek istediğiniz bu muydu?»

Poirot, «Evet,» diye karşılık verdi. «Ben bu anlattıklarınızın bir kısmını duymuştum, ancak daha çok bir hikâye gibi. Duyduklarıma pek güvenemedim. Aslında size şunu sormak istiyordum: Bu olay birbirine çok benzeyen ikizlerle ilgili. Peki, diğer ikiz kardeş hakkındaki düşünceniz nedir? Margarat Preston-Grey hakkında? Sonradan Sir Alistair Ravenscroft'la evlenmiş. Onda da aynı akıl hastalığı var mıydı?»

«Onda hiçbir anormallik yoktu. Aklı başında, normal bir insandı. Bu konu babamı çok ilgilendiriyordu. Onun için bir iki kere Margaret Preston-Grey'e gidip kendisiyle konuştu. Çünkü ikizlerin çoğu zaman hastalığa birlikte tutulduklarını, bu şekilde birbirlerine çok bağlı kardeşlerde anormalliğin hemen hemen aynı anda başla-

dığını görmüştü. Daha doğrusu ilk çocukluk çağlarında birbirlerini çok seven ikizlerde...»

«İlk çocukluk çağlarında mı dediniz?»

«Evet. Bazen birbirlerine çok benzeyen ikizler arasında bir düşmanlık belirir. Bu düşmanlık çocukların birbirlerine karşı duydukları o derin, koruyucu sevgiyi izler. Bazen iş çığırından çıkıp nefret halini bile alabilir. Tabii ortada buna neden olacak, duygularla ilgili bir durum varsa. Bu olayda da aynı şeyin olduğunu sanıyorum. Sir Ravenscroft önce Dorothea Preston-Grey'e âşık olmuştu. Çok güzel bir kızdı. Margaret'ten çok daha güzel ve alımlı. Genç kız da Sir Ravenscroft'a âşıktı. Ama iki genç henüz nişanlanmamışlardı. Kısa bir süre sonra Sir Ravenscroft aslında Margaret'i sevdiğini anladı. Ya da herkesin 'Molly' diye çağırdığı kızı. Onu çok seviyordu ve Molly'ye evlenme teklif etti. Kız da onu seviyordu. Mümkün olduğu kadar kısa bir süre sonra evlendiler. Babam diğer ikizin, yani Dolly'nin kız kardeşinin evliliğini delicesine kıskandığından emindi. Hâlâ Alistair Ravenscroft'a âşıktı ve onun Molly'yle evlenmesini öfkeyle karşılamıştı. Ancak zamanla bu duygusunu yendi ve unuttu. Başka biriyle evlendi. Görünüşte çok mutluydu. Sonradan sık sık Ravenscroft'lara giderek onların yanında kalıyordu. Dışarıda da, onlar İngiltere'ye döndükten sonra da... Bayan Jarrow hastaneden çıkmıştı artık. İyi olduğu anlaşılıyordu. O eski sinirli, sıkıntılı hali kalmamıştı. Evinde bir hemşire ve bir sürü hizmetçisi vardı. Babamın bana anlattığına göre Lady Ravenscroft, —Molly yani— kız kardeşine çok bağlıydı. Onu korumaya çalışıyor ve çok seviyordu. Dolly'i daha da sık görmek istiyordu sanırım. Ama Sir Ravenscroft buna pek taraftar değildi. Belki de, biraz dengesiz olan Dolly, hâlâ Ravenscroft'a karşı derin bir aşk duyuyor ve bu da adamı utandırıyor, rahatsız ediyordu. Fakat karısı, kardeşinin o eski kıskançlığını ve öfkesini yendiğinden emindi.»

«Anladığıma göre o felaketten üç hafta kadar önce Dolly, Ravenscroft'ların yanındaymış.»

«Evet, doğru. Zavallı orada feci bir şekilde öldü. Çoğu zaman uykusunda dolaşıyordu. Bir akşam yine uykuda yürürken dışarı çıktı ve kazaya uğradı. Derin bir uçuruma yuvarlandı. Hastanede kendisine gelemeden öldü. Kardeşi Molly çok sarsıldı ve üzüldü... Ama şunu da söyleyeyim: Bu olayın çok mutlu bir yaşam süren o çiftin intiharına yol açtığını hiç sanmıyorum. Sanırım bana bunu da soracaktınız... Bir insan kardeşinin ya da baldınızın ölümünden ötürü fazla sarsılıp canına kıymaz. Böyle bir olay çifte intihara neden olamaz.»

Poirot, «Tabii,» dedi. «Kardeşinin ölümü Molly Ravenscroft'un elinden olduysa, o başka.»

Dr. Willioughby bağırdı. «Aman Tanrım! Siz!..»

«Belki Molly uykuda yürüyen kız kardeşinin peşinden gitti. Elini uzatarak Dorothea'yı uçurumdan aşağıya yuvarladı.»

Doktor, «Böyle bir düşünceyi asla kabul edemem,» dedi.

Hercule Poirot, «İnsanlar belli olmaz,» diye içini çekti.

15

Kuvaför ve Güzellik Uzmanları Eugene ve Rosentelle

Bayan Oliver, Cheltenham'dan hoşlanmıştı. O zamana kadar hiç gelmemişti buraya. Yazar binalara bakarak kendi kendine, ev dediğin böyle olur, diye mırıldandı. Hepsi de pek şirin...

Bir iki antikacıya uğradıktan sonra aradığı dükkâna doğru gitti. Daha doğrusu Hercule Poirot'nun tembihlediği yere, 'Rose Kuvaför Salonuydu burası. Bayan Oliver içeriye girerek çevresine bakındı. Dört beş kişi saçlarını yaptırıyordu. Tombul, genç bir kadın müşterisini bırakarak meraklı bir tavırla ona doğru geldi.

Bayan Oliver elindeki karta bir göz attı. «Bayan Rosentelle bu sabah buraya gelirsem beni görebileceğini söylemişti.» Telaşla ekledi. «Saçlarımı yaptıracak değilim. Kendisiyle biraz konuşmak istiyorum. Bayan Rosentelle'e telefon da ettim. On bir buçukta burada olursam bana biraz zaman ayırabileceğini açıkladı.»

Kadın, «Ah evet,» dedi. «Madam sizi bekliyor sanırım.»

Bayan Oliver'ı dar bir koridordan geçirerek arka tarafa götürdü. Bir kapıyı açıp yazarı içeri soktu. Burasının Madam Rosentelle'in dairesi olduğu anlaşılıyordu. Tombul kadın bir kapıya vurarak başını içeri uzattı. «Sizi bir hanım görmek istiyor...» Sonra endişeyle yazara sordu. «Adınız neydi?»

«Bayan Oliver.» Yazar çabucak içeri girdi ve bir an kendisini yine bir kuvaför salonunda sandı. Pencereye pembe perdeler asılmış, duvarlar güllü kâğıtlarla kaplanmıştı.

Bayan Rosentelle sabah kahvesini bitirmek üzereydi. Bayan Oliver onun kendisiyle yaşıt, hatta biraz da büyük olduğunu düşündü. «Bayan Rosentelle?»

«Evet?»

«Beni bekliyordunuz sanırım.»

«Ah, evet. Açıkçası sorunun ne olduğunu pek anlayamadım. Telefonlar çok bozuk. Neyse... Yarım saatim var. Kahve içer misiniz?»

Bayan Oliver, «Hayır, teşekkür ederim,» dedi. «Fazla zamanınızı almak istemiyorum. Size bir şey soracağım. Belki hatırlarsınız. Bu mesleğe uzun yıllar önce girmişsiniz sanırım.»

«Ah, evet. Artık işleri gönül rahatlığıyla kızlara bırakabiliyorum. Son günlerde müşterilerle kendim ilgilenmiyorum.»

«Ama herhalde onlara fikir veriyorsunuz.»

«A, tabii.» Bayan Rosentelle gülümsedi. Zeki ifadeli bir yüzü vardı. Artık kırlaşmaya başladığı için dikkati çeken kahverengi saçlarını ustalıkla taramıştı. «Fakat neden söz ettiğinizi bilmiyorum...»

«Şey... Size genellikle peruklar hakkında sorular soracağım.»

«Artık eskisi kadar çok peruk yapmıyoruz.»

«Eskiden Londra'da çalışırdınız değil mi?»

«Evet. Önce Bond Sokağında bir yerimiz vardı. Sonra Sloane'a taşındık. Ama kent dışında oturmak daha güzel. Kocamla ben buradan çok hoşnutuz. Küçük bir salonumuz var. Ancak dediğim gibi artık fazla peruk yapmıyoruz. Yalnız kocam saçları dökülen erkeklere öğütlerde bulunuyor. Onlar için küçük peruklar da hazırlıyor... İş alanında erkeklerin yaşlı durmamaları onlar için çok önemli. Hatta peruk sayesinde yeni bir işe bile girebiliyorlar.»

Yazar, «Herhalde...» diye mırıldandı. Bir yandan da konuya nasıl gireceğini düşünüyordu.

Bayan Rosentelle öne doğru eğilerek, «Siz Ariadne Oliver değil misiniz?» diye sorunca bayağı şaşırdı. «Şu meşhur yazar?»

Bayan Oliver, «Evet,» dedi. Her zamanki gibi yüzünde utangaç bir ifade belirmişti. «Evet... Roman yazıyorum gerçekten.»

«Kitaplarınız o kadar hoşuma gidiyor ki. Çoğunu okudum. Ah, işte bu karşılaşma çok güzel... Şimdi bana size nasıl yardım edebileceğimi söyleyin.»

«Şey... Sizinle peruklar hakkında konuşmak istiyordum. Sonra yıllar önce olan bir olayı soracaktım. Fakat herhalde o olayı hatırlamıyorsunuzdur.»

«Hım... Yani yıllar önceki modayı kastediyorsunuz?»

«Hayır, pek değil... Bir kadın -bir arkadaşım- daha doğrusu kendisiyle aynı okuldaydık. O evlenip Malaya'ya gitti. Sonra tekrar İngiltere'ye döndü. Korkunç bir felaket oldu o zaman. Bazı kimseler onun çok fazla peruğu olmasına hayret ettiler. Galiba o perukları arkadaşıma siz vermiştiniz.»

«Bir felaket... Arkadaşınızın adı neydi?»

«Kızlık adı Molly Preston-Grey'di. Sonradan Ravenscroft oldu.»

«Ah... Ah evet, şu... Evet, hatırlıyorum. Lady Ravenscroft. Çok iyi hatırlıyorum onu. Çok nazik ve hoş bir kadındı. Kocası elçiydi sanırım. Adam emekli olmuş, onlar da tenha bir yere çekilmişlerdi. Oturdukları yeri unutmuşum...»

Bayan Oliver ekledi. «Ve karı koca orada intihar ettiler...»

«Evet, evet. Bunu gazetede okuduğumu ve 'A, bu bizim Lady Ravenscroft' diye bağırdığımı hatırlıyorum. Sonradan gazete onların fotoğraflarını da basmıştı. O zaman yanılmadığımı anladım. Tabii Sir Ravenscroft'u hiç görmemiştim, ama hanım bizim müşterimizdi. Çok acı bir olaydı. Sonradan Lady Ravenscroft'un kanseri olduğunu ve karı kocanın bu yola başvurduklarını duydum. Fakat ayrıntıları hiçbir zaman öğrenemedim.»

Bayan Oliver, «Ya,» dedi.

«Size neyi anlatmamı istiyordunuz?»

«O perukları Lady Ravenscroft'a siz vermişsiniz. Soruşturmayı yapanlar -yani polis- dört peruğun çok fazla olduğunu düşünmüşler, ama belki birçok kadının dört peruğu vardır.»

Bayan Rosentelle, «Birçok hanımın en aşağı iki peruğu oluyor,» diye karşılık verdi. «Bunlardan birini yıkanıp kıvrılması için kuvaföre yolladıkları zaman, diğerlerini takıyorlar.»

«Lady Ravenscroft'un diğer iki peruğu ısmarlamasını hatırlıyor musunuz?»

«Bu iş için kendisi gelmedi. Galiba hastanedeydi ya da oradan yeni çıkmıştı. Hastaydı... Bana o genç Fransız hanım geldi. Çok hoş bir kadındı. İngilizcesi oldukça düzgündü. İstenilen peruklar için açıklamada bulundu. Renk, biçim, ölçü... Evet... Onu hatırlamam ne tuhaf değil mi? Hoş, bundan bir süre sonra gazetelerde o çifte intiharı okumasaydım, herhalde bu olayı da unutur giderdim... Korkarım Lady Ravenscroft'a hastanede ya da gittiği o klinikte kötü haberi verdiler. O da bu şekilde yaşayamayacağını anladı. Kocası ise onsuz yaşamak istemiyordu.»

Bayan Oliver üzgün üzgün başını salladıktan sonra sorularını sürdürdü. «Peruklar başka başka mıydı?»

«Evet. Bir tanesinde bir tutam kır saç vardı. İkincisi parti içindi. Üçüncüsü gece takılıyordu. Baloya filan giderken. Dördüncüsü de kısa ve kıvırcıktı. Çok güzeldi. Üzerine şapka giyiyordunuz, ama peruğa bir şey olmuyordu. Lady Ravenscroft'u tekrar göremediğim için çok üzüldüm. O hastalık bir yana, kısa bir süre önce kız kardeşini de kaybetmişti. İkiz kardeşini. Bu da onu çok sarsmıştı.»

Bayan Oliver mırıldandı. «Evet... İkiz kardeşler birbirlerine çok bağlı oluyorlar.»

Bayan Rosentelle, «Oysa aslında o kadar mutluydu ki,» diye ekledi.

İki kadın birbirlerine bakarak içlerini çektiler.

Bayan Oliver konuyu değiştirdi. «Peruk benim işime yarar mı dersiniz?»

Usta berber elini uzatarak, düşünceli bir tavırla yazarın başına dokundu. «Bunu öğütleyemem size... Saçlarınız çok güzel... Hâlâ da gür. Sanırım...» Bayan Rosentelle hafifçe gülümsedi. «Saçlarınızın biçimini sık sık değiştiriyorsunuz.»

«Ne kadar zekisiniz! Gerçekten öyle. Yeni biçimler denemek çok hoşuma gidiyor. Çok eğlenceli oluyor.»

«Hayatın zevkini çıkarmasını biliyorsunuz, değil mi?»

«Evet, biliyorum. Belki de bunun nedeni insanın yarın ne olacağını bilmemesi.»

Bayan Rosentelle başını salladı. «Ama bu düşünce birçok insanın kaygı içinde kıvranmasına yol açıyor.»

16

Bay Goby'nin raporu

Bay Goby odaya girdi ve Poirot'nun işareti üzerine her zamanki yerine oturdu. Çevresine bakınarak konuşacağı eşyayı seçti. Elektrik sobasıydı bu. Ama kış olmadığı için yakılmamıştı. Bay Goby'nin hizmet ettiği insanlarla doğrudan doğruya konuştuğu hiç görülmemişti. Adam hep perde kornişini, kaloriferi, televizyonu, saati, bir halı ya da kilimi seçerek gözlerini ona dikerdi. Bay Goby çantasından birkaç kâğıt çıkardı.

Hercule Poirot, «E?» dedi. «Bana verecek bilgiler var mı?»

Goby, «Bazı ayrıntıları öğrendim,» diye karşılık verdi.

Adam bütün Londra, hatta İngiltere'de ve dışarıda ün yapmıştı. Çok çabuk bilgi toplardı. Bu mucizeyi nasıl yarattığını bilen yoktu. Ama başarısı herkesi şaşırtırdı.

Goby anlatacağı dersin konusunu bildiren bir öğretmen tavrıyla, «Bayan Burton-Cox,» dedi. «Düğme imalatçısı Cecil Aldbury'yle evlenmiş. Adam çok zenginmiş. Politikaya atılmış. Milletvekili

seçilmiş. Evlenmelerinden dört yıl sonra bir araba kazasında ölmüş. Bu evlilikten doğan tek çocukları da yine kısa bir süre sonra, bir kaza sonucu hayata gözlerini yummuş. Aldbury'nin serveti karısına kalmış, ama umulduğu kadar büyük değilmiş bu, çünkü son yıllarda fabrika zarar etmeye başlamış. Buna karşılık Aldbury, Kathleen Fenn adında genç bir kadına hatırı sayılır bir para bırakmış. Karısından habersiz bir ilişki kurmuş onunla. Bayan Burton-Cox değişik kurumlardaki çalışmalarıını sürdürmüş. Üç yıl kadar sonra da Kathleen Fenn'in dünyaya getirdiği erkek çocuğu evlat edinmiş. Kathleen Fenn, küçüğün Bay Aldbury'nin oğlu olduğu konusunu durmadan üsteliyormuş.» Goby bir an durdu. «Yaptığım araştırmalar sonunda Bayan Fenn'in bu iddiasının kolaylıkla kabul edilemeyeceğini anladım... Bayan Fenn'in birçok erkek arkadaşı varmış. Bunlardan çoğu oldukça zengin ve eliaçık kimselermiş, ama herkesin bir fiyatı vardır. Öyle değil mi? Korkarım size hatırı sayılır bir fatura yollayacağım.»

Poirot mırıldandı. «Devam edin.»

«Bayan Burton-Cox, daha doğrusu o zamanki adıyla Bayan Aldbury, Fenn'in çocuğunu evlat edinmeye razı olmuş. Kadın bir süre sonra da Bay Burton-Cox'la evlenmiş. O arada Kathleen Fenn aktrist ve şarkıcı olmuş, büyük bir başarı kazanmış. Büyük bir servet yapmış. Ondan sonra da Bayan Burton-Cox'a bir mektup yazarak oğlunu geri almak istediğini açıklamış. Fakat Bayan Burton-Cox buna razı olmamış. Evet... Bay Burton-Cox Malaya'da öldükten sonra karısı rahat bir yaşam sürmeye başlamış. Adam kadına iyi bir gelir bırakmış. Bir şey daha öğrendim. Kathleen Fenn kısa bir süre önce ölmüş. On sekiz ay önce galiba... kadın bir vasiyetname de yapmış. Buna göre hatırı sayılır serveti oğlu Desmond Burton-Cox'a verilecekmiş.»

Poirot başını salladı. «Çok eliaçıkmış kadının... Neden ölmüş?»

«Lösemiden...»

«Demek parası oğluna kalmış?»

«Bu servet genç adam yirmi beşine bastığı zaman ona verilecekmiş.»

«Demek delikanlının büyük bir serveti olacak ve istediği şekilde yaşayabilecek? Ya Bayan Burton-Cox?»

«Anladığıma göre parasını bazı işlere yatırmış, ancak bu konuda akıllıca davranmamış. Batmış parası. Rahatça geçinebilecek kadar geliri var, o kadar.»

Poirot sordu. «Desmond vasiyetname yapmış mı?»

Goby, «Bunu henüz bilmiyorum,» dedi. «Ama öğrenmenin yolları var. Durumu anlar anlamaz zaman yitirmeden size bildiririm.» Adam elektrik sobasına bakarak dalgın bir tavırla selam verdi ve odadan çıktı.

Bir buçuk saat kadar sonra telefon çaldı.

Hercule Poirot önündeki kâğıda bir şeyler yazıyordu. Zaman zaman kaşlarını çatarak bıyığını buruyor, sonra bir satırı karalıyor ya da yeni sözcükler ekliyordu.

Uzanıp ahizeyi kaldırdı. Bir süre dinledikten sonra, «Teşekkür ederim,» diye mırıldandı. «Çabuk sonuç aldınız! Evet... Evet, çok teşekkür ederim... doğrusu bütün bunları nasıl başardığınızı anlayamıyorum... Evet, durum iyice aydınlığa kavuştu artık... Anlamsız bulduğum birtakım ayrıntılar böylece değer kazandı... Evet... Anlıyorum... Evet, dinliyorum... Öyle olduğundan emin misiniz? Evet, genç adam kadının kendisini evlat edindiğini biliyor. Ama asıl annesinin kim olduğu hiçbir zaman açıklanmamış... Evet.... Evet, anlıyorum... Pekâlâ... Öbür sorunu da çözeceksiniz değil mi? Teşekkür ederim...» Telefonu kapayarak yazısına döndü.

Dakikalar geçti... Yarım saat sonra telefon yeniden çalmaya başladı. Poirot yine uzandı. Belçikalının gayet iyi tanıdığı bir ses, «Ben Cheltenham'dan döndüm,» dedi.

«Ah sevgili madam, demek Londra'dasınız? Bayan Rosentelle'i gördünüz mü?»

«Evet. Çok iyi bir kadın. Çok haklıymışsınız Mösyö Poirot. O da bir fil.»

«Yani?»

«Yani Molly Ravenscroft'u hatırladı.»

«Ya perukları?»

«Onları da...» Bayan Oliver kadının peruklar hakkında anlattıklarını kısaca tekrarladı.

Poirot, «Evet,» dedi. «Tamam... Bu başmüfettiş Garroway'in bana söylediklerine de uyuyor. Polisin bulduğu o dört peruk... Kıvırcık... Gece için... Ve daha sade olan iki takma saç. Dört.»

«Demek ki bildiğiniz şeyleri tekrarladım durdum.»

«Hayır, hayır. Siz bana daha fazlasını anlattınız. Bayan Rosentelle Lady Ravenscroft'un evdeki iki peruğa ek olarak iki takma saç daha istediğini söyledi, değil mi? Bu, intihar olayından önce olmuş demek. Üç hafta kadar önce? Evet, bu çok ilgi çekici. Öyle değil mi?»

Yazar, «Aslında bu çok normal,» diye karşılık verdi. «Kadınlar bazı şeyleri çok çabuk eskitirler. Takma saçları ve buna benzer eşyaları... Belki peruklar yıkanıp tekrar kıvrılamayacak haldeydi... Yanmıştı ya da üstlerine çıkarılması imkânsız bir şey dökülmüştü. Ya da boyanmış, ama renkleri çok kötü olmuştu... böyle durumda tabii gidip iki peruk veya postiş alırsınız. Neden bu kadar heyecanlandığınızı anlayamıyorum doğrusu.»

Poirot, «Heyecanlanmadım,» dedi. «Asla... Bir ayrıntı bu.

Ama verdiğiniz bilgi daha da ilginç. Son perukları Fransız kadın almış, değil mi?»

«Evet, Lady Ravenscroft'un yardımcısıymış galiba. O sırada hastanedeymiş. Ya da öyle bir yerden yeni çıkmış. Sağlığı iyi değilmiş. Gidip berberden peruk seçememiş tabii.»

«Anlıyorum..»

«İşte bu yüzden o Fransız kızı berbere yollamış.»

«Ha, doğru! O kızın adını biliyor musunuz?»

«Hayır. Bayan Rosentelle'in onun adını söylediğini de sanmıyorum. Herhalde bilmiyordu. Randevuyu Lady Ravenscroft almış. Sonra da o Fransız kız dükkâna gitmiş. Ölçü filan için eski perukları da yanına almış sanırım.»

Poirot mırıldandı. «İşte bu, şimdi atacağım adımda bana yardımcı olacak.»

Bayan Oliver sordu. «Siz ne öğrendiniz? Bir şey yapabildiniz mi?»

Belçikalı içini çekti. «Çok kuşkucusunuz. Hiçbir şey yapmadığımı, koltuğa yerleşerek uyukladığımı düşünüyorsunuz.»

Yazar, «Koltuğa yerleşerek düşündüğünüzü biliyorum,» diye itiraf etti. «Ama açıkçası dışarı çıkıp bir şey yaptığınız yok.»

«Yakında sokağa çıkıp bazı şeyler yapacağım... Bunun çok hoşunuza gideceğini de biliyorum. Herhalde Manş'ı da geçeceğim. Ama gemiyle değil. Uçağa bineceğimi sanıyorum.»

Bayan Oliver, «Ah,» diye bağırdı. «Benim gelmemi de istiyor musunuz?»

«Hayır... Bu kez yalnız gitmem daha iyi olur.»

«Gerçekten gidiyor musunuz?»

«Tabii... Tabii ya. Büyük bir telaşla sağ sola da koşacağım. Herhalde bu sizi memnun eder, madam.»

Belçikalı birkaç dakika sonra başka bir yeri aradı. «Bay Garroway? Ben Hercule Poirot... Sizi rahatsız etmiyorum ya? Şu ara önemli bir işiniz olmadığını umarım.»

Emekli başmüfettiş, «Bir işim yok,» diye karşılık verdi. «Gülleri buduyorum.»

«Size sormak istediğim bir şey var. Önemsiz bir nokta.»

«O çifte intiharla mı ilgili?»

«Evet. Evde bir köpek olduğundan söz etmiştiniz. Galiba hayvan aileyle gezintiye de çıkıyormuş. Size öyle söylemişler sanırım.»

«Evet, köpekten söz edilmişti. Galiba kâhya ya da başka biri, karı kocanın o gün de köpeği yanlarına alarak yürüyüşe çıktıklarını söyledi.»

«Lady Ravenscroft'un cesedi incelendiğinde kadının bedeninde köpek tarafından ısırıldığını gösteren yara izleri var mıydı?»

«İşte bu sözünüz çok tuhaf! Eğer bundan söz etmeseydiniz hiç aklıma gelmezdi. Evet, kadının bedeninde birkaç yara vardı, ama öyle derin, ciddi şeyler değildi. Kâhya kadın da köpeğin birkaç kez hanımına saldırdığını ve onu ısırdığını söyledi. Buraya bakın, Poirot. Kuduz filan olan yoktu. Bilmem düşündüğünüz bu mu? Öyle bir şey olması imkânsız. Sonuçta kadın vurularak öldürüldü. Kocası da öyle. Tetanos ya da kan zehirlenmesi olasılığı yoktu.»

Poirot mırıldandı. «Köpek yaptı demiyorum... Ben yalnızca bu konuyu öğrenmek istedim.»

«Yaralardan biri, yani köpeğin ısırdığı yer, oldukça yeniydi. Hayvan kadını bir hafta kadar önce ısırmıştı sanırım ya da iki hafta... Karı koca kuduz aşısı yaptırmak zorunda kalmamışlardı. Böyle bir şey sözkonusu bile değildi.» Başmüfettiş Garroway bir an durdu. «Nasıldı o söz? Hah! 'Ölen köpekti.' Bunu kimin yazdığını bilmiyorum ama...»

Poirot onun sözünü kesti. «Zaten ölen köpek değildi... Ben de bunu kastetmiyordum... Fakat o köpeği tanımış olmayı isterdim. Çok zeki bir hayvanmış...» Belçikalı, Garroway'e teşekkür ederek telefonu kapattı. Sonra da kendi kendine, zeki bir köpek, dedi. Galiba evdekilerden daha akıllıca davranmış...

17

Poirot yolculuktan söz ediyor

Bayan Livingstone konuğu odaya soktu. **«Bay Hercule Poirot.»**

O dışarı çıkar çıkmaz, Belçikalı kapıyı kapattı. Sonra da gidip arkadaşı Bayan Oliver'ın yanına oturdu. Sesini alçaltarak, «Gidiyorum,» dedi.

«Ne yapıyorsunuz, ne yapıyorsunuz?» Belçikalının haber verme tarzı Bayan Oliver'ı hep şaşırtırdı.

«Gidiyorum... Yola çıkıyorum. Uçakla Cenevre'ye hareket ediyorum...»

«Duyan da UNO'dan ya da UNESCO'dan olduğunuzu sanır.»

«Hayır. Benimki özel bir ziyaret.»

«Cenevre'de de fil mi var?»

«Böyle denilebilir. Hatta iki fil var.»

Yazar, «Ben başka bir şey öğrenemedim,» diye mırıldandı. «Zaten artık kime gideceğimi de bilmiyorum.»

«Siz ya da başka biri Celia Ravenscroft'un bir erkek kardeşi olduğundan söz etmişti.»

«Evet. Adı Edward sanırım. Kendisini pek görmedim. Yalnızca bir iki kere gidip onu okuldan aldım. Bunu hatırlıyorum, ama yıllar önce tabii.»

«Edward şimdi nerede?»

«Kanada'da bir üniversitede sanırım ya da orada mühendislik kurslarına gidiyor. Gidip onu sorguya çekmek mi istiyorsunuz?»

«Hayır, hayır. Bu ara öyle bir niyetim yok. Delikanlının nerede olduğunu bilmek istedim, fakat anladığıma göre annesiyle babası intihar ettiği zaman evde değilmiş.»

«Bu işi onun yaptığını sanmıyorsunuz ya? Yani babasıyla annesini, onların ikisini birden vurduğunu? Tabii çocukların bazen böyle şeyler yaptıklarını biliyorum. Buluğ çağında bazıları bir hayli tuhaflaşıyor...»

Poirot, «Çocuk o sırada evde değilmiş,» dedi. «Bunu polis raporlarından öğrendim.»

«İlgi çekecek başka bir şey öğrendiniz mi? Heyecanlı bir haliniz var.»

«Bir bakıma gerçekten heyecanlıyım. Bazı şeyler öğrendim. Bunlar bildiğimiz noktaları iyice aydınlatabilir.»

«Aydınlatacak olan nedir? Sözünü ettiğiniz noktalar hangileri?»

«Artık Bayan Burton-Cox'un size neden yanaştığını ve sizden niye Ravenscroft'ların intiharı hakkında bilgi almanızı istediğini tahmin edebiliyorum.»

«Yani kadınınki yalnızca çirkin bir merak değil miydi?»

«Değildi ya. Bence o davranışın gizli nedeni, işin parayla ilgili olan yanı.»

«Kadının hali vakti yerinde değil mi?»

«Geçinecek kadar geliri var, ama Bayan Burton-Cox'un kendi

oğlu gözüyle baktığı Desmond, kadın tarafından evlat edinildiğini biliyor. Genç adam asıl ailesi hakkında hiçbir şey bilmiyor. Ve Desmond rüştünü ispat ettiği zaman bir vasiyetname de yapmış. Bayan Burton-Cox'un ısrarı üzerine sanırım. Belki bunu delikanlıya kadının yakınları ima etti, belki de avukatları. Her neyse... Belki Desmond, rüştünü ispat ettiği sırada, her şeyi kendisine analık etmiş olan kadına bırakmasının doğru olacağını düşündü. Sanırım o sırada yakınlık duyduğu başka biri yoktu.»

«Açıkçası bunun, Bayan Burton-Cox'un intihar konusunda bilgi istemesiyle ne ilgisi olduğunu anlayamadım.»

«Sahi mi? Kadın Desmond'un Celia'yla evlenmesini önlemek istiyor. Desmond sevgilisine evlenme teklif ettiği takdirde, herhalde fazla beklemeyecek. Hemen nikâh kıydıracak. Şimdiki gençler böyle. Fazla düşünmüyor ve beklemiyorlar. Desmond evlenince de genç adamın Bayan Burton-Cox için yaptığı vasiyetname yasalara göre geçersiz sayılacak. Delikanlı da yeni bir vasiyetname yaparak her şeyini karısına bırakacak.»

«Yani Bayan Burton-Cox'un bunu istemediğini mi kastediyorsunuz?»

«Kadın, Desmond'u Celia'yla evlenmekten caydıracak bir koz arıyordu. Celia'nın annesinin kocasını vurup sonra da intihar ettiğinin ortaya çıkmasını istiyordu. bir bakıma olayın gerçekten böyle olduğuna inandığını da sanıyorum. Böyle bir durum genç adamın evlenmekten caymasına neden olabilirdi. Hatta kızın babasının karısını öldürmüş olması da cesaret kıracak bir şeydi. Bu durum o yaştaki bir gencin önyargılara kapılıp evlenmekten kaçmasına yol açabilirdi.»

«Yani, annesi ya da babası katil olduğu için kızda da aynı dengesizliğin olabileceğini düşünürdü.»

«Evet... Tabii bunu böyle kaba bir şekilde açıklamazdı, o da başka.»

«Ama Desmond zengin değil ki...»

«Desmond asıl annesinin adını, kim olduğunu bilmiyor. Anlaşılan kadın bir aktris ve şarkıcıymış, hastalanıp ölmeden önce de büyük bir servet yapmış. Hatta bir ara oğlunu geri almayı da istemiş. Bayan Burton-Cox buna razı olmamış. Sanırım kadın uzun süre oğlunu düşünmüş durmuş ve sonunda bütün parasını ona bırakmaya karar vermiş. Desmond yirmi beşine bastığı zaman bu parayı alacak. Servet şimdi bankada duruyor. Tabii bu yüzden Bayan Burton-Cox onun evlenmesini istemiyor. Desmond'un kendisinin de beğendiği ya da kolaylıkla idaresine alabilecek bir kızla evlenmesini uygun buluyor.»

«Evet, doğru. Aslında hiç de iyi bir kadın değil.»

Poirot başını salladı. «Evet... Ben zaten onun iyi bir insan olmadığını sezmiştim.»

«Bayan Burton-Cox bu yüzden sizin işe karışmanızı istemedi tabii. Amacını anlayacağınızdan korktu.»

Belçikalı, «Herhalde,» dedi.

«Başka ne öğrendiniz?»

«Hıh... Yaşlı kâhyanın gözlerinin çok bozuk olduğunu... Bunu Garroway'e sordum.»

«Bunun olayla bir ilgisi var mı?»

Poirot, «Olabilir,» diye mırıldanarak saatine baktı. «Eh, artık gitmem gerek.»

«Uçağınıza yetişmek için doğru alana mı gideceksiniz?»

«Hayır. Uçağım yarın sabah kalkıyor. Ama bugün görmem gereken bir yer var. Orayı kendi gözlerimle görmek istiyorum. Dışarıda araba bekliyor. Ona binip sözünü ettiğim yere gideceğim.»

Bayan Oliver merakla sordu. «Görmek istediğiniz yer neresi?»

«Ben görmekten çok hissetmek istiyorum. Evet, en uygun sözcük bu... Hissetmek... Ve bu duygunun ne olduğunu anlamak...»

18

Ara

Hercule Poirot mezarlığın kapısından girip ilerledi. Ve sonunda yosun kaplı bir duvarın önünde durarak eğildi, bir mezara baktı. Mezara kır çiçeklerinden küçük bir demet bırakılmıştı. İnsan bunu bir çocuğun bıraktığını sanabilirdi, ama Poirot buketi bir çocuğun getirdiğini hiç sanmıyordu.

Belçikalı taşın üstündeki yazıyı okudu:

«DOROTHEA JARROW - 15 Eylül 1960
ve
kız kardeşi MARGARET RAVENSCROFT - 3 Ekim 1960
ve
kocası ALİSTAİR RAVENSCROFT - 3 Ekim 1960
ÖLÜM BİLE ONLARI AYIRMADI...»

Poirot bir iki dakika orada durdu, zaman zaman başını sallıyordu. Sonra mezarlıktan çıktı, uçurumun kenarından giden yola saptı. Bir süre ilerledi. Bir kayanın dibinde duraklayarak denize doğru baktı.

«Artık ne olduğunu ve bunun nedenini bildiğimi sanıyorum. O felaketi anlıyorum... İnsanın çok gerilere dönmesi gerek. **'Sonum başlangıcımdır...'** Yoksa bunu başka türlü mü söylemeli? 'Feci sonumu başlangıcımda bulabilirsiniz...' İsviçreli kız durumu biliyordu herhalde. Bunu bana söyleyecek mi? Desmond söyleyeceğine inanıyor.. Delikanlıyla kızın hatırı için her şeyi açıklamalı. Desmond'la Celia, gerçeği öğrenmedikçe rahat bir hayat süremeyecekler...»

19

Maddy ve Zelia

Hercule Poirot, «Matmazel Rouselle,» diyerek eğildi.

Kadın elini uzattı. Belçikalı, «Elli yaşlarında var,» diye düşündü. «Emir vermekten hoşlanan, otoriter bir insan. Karşısındakine istediğini yaptıracak bir tip. Zeki ve bilgili. Yaşamından hoşnut. Günlerin getirdiği acılarla üzülüyor, zevklerle neşeleniyor.»

Matmazel Rouselle, «Adınızı duydum,» dedi. «Hem burada, hem Fransa'da dostlarınız olduğunu biliyorum. Size ne gibi bir yardımda bulunabilirim? Evet, bana yazdığınız mektupta her şeyi açıklamışsınız. Artık geçmişte kalmış bir olay bu. Öyle değil mi? Yıllar önce geçen bir olayla ilgili ipuçları arıyorsunuz... Otursanıza... Evet, evet, o koltuğun rahat olduğunu umarım. Şu masada içki ve pasta var.» Sakin ama iyi bir evsahibesiydi. Dostça, kaygısız bir hali vardı.

Poirot, «Bir ara bir ailenin yanında mürebbiyeymişsiniz,» diye söze başladı. «Ravenscroft'ların. Herhalde artık onları pek hatırlamıyorsunuz.»

«Tam tersine... İnsan gençliğinde olan şeyleri unutmuyor. Ailenin bir kızı ve ondan dört, beş yaş küçük bir oğlu vardı. İyi çocuklardı. Adam ise elçiydi.»

«Evin hanımının bir de kız kardeşi vardı sanırım.»

«Ah, evet. Hatırlıyorum. Oraya ilk gittiğim zaman Ravenscroft'larla birlikte değildi. Sanırım rahatsızdı. Sağlığı pek iyi değildi. Bir yerde tedavi görüyordu.»

«Evin hanımının adını hatırlıyor musunuz?»

«Margaret'ti herhalde. Kız kardeşininkinden pek emin değilim...»

«Dorothea.»

«A, evet. Sık sık rastladığım adlardan değildi. İki kardeş birbirlerini kısaltılmış adlarıyla çağırlardı. Molly ve Dolly, ikizdiler. Birbirlerine çok benzerlerdi. İkisi de çok güzel kadınlardı.»

«Birbirlerini severler miydi?»

«Evet... Çok bağlıydılar birbirlerine... Dorothea bir diplomatla evliydi. Adı neydi adamın? Arrow mu? Hayır, Jarrow... Bir ara Ravenscroft'ların yanında kalmıştı... Çocuklara gelince... Kız altı, yedi yaşındaydı sanırım... Shakespeare'deki adlardan biri konmuştu ona. Hatırlıyorum... Rosamund ya da Celia.»

Poirot, «Celia,» dedi.

«Kardeşi ise üç dört yaşındaydı sanırım. Adı Edward'dı. Yaramaz, ama sevimli bir çocuktu. Onların yanında çok mutluydum.»

«Duyduğuma göre siz de onları mutlu etmişsiniz. Sizinle oynamak çok hoşlarına gidermiş.»

Matmazel Rouselle gülümsedi. «Ben çocukları çok severim.»

«Sizi 'Maddy' diye çağırırlarmış, değil mi?»

Kadın bir kahkaha attı. «Ah, bu ad hoşuma gitti. Geçmiş birdenbire canlanıverdi gözlerimin önünde.»

«Desmond adında bir çocuk hatırlıyor musunuz? Desmond Burton-Cox'u?»

«Ah, evet. Komşu evde oturuyordu yanılmıyorsam... Birkaç komşumuz vardı. Çocuklar çoğu zaman toplaşıp birarada oynarlardı.»

«Orada uzun süre mi kaldınız, matmazel?»

«Hayır. En fazla üç dört yıl. Sonra beni buraya çağırdılar. Annem ağır şekilde hastalanmıştı. Buraya dönüp ona bakmak zorundaydım. Annemin fazla yaşamayacağını biliyordum tabii. Gerçekten de zavallıcık ben döndükten bir buçuk, iki yıl sonra öldü gitti. Ondan sonra burada küçük, özel bir okul açtık. Dil falan öğrenmek isteyen büyükçe kızları alıyordum. Bir daha İngiltere'ye dönmedim. Ama bir iki yıl dostlarımla mektuplaştım. İki çocuk da bana Noel'lerde kart yollarlardı.»

«Sir Ravenscroft'la karısı mutlu bir çift miydi?»

«Hem de çok mutlu. Çocuklarını da çok severlerdi.»

«Birbirlerine uygun muydular?»

«Evet. Bence evliliklerini başarıya ulaştıracak her şeyleri vardı.»

«Lady Ravenscroft'un ikiz kardeşine çok bağlı olduğunu söylediniz. Kardeşi de onu sever miydi?»

«Bayan Jarrow'u bu bakımdan bir karar verecek kadar fazla görmedim. Ama açıkçası Dolly bence dengesiz bir kadındı. Bir iki kere çok tuhaf davranışlarda bulunduğunu hatırlıyorum. Çok kıskanç bir insandı sanırım. Yanılmıyorsam bir ara Sir Ravens-

croft'la nişanlanmış ya da nişanlanmak üzereymiş. Anladığıma göre adam önce ona âşık olmuş, daha sonra aslında kız kardeşini sevdiğini anlamış. Çok da iyi olmuş, çünkü Molly Ravenscroft dengeli, çok tatlı ve iyi bir kadındı. Dolly'ye gelince, bazen kardeşini çok severdi bazen de ondan nefret ederdi. Kıskanç bir kadındı. Çocuklara fazla sevgi gösterildiğini söyler dururdu. Bu konuyu size benden daha iyi anlatabilecek biri var: Matmazel Meauhourat. Kendisi Lozan'da oturuyor. O benden bir buçuk iki yıl sonra Ravenscroft' ların yanına girdi. Celia dışarı okula gönderildiği zaman da Lady Ravenscroft'un yardımcısı olarak çalışmaya başladı.»

Poirot, «Onu da göreceğim,» dedi. «Bende adresi var.»

«O birçok şey bilir. Şirin ve güvenilir bir insandır. Daha sonraki olay gerçekten feciydi. Belki Matmazel Meauhourat bunun nedenini de öğrenmiştir. Çok sıkı ağızlıdır. Bana hiçbir zaman bir şey söylemedi. Size açılıp açılmayacağını da kestiremiyorum. Belki konuşmaya razı olur, belki olmaz.»

Poirot bir an durup Matmazel Meauhourat'yı süzdü. Matmazel Rouselle üzerinde iyi bir etki bırakmıştı. Şimdi karşısındaki bu kadın da iyi bir izlenim bırakıyordu. «Diğeri kadar korkutucu değil,» diye düşünüyordu. «Ondan en aşağı on yaş kadar da küçük. Bu kadın insanı başka türlü etkiliyor. Çok canlı ve hâlâ güzel. Karşısındakini süzüyor, bakışlarıyla tartıyor. Hoş ama gereğinden fazla yumuşak bir kadın da değil. Evet... Çok ilgi çekici bir insan.»

«Ben Hercule Poirot'yum, matmazel.»

«Biliyorum. Sizi bekliyordum. Bugün ya da yarın...»

«Ah, demek mektubumu aldınız?»

«Hayır. Herhalde hâlâ postadadır. Bazen böyle gecikmeler oluyor. Hayır, bana bir başkası yazdı.»

«Celia Ravenscroft mu?»

«Hayır. Celia'yla yakından ilgisi olan biri. Bir çocuk ya da genç bir adam... Bu görüş açınıza bağlı. Desmond Burton-Cox'u kastediyorum.»

«Ah, anlıyorum. Zeki bir genç. Zaman da kaybetmiyor. Gelip sizi görmemi çok istiyordu.»

«Evet, bunu ben de farkettim. Galiba bir sorun çıkmış. Desmond'un ve tabii Celia'nın çözümlenmesini istediği bir sorun. Sizin bu konuda onlara yardım edebileceğinize mi inanıyorlar?»

«Evet. Ve sizin de bana yardım edebileceğinize inanıyorlar.»

«Celia'yla Desmond birbirlerini seviyor ve evlenmek istiyorlar, öyle mi?»

«Evet. Ama bazı engeller var...»

«Ah, bunlardan biri Desmond'un annesi sanırım. Mektubunda öyle yazmış.»

«Celia'nın hayatındaki bazı olaylar Bayan Burton-Cox'un önyargılara saplanmasına yol açmış. Desmond'un bu genç yaşta özellikle Celia'yla evlenmemesini istiyor.»

«Ah... O felaket yüzünden mi? Gerçekten feci bir şeydi.»

«Evet o felaket yüzünden. Ceila'nın bir vaftiz annesi var. Bayan Burton-Cox ondan Celia'nın ağzını aramasını ve intiharın içyüzünü öğrenmesini istemiş.»

«Saçma bir şey bu.» Matmazel Meauhourat eliyle bir koltuğu gösterdi. «Oturun... Lütfen oturun. Sizinle bir süre konuşacağız sanırım. Celia'nın felaketin içyüzünü isim annesi Ariadne Oliver'a anlatması olanaksız tabii. Bayan Oliver yazardı değil mi? Evet, bunu hatırlıyorum. Celia bir şey anlatamazdı, çünkü durumu bilmiyordu.»

«Felaket sırasında da Celia evde değildi. Sonradan da kimse ona olayı anlatmadı. Öyle değil mi?»

«Evet, öyle. Bunun yersiz olacağı düşünüldü.»

«Siz bu kararı yerinde mi buldunuz? Yoksa beğenmediniz mi?»

«Bu bakımdan emin olmak güç, çok güç. Aradan o kadar yıl geçti, ama hâlâ emin değilim. Bildiğim kadarıyla o olay Celia'yı hiçbir zaman kaygılandırmadı. Yani, 'Neden?' ve 'Niye' diye sorup durmadı. Bu olayı da bir uçak, bir araba kazasıymış gibi kabul etti. Yani bu, annesiyle babasının ölümüne neden olan bir olaydı, işte o kadar. Celia yıllarca yabancı bir okulda kaldı.»

«Aslında o okulu siz yönetiyordunuz sanırım, Matmazel Meauhourat.»

«Doğru. Son zamanlarda bıraktım bu işi. Şimdi okulu bir meslektaşım yönetiyor... O günlerde Celia'yı bana verdiler ve ona uygun bir okul bulmamı istediler. Eğitimini bitirmesi için iyi bir yer. O sırada birçok çocuğu eğitim için buraya gönderirlerdi. Celia için birkaç yer öğütleyebilirdim, ama onu yanıma aldım.»

«Celia size bir şey sormadı mı? Olay hakkında bilgi istemedi mi?»

«Hayır. Zaten bu, o felaketten önce oldu.»

«Ya? Ben bunun farkında değildim.»

«Celia, o felaketten birkaç hafta önce buraya geldi. Ben kendim burada değildim o sırada. Yine Sir ve Lady Ravenscroft'un yanındaydım. Celia'ya mürebbiyelik etmekten çok Molly Ravenscroft'a bakıyordum. Kız ise orada bir yatılı okuldaydı. Sonra birdenbire Celia'nın İsviçre'ye yollanmasına ve öğrenimim burada tamamlamasına karar verildi.»

«Lady Ravenscroft'un sağlığı bozuktu sanırım.»

«Evet, ama ciddi bir hastalığı yoktu. Lady Ravenscroft'un bir ara korktuğu kadar ciddi değildi durum. Şok geçirmiş, sinirler bozulmuştu. Üzgündü.»

«Demek onun yanında kaldınız?»

«Evet. Lozan'da oturan kız kardeşim Celia'yı karşıladı ve onu küçük bir okula yerleştirdi. Orada on beş, on altı kız vardı. Celia o okulda derslere başlayacak ve benim gelişimi bekleyecekti. Ben de İsviçre'ye üç, dört hafta sonra döndüm.»

«Ama o felaket sırasında Overcliffe'deydiniz değil mi?»

«Evet. Overcliffe'deydim... O gün Sir ve Lady Ravenscroft her zaman yaptıkları gibi yürüyüşe çıktılar. Ve bir daha dönmediler. Sonra ölüleri bulundu. Vurulmuşlardı. Tabanca yanlarında duruyordu. Aslında Sir Ravenscroft'undu bu. Silah kütüphanede, bir çekmecede dururdu. Tabancanın kabzasında hem adamın, hem de karısının parmak izleri vardı, silahı en son kimin kullandığı anlaşılmıyordu. Parmak izleri biraz karışmıştı. Olayın çifte intihar olduğu anlaşılıyordu.»

«Bu durumdan kuşkulanmadınız mı?»

«Yanılmıyorsam polis kuşkulanacak bir durum görmedi.»

«Bir şey beni düşündürdü de.» Belçikalı dikkatle kadına baktı. Fazla ağarmamış kumral saçlar. Sıkıca kapatılmış bir ağız. Gri gözler. Duygularını açığa vurmayan, anlamsız bir yüz. Kadın kendisine tümüyle hâkimdi. «Demek bana anlatacaklarınız bu kadar?»

«Korkarım öyle. Olay yıllar önce oldu.»

«Ama o günleri hatırlıyorsunuz.»

«Evet. İnsan öyle acı bir şeyi hepten unutamaz.»

«Demek siz de Celia'ya, olaya neden olan şeylerin anlatılmamasının doğru olduğuna karar verdiniz?»

«Size bu konuda fazla bilgim olmadığını söylemedim mi?»

«Felaketten bir süre önce Overcliffe'e gitmişsiniz. Yani bir süreden beri oradaydınız. Dört beş, hatta altı haftadan beri.»

«Kastettiğiniz süre daha da uzun aslında. Daha önceleri Celia'nın mürebbiyesiydim. Kız okula gittikten sonra ikinci kere Ravenscroft'ların yanına girdim, ama Lady Ravenscroft'a yardım için.»

«O sırada Lady Ravenscroft'un kız kardeşi de evdeydi değil mi?»

«Evet. Kadın bir süre hastanede özel bir şekilde tedavi edilmişti. Çok iyileşmiş ve doktorlar onun aile çevresine gereksindiğini, yakınlarıyla birlikte normal bir hayat sürmek zorunda olduğuna karar vermişlerdi. O sırada Celia da okulda olduğu için Lady Ravenscroft kız kardeşini rahatlıkla yanına çağırabileceğini düşündü.»

«İki kardeş birbirlerini severler miydi?»

«Bunu anlamak güçtü...» Matmazel Meauhourat kaşlarını çattı. Poirot'nun sözleri ilgisini uyandırmış gibi bir hali vardı. «Bu konuyu çok düşündüm... Hem o sırada, hem de daha sonra. Bildiğiniz gibi onlar birbirlerine çok benzeyen ikizlerdendi. Aralarında sıkı bir bağ vardı. İhtiyaçla sevginin kaynaştığı bir bağ. Birçok bakımlardan birbirlerinin eşiydiler. Bazı bakımlardan da farklı olduklarını söylemeliyim.»

«Yani? Bu sözlerinizle ne kastettiğinizi anlamak isterim.»

«Bunun o felaketle bir ilgisi yok. Böyle bir şey değil bu. Ama kadın, yani Bayan Jarrow dengesizdi. Anladığıma göre tıp bilimi ikizlerin arasında ya sağlam bir bağ ya da bunun tümüyle tersi bir tiksinti ve nefret olduğunu kabul ediyor. Bu düşmanlık kardeşleri birbirlerinden uzaklaştırıyor. Ve tabii çok tuhaf durumlara yol açıyor.»

Poirot, «Biliyorum,» diye karşılık verdi. «Bunu duydum... Ve böyle birkaç olayla da karşılaştım. Sevgi kolaylıkla nefrete dönüşebilir. İnsanın sevdiği birine kin duyması, ona karşı kayıtsız olmasından çok daha kolaydır.»

Matmazel Meauhourat bağırdı. «Ah, durumu iyi anlamışsınız.»

«Evet... Buna birkaç kere tanıklık ettim... Lady Ravenscroft'un kız kardeşi kendisine çok mu benzerdi?»

«Dış görünüş bakımından çok benzerdi. Ama Bayan Jarrow'un yüzünde çok değişik bir anlam vardı. Lady Ravenscroft'un tersine bunalım içindeydi, sinirleri gergindi. Çocuklardan bayağı tiksinirdi. Bunun nedenini bilmiyorum. Belki de daha gençken çocuk düşürmüştü. Belki anne olmak istemiş, düşkırıklığına uğramıştı. Kadın çocuklara düşmandı. Onlardan nefret ederdi.»

Poirot, «Ve tabii bu yüzden birkaç kaza oldu,» diye mırıldandı. «Öyle değil mi?»

«Bunu birinden duydunuz galiba.»

«İki kardeşle Malaya'dayken tanışmış olan kişiler bazı şeyler anlattılar bana. Lady Ravenscroft kocasıyla oradaymış. Sonra kız kardeşi Dolly yanlarına gelmiş. O sırada bir çocuk kazaya uğramış. Bazı kimseler bunun Dolly yüzünden olduğunu düşünmüşler. Ama kesin olarak kanıtlanmamış. Anladığıma göre Molly'nin kocası baldızını alıp İngiltere'ye götürmüş. Ve kadın yine akıl hastanesine girmiş.»

«Evet, bu doğru. Tabii ben bu olaylar sırasında Ravenscroft'ların yanında değildim.»

«Evet... Ama bildiğiniz bazı şeyler vardır sanırım.»

«Öyle de olsa, onları şimdi hatırlamam için hiçbir neden yok. Her şeyi kabul edildikleri şekilde bırakmak daha uygun değil mi?»

«O gün Overcliffe'de olanlar birçok şekilde açıklanabilir. Belki o olay gerçekten de çifte intihardı. Belki cinayetti. Belki tümüyle bambaşka bir şey. Size ne olduğu açıklandı. Demin söylediğiniz bir sözden bu konuda değişik düşünceleriniz olduğunu anladım. O günkü olayın içyüzünü biliyorsunuz... Hatta belki olaydan önceki dönemde olanların içyüzünü de... Yani Celia İsviçre'ye gönderildikten sonra geçen olayları. Size bir tek soru soracağım. Ne diyeceğinizi merak ediyorum. Sorum bildiklerinizle değil, duygularınızla ilgili. Sizce Sir Ravenscroft o iki kardeşe, o ikizlere karşı neler duyuyordu?»

«Ne demek istediğinizi anlıyorum.» Kadının hali ilk kez biraz değişmişti. Eskisi kadar ölçülü davranmıyordu artık. Öne doğru eğildi ve Belçikalıyla konuşmaya başladı. Sanki böyle rahatlıyor gibiydi. «İkisi de genç kızlıklarında çok güzelmiş. Bunu çok kişiden duydum. Sir Ravenscroft Dolly'ye âşık olmuş. Akıl hastası olan kardeşe. Kız dengesiz olmakla birlikte çok çekiciymiş. Seks bakımından çekici yani. Sir Ravenscroft onu çok sevmiş... Sonra durum değişmiş... Belki adam Dolly'nin kendisini tiksindiren ya da korkutan bir yanını görmüş. Belki de kızın ne kadar tehlikeli olduğunu sezmiş. Dolly'nin kalbindeki yerini Molly almış. Yani Molly'ye âşık olup, onunla evlenmiş.»

«Yani adam her ikisine birden mi âşıktı? Aynı zamanda demek istemiyorum... Ama Sir Ravenscroft her seferinde de gerçek bir aşk mı duydu?»

«Evet. Sir Ravenscroft, Molly'e çok bağlıydı. Ona güvenirdi. Molly de kendisine tabii. Çok sevimli bir adamdı.»

Poirot, «Bağışlayın,» dedi. «Ama galiba siz de Sir Ravenscroft'a âşıktınız...»

«Bunu... bu sözü söylemeye nasıl cesaret ediyorsunuz?»

«Neden etmeyeyim? Sir Ravenscroft'la aranızda bir şey olduğunu, onunla bir maceraya giriştiğinizi kastetmiyorum. Sadece sizin de Sir Ravenscroft'u sevdiğinizi söylüyorum.»

Zelie Meauhourat mırıldandı. «Evet. Onu severdim. Bir bakıma hâlâ da seviyorum. Bunun utanılacak bir yanı yok. Bana güvenirdi Sir Ravenscroft, ama bana âşık değildi. Hiçbir zaman da olmadı. İnsan sever, hizmet eder ve yine de mutlu olabilir. Ben elimdekinden fazlasını istemiyordum. Güven, dostluk, inanç...»

Poirot, «Ve Sir Ravenscroft'a hayatının o en korkunç anında elinizden geldiği kadar yardım da ettiniz,» dedi. «Bana açıklamak istemediğiniz birçok şey var. Onun yerine ben size bazı şeyler anlatacağım. Bana verilen bilgiyi, tekrarlanan hikâyeleri inceleyerek bir sonuca vardım. Yalnız Molly'i değil, Dolly'yi de de tanıyan kişeler var... Dolly hakkında çok şey biliyorum. Başına gelen felaket, acı mutsuzluk... Sonra o nefret ve mahvetme arzusu... Bir adamı seviyormuş. Nisanlısı kendisini bırakıp kız kardeşiyle evlenmiş. Belki Dolly o zaman kardeşine karşı müthiş bir kin duydu. Belki Molly'yi hiçbir zaman bağışlamadı. Peki ya Molly Ravenscroft? O kız kardeşinden nefret ediyor muydu? Ona kin besliyor muydu?»

Zelie, «Hayır, hayır,» diye bağırdı. «Kardeşini çok severdi. Dolly'ye karşı derin bir acıma duyar, onu korumaya çalışırdı. Kardeşinin gelip yanına yerleşmesi için üsteleyen de oydu. Dolly'yi hem mutsuzluktan, hem de tehlikeden korumaya çalışırdı, çünkü kadın zaman zaman oldukça tehlikeli sinir krizleri geçirirdi. Bazen de korkuya kapılırdı Dolly. Sizin yeteri kadar bilginiz var. Dolly'nin çocuklara tuhaf bir kin duyduğunu söylediniz.»

«Yani Dolly, Celia'dan nefret mi ederdi?»

«Hayır, hayır, Celia'dan değil kardeşinden, Edward'dan. Edward iki kere kaza geçirdi. Bir keresinde arabanın bir yeriyle oyna-

mıştı. Diğerinde ise Dolly korkunç bir şekilde öfkelenmişti... Edward okula dönünce Molly'nin rahat bir soluk aldığını biliyorum. Çocuk çok küçüktü. Celia'dan çok küçük. Sekiz ya da dokuz yaşındaydı. İlkokula gidiyordu. Kendini koruyacak halde değildi. Molly onu düşünerek çok korkuyordu.»

Belçikalı, «Evet,» diye başını salladı. «Anlıyorum. Şimdi izin verirseniz takma saçlardan söz edeceğim. Peruklardan. Peruk takılmasından... Dört peruk... Bir kadın için fazla... bu. O perukların nasıl olduklarını, biçimlerini biliyorum. Yani takma saça gerek duyulduğunda bir Fransız kadının Londra'daki bir dükkâna giderek onlardan ısmarladığını bildiği gibi... Sonra bir de köpek var. Bu köpek felaket günü Sir Ravenscroft ve karısıyla birlikte gezmeye gitmiş. Daha önce de hayvan hanımını, yani Lady Ravenscroft'u ısırmış.»

Zelie, «Köpekler öyledir,» dedi. «Onlara tam anlamıyla güven olmaz. Bunu iyi bilirim.»

«Size o gün olanları ve daha önceki olayları anlatacağım. O felaketten önce olanları matmazel.»

«Ya sizi dinlemek istemezsem?»

«Beni dinleyeceksiniz. Düşündüklerimin yanlış olduğunu söyleyebilirsiniz. Evet, söyleyebilirsiniz, ama bunu yapacağınızı sanmıyorum. Gerçek ortaya çıkmalı. Buna bütün kalbimle inanıyorum, matmazel. Birbirini seven iki genç var. Bir kızla bir delikanlı. Onlar geçmişteki o felaket yüzünden gelecekten korkuyorlar. Kalıtım denilen şeyden. Baba ya da anneden alınan bazı özelliklerden. Ben Celia'yı düşünüyorum. Cesur, kafa tutan, yönetimi güç, ama zeki, kafalı, mutlu olabilecek bir kız. Gerçeği öğrenmek istiyor, çünkü bazı insanlar böyledir. Onlar gerçeği korkmadan, olduğu gibi kabul edebilir. Celia'nın sevdiği genç de kızın iyiliği için işin içyüzünün ortaya çıkmasını istiyor. Beni dinleyecek misiniz?»

Zelie Meauhourat, «Evet,» diye karşılık verdi. «Dinleyeceğim... Çok şeyi anlamışsınız. Bilginizi sandığımdan fazla... Konuşun... sizi dinliyorum.»

20

Soruşturma

Hercule Poirot yine uçurumun kenarında durmuş, aşağıdaki kayalara ve bunlara çarpan dalgalara bakıyordu. Durduğu yerde karı kocanın cesetleri bulunmuştu ve bundan üç hafta önce de uykusunda yürüyen bir kadın uçuruma, ölümün kucağına yuvarlanmıştı.

«Neden oldu bunlar?» Başmüfettiş Garroway'in sorusuydu bu.

Neden? Olayların içyüzü neydi?

Önce bir kaza... Üç hafta sonra çifte intihar... Eski günahların gölgeleri uzun oluyordu. Bir başlangıç, yıllar sonra feci bir sonucu doğurmuştu.

Ve bugün birkaç kişi burada buluşacaktı. Gerçeği arayan genç bir kızla bir delikanlı. Ve işin içyüzünü bilen iki kişi.

Poirot dönerken uçurumun kenarındaki dar yoldan bir zamanlar Overcliffe adı verilmiş olan eve doğru yürüdü. Uzak değildi orası. Belçikalı duvarın önüne arabaların bırakılmış olduğunu farketti. Ev bir siluet halinde gözüküyordu. Boştu. Boyanması gerekti yapının. Kapıya asılı bir levha evin satılık olduğunu açıklıyordu. Poirot kendisine doğru yürüyen iki kişinin yanına gitti. Desmond Burton-Cox'la Celia'ydı bunlar.

Desmond, «Emlakçıdan evin anahtarını aldım,» dedi. «Köşkü gezmek istediğimizi söyledim... Ama içeride artık görülecek bir şey olduğunu sanmıyorum.»

Celia başını salladı. «Ben de öyle. Burada, başka başka aileler oturmuş. Son sahipleri evi yine satılığa çıkarmışlar. Belki de köşkte hayaletler dolaşıyordur.»

Desmond sordu. «Sen hayaletlere inanıyor musun?»

Celia, «Aslında inanmıyorum,» diye karşılık verdi. «Ama böyle bir şey olabilir de. Evin havasını, burada olanları düşününce...»

Poirot kızın sözünü kesti. «Ben o düşüncede değilim. Bu evde acı ve ölüm varmış... ama sevgi de...»

Yoldan bir taksi geliyordu.

Celia, «Bayan Oliver olmalı,» dedi. «Bana trenle geleceğini, sonra istasyondan taksiye bineceğini söylemişti...»

Arabadan iki kadın indi. Bunlardan biri Bayan Oliver'dı. Yazarın yanında uzun boylu, şık ve zarif bir kadın vardı. Poirot, onun geleceğini bildiği için şaşırmadı. Yalnız, ne tepki göstereceğini anlamak için dikkatle Celia'ya baktı.

«A!» Kız ileri doğru atıldı. Yüzü aydınlanmıştı, hızla kadına doğru gidiyordu. «Zelie! Siz Zelie'siniz değil mi? Zelie! Gerçekten siz misiniz? Ah ne kadar sevindim! Geleceğinizden haberim yoktu.»

«Beni Mösyö Hercule Poirot çağırdı.»

Celia, «Anlıyorum,» diye mırıldandı. «Evet, galiba anlıyorum... Ama ben...» Durakladı. Başını çevirerek yanında duran yakışıklı gence baktı. «Desmond bu senin işin galiba?»

«Evet. Matmazel Meauhourat'ya mektup yazdım. Zelie'ye yani. Tabii kendisini 'Zelie' diye çağırmama bir itirazı yoksa.»

Kadın, «İkiniz de beni Zelie diye çağırabilirsiniz,» dedi. «Buraya gelmeyi pek istemiyordum. Akıllıca bulmuyordum bunu. Hâlâ da emin değilim. Ama doğru yaptığımı umuyorum.»

Celia, «Ben gerçeği öğrenmek istiyorum,» diye karşılık verdi. «İkimiz de istiyoruz. Desmond bize bazı şeyler anlatabileceğinizi düşünüyordu.»

Zelie başını salladı. «Mösyö Poirot beni görmeye geldi. Bugün burada bulunmam için beni ikna etti.»

Celia, Bayan Oliver'ın koluna girdi. «Bugün sizin de gelmenizi istedim, çünkü her şeyi yoluna sokan sizsiniz. Mösyö Poirot'dan yardım istediniz. Bazı şeyler öğrendiniz. Öyle değil mi?»

Yazar, «Bazı kişilerle konuştum,» dedi. «Geçmişi hatırlayacaklarını umduğum kişilerle... Gerçekten bir kısmının belleği yerindeydi. Ne var ki, bazıları olanları doğru hatırlıyordu, bazıları ise yanlış. Mösyö Poirot bunun önemli olmadığını söyledi.»

Belçikalı gülümsedi. «Doğru. Bilgiyle uydurma hikâyeleri birbirinden ayırmak her zaman yararlıdır. Siz de 'fil' adını verdiğiniz kişilerden öğrendiklerinizi...»

Matmazel Zelie kaşlarını kaldırdı. «Fil mi?»

Poirot, «Bayan Oliver konuştuğu kişilere bu adı takmıştı,» dedi.

Yazar açıklama yapma zorunluluğu duydu. «Filler de hatırlar. Ben işe bu düşünceyle başladım. Birçok kişiyle konuştum ve öğrendiklerimi Mösyö Poirot'ya anlattım. O da sonunda teşhisi koydu.»

Celia birdenbire haykırdı. «İşin içyüzünü öğrenmek istiyorum! İntihar mıydı? Yoksa cinayet mi? Ben üçüncü bir kişinin annemle babamı öldürdüğüne inanıyorum. Her zaman da inanacağım.»

Belçikalı, «Hemen eve gitmeyelim, önce şurada oturalım...» diyerek büyük manolya ağacının altındaki demir iskemlelere doğru gitti. Cebinde bir kâğıt çıkararak Celia'ya döndü. «Demek sizce kesin iki olasılık var. İntihar ya da cinayet.»

Celia, «Öyle olması gerek,» diye karşılık verdi.

«Size her iki olasılığın da doğru olduğunu söyleyeceğim... Dahası da var... Cinayet ve intihara, idamı da ekleyin.»

Kız hayretle ona bakakaldı. «Anlayamadım...»

«Biraz sonra anlayacaksınız. Size bu sonuca nasıl vardığımı anlatacağım. Bu işde açıklanamayan bazı şeyler dikkatimi çekti. Bunların içinde Margaret Ravenscroft'un dört peruğu da vardı...» Sözcüklere basa basa tekrarladı. «Dört peruk.» Zelie'ye döndü.

Kadın, «Lady Ravenscroft her gün peruk takmazdı,» diye mırıldandı. «Zaman zaman kullanırdı onları. Yola gideceği zaman... Ya da saçlarını çabucak biçime sokmak istediğinde...»

Poirot içini çekti. «Evet... Evet... Ama dört takma saç yine de fazla. Daha sonra peruklardan birinde bir tutam kır saç olduğunu öğrendim. Bir tanesi ise iyice kıvırcıktı. Lady Ravenscroft öldüğü gün de bu peruğu takmıştı.»

Celia sordu. «Bu önemli mi? Annem herhangi bir peruğu takmış olabilir.»

«Polisten, Lady Ravenscroft'un ölümünden önceki haftalarda hemen hemen yalnızca bu peruğu taktığını öğrendim. Bunu onlara kâhya kadın açıklamştı. Lady'nin bu peruğu çok sevdiği anlaşılıyordu. Sonra Başmüfettiş Garroway bana söz arasında eski bir atasözü tekrarladı. 'Adam aynı, şapkası başka...' Bu beni düşündürdü. Sonra köpek de vardı.»

«Köpek mi? Ne yapmış o?»

«Lady Ravenscroft'u ısırmış. Aslında hanımına sadıkmış köpek. Ama son haftalarda hayvan birdenbire değişmiş ve Molly'yi birkaç kere ısırmış.»

Desmond merakla Poirot'yu süzüyordu. «Yani köpek, hanımının intihar edeceğini anlamış mı?»

«Hayır, hayır.» Poirot bir an durdu. «Köpek kimsenin farketmediği bir şeyi sezmiş. Karşısındaki kadının asıl hanımı olmadığını anlamış. Tabii kadın Lady Ravenscroft'a benziyormuş. Sağır ve gözleri görmeyen kâhya, karşısında Molly Ravenscroft'un elbiselerini giyen ve Lady'nin hemen tanınan o kıvırcık peruğunu takan bir kadın görüyormuş. Ama kâhya kadın da hanımının son birkaç haftadır çok değiştiğini söylemiş... Garroway bana 'Adam aynı, şapkası başka,' dediği zaman durumu anladım. 'Aynı peruk başka kadın...' Köpek durumu sezmişti. Duyguları ve burnu ona karşısındakinin sevdiği hanımı olmadığını bildiriyordu. Bu, köpeğin sevmediği ve korktuğu diğer kadındı. 'Kadın Molly değildi,' diye düşündüm. 'O halde kim olabilirdi?' Dolly mi?»

Celia, «Ama bu olanaksız,» diye bağırdı.

«Hiç de değil. Onların ikiz olduklarını unutmayın... Şimdi Bayan Oliver'ın öğrendiği şeylere geliyorum. Lady Ravenscroft, ölümünden kısa bir süre önce hastaneye girip çıkmıştı, ama sanıldığı gibi kanser değildi... Sonra yavaş yavaş Molly'yle ikiz kardeşinin hayatları hakkında bilgi almaya başladım. Birbirlerine çok düşkündüler. Aynı biçim elbiseler giyiyor, saçlarını aynı şekilde tarıyorlardı. Sonradan aralarında bir soğukluk belirdi. Bunun bir nedeni vardı tabii. Alistair Ravenscroft gençliğinde önce Dolly'ye âşık oldu, daha sonra aslında kardeşi Molly'yi sevdiğini anladı ve onunla evlendi. Dolly müthiş bir kıskançlığa kapıldı. Bu olaydan sonra iki kardeş birbirlerinden uzaklaştı. Molly kız kardeşine hâlâ çok düşkündü, fakat Dolly onu hiç sevmiyordu artık... Aslında Dorothea acınacak bir insandı. Kalıtımsal nedenler yüzünden akli dengesi bozuktu. Çok gençken, bilinmeyen bir nedenden ötürü çocuklardan tiksinmişti. Evlendikten sonra bu duygusu kendi çocuğunun ölümüne yol açmıştı. Bu yüzden onu bir akıl hastane-

sine yatırarak tedavi ettirdiler. Sonunda doktorlar Dolly'nin iyileştiğini, artık normal bir hayat sürebileceğini bildirdi. Genç kadın da kalkıp Malaya'ya Ravenscroft'ların yanına gitti. Orada yine bir kaza oldu... Komşusunun çocuğu öldü. Onu da Dolly öldürmüştü. Sir Ravenscroft onu alıp İngiltere'ye getirdi ve kadın yeniden sinir kliniğine yatırıldı.» Poirot bir an durdu. Sonra da, «Yine aynı şey oldu,» diye sürdürdü. «Doktorlar yine Dolly'nin iyileştiğini sandılar. Onun yakınlarıyla oturması gerektiğini söylediler. Molly durumun artık gerçekten düzeldiğine inanıyordu. Kız kardeşinin onlarla birlikte oturmasını da istemekteydi. Böylece Dolly'yi kontrol altında bulundurabileceklerdi. Sir Ravenscroft'un bu durumdan hoşlandığını hiç sanmıyorum. Bence adam Dolly'nin hiçbir zaman iyileşmeyeceğinden emindi. Bir felaket olmaması için kadın sürekli gözaltında bulundurulmalıydı onun kanısınca.»

Desmond, «Yani,» dedi. «Ravenscroft'ları Dolly mi vurdu? Bunu mu söylemek istiyorsunuz?»

Poirot, «Hayır,» diye karşılık verdi. «İşin içyüzü öyle değil. Bence olay şöyle oldu... Dolly kardeşi Margaret'i öldürdü. İki kadın o gün uçurumun kenarındaki yoldan gidiyorlardı. Dolly birdenbire kardeşini uçuruma itti. Nefreti ve kini ayaklanmıştı yine. Kendisine çok benzemekle birlikte normal ve sağlam olan Molly'ye karşı müthiş bir öfke duyuyordu. Nefret, kıskançlık ve öldürme arzusu birden ortaya çıktı ve onu denetime aldı... Bu olayın içyüzünü, aileden olmayan biri biliyordu. Yani siz Matmazel Zelie...»

Zelie Meauhourat içini çekti. «Evet, biliyordum... O sırada buradaydım. Ravenscroft'lar Dolly için kaygılanıyordu, çünkü kadın küçük oğulları Edward'ı yaralamaya kalkışmıştı. Edward okuluna yollandı. Ben de Celia'yı alarak İsviçre'ye gittim. Onu okula yerleştirdikten sonra yine buraya döndüm. Çocuklar gittiği için o kaygılı

hava dağılmıştı. Evde artık ben, Sir Ravenscroft, Dorothea ve Molly vardı... Sonra bir gün olanlar oldu. İki kardeş birlikte gezmeye çıktılar. Bir süre sonra Dolly yalnız döndü. Hali çok tuhaftı. Gelip çay masasına oturdu. Sir Ravenscroft o zaman kadının sağ elinin kan içinde olduğunu farketti. 'Düştün mü, Dolly?' diye sordu. Kadın, 'Hayır, hayır,' dedi. 'Önemli değil. Gül fidanının dikenleri elimi çizdi.' Ama bu yolda gül yoktu. Çok saçmaydı Dolly'nin sözleri. Bu yüzden kaygılanmaya başladık. Sir Ravenscroft dışarı çıktı, ben de arkasından gittim. Hem yürüyor, hem de, 'Molly'ye bir şey oldu,' diye mırıldanıyordu. Nihayet onu uçurumun hemen kenarındaki çıkıntıda bulduk. Kafasına ve bedenine taşla ağır darbeler indirilmişti. Ölmemişti, ama çok kan kaybetmişti. Bir an ne yapacağımızı bilemedik. Molly'yi yerinden kımıldatmaktan korkuyorduk. Ben doktora koşacaktım. Biz daha bir şey yapamadan Molly sıkıca kocasının elini tuttu. Zorlukla soluk alarak, 'Evet Dolly'nin işi bu,' dedi. 'Ne yaptığını bilmiyordu. Bilmiyordu Alistair. Dolly'nin bu yüzden acı çekmesini istemem. Kardeşim yaptığı hareketlerin nedenini hiç anlayamıyor. Elinde değil bu. Bana yemin et, Alistair... Ben ölüyorum... Hayır, hayır, doktor çağıracak zaman yok. Zaten doktor bir şey yapamaz... Saatlerden beri kan kaybediyorum... Ölüme çok yaklaştım artık. Bunu biliyorum. Bana yemin et... Dolly'yi kurtaracağına söz ver. Polisin onu yakalamasına engel ol. Beni öldürdüğü için onu mahkemeye çıkarmasınlar. Dolly'yi katil diye hayatının sonuna kadar korkunç, karanlık bir yere kapatmasınlar. Beni bir yere saklayın da cesedim bulunmasın. Yalvarırım... Son isteğim bu... Seni bu dünyada her şeyden çok seviyorum. Elimde olsaydı senin için yaşardım, ama öleceğim... Bunu biliyorum. Demin biraz süründüm, başka bir şey yapamadım. Bana yemin et. Zelie, sen de beni seversin. Bunu biliyorum. bana hep iyi

davrandın, beni korudun. Çocuklarımı da seversin. Onun için Dolly'yi kurtarmalısın. Zavallı Dolly'yi... Yalvarırım. Birbirimize olan sevgimiz adına... Dolly kurtulmalı...»

Poirot sordu. «Ondan sonra ne yaptınız? Herhalde Sir Ravenscroft'la siz..»

«Evet. Molly öldü... O sözleri söyledikten beş on dakika sonra. Ben Sir Ravenscroft'a yardım ettim. Birlikte ölüyü sakladık. Alistair durmadan, 'Ona söz verdim,' diyordu. 'Sözümü tutmalıyım. Nasıl yapacağımı bilmiyorum. Dolly'yi kim kurtarabilir? Bilmiyorum...' Elimizden geleni yaptık. Dolly evdeydi. Dehşete kapılmıştı. Ümitsizce bir korkuyla titriyordu. Aynı zamanda iğrenç bir şekilde de hoşnuttu. 'Yıllardan beri Molly'nin kötü bir insan olduğunu biliyordum,' dedi. 'O seni elimden aldı, Alistair. Sen benimdin. Ama Molly seni benden aldı, seni kendisiyle evlenmeye zorladı. Günün birinde ondan bunun acısını çıkaracağımı biliyordum. Her zaman biliyordum, şimdi ise korkuyorum. Bana ne yapacaklar? Ne diyecekler? Tekrar hastaneye kapanamam! Kapanamam! Orada çıldırırım! Beni oraya kapatmalarına izin verme. Beni götürecek, katil olduğumu söyleyecekler. Cinayet işlemedim ki... Bunu yapmam gerekiyordu, işte o kadar. Bazen birtakım şeyleri yapmak zorunda kalıyorum. Kan görmek istedim, ama Molly'nin ölmesini bekleyemedim. Oradan kaçtım. Öleceğini biliyordum. Molly'yi bulamayacağını umuyordum Alistair. Uçurumdan yuvarlandı. Herkes bunun kaza olduğunu söyleyecek.»

Desmond fısıldadı. «Korkunç bir hikâye bu.»

Celia, «Evet,» dedi. «Korkunç bir hikâye, ama olayın içyüzünü öğrenmemiz iyi oldu. Öyle değil mi? Nedense anneme acımıyorum. O çok tatlı, çok iyi bir kadındı. Hiçbir kötü yanı olmadığını biliyordum. Babamın Dolly'yle evlenmeyi neden istemediğini de anlıyo-

rum. Anneme âşıktı, bu yüzden onunla evlenmişti. Herhalde Dolly'nin anormalliğini başlangıçta sezmişti babam. Kötü, dengesiz bir kadındı teyzem. Ama siz olayı nasıl çözdünüz?»

Zelie içini çekti. «Bir sürü yalan uydurduk... Önce cesedin bulunmayacağını umuyorduk. Sonra o 'uykuda yürüme' hikâyesi aklımıza geldi. Yapılacak şey çok kolaydı. Alistair, 'Korkunç bir durum bu,' dedi. 'Ama Molly'ye ölürken yemin ettim. Söz verdim. Onun istediğini yapacağım. Dolly'yi kurtarmanın bir tek yolu var. Tabii kendisine düşen rolü başarabilirse. Bilmem onda bu güç var mı? Ben, 'Ne yapacak?' diye sordum. Alistair, 'Molly rolü oynayacak tabii,' dedi. 'Biz de Dorothea'nın uykusunda yürürken uçuruma yuvarlandığını öne süreceğiz. Bu işi başardık da. Dolly'yi boş bir kulübeye götürdük. Ben kadınla orada birkaç gün kaldım. Alistair herkese Molly'nin kız kardeşinin uykuda yürürken uçuruma yuvarlanması yüzünden çok sarsıldığını ve şok geçirdiği için hastaneye kaldırıldığını söyledi. Sonra Dolly'yi eve geri getirdi. Molly'nin kılığına girmişti. Arkasında Molly'nin elbiseleri, başında Molly'nin peruğu vardı. Ben gidip berberden iki takma saç daha almıştım. Bunlardan kıvırcık olanı kadının yüzünü oldukça örtüyordu. Zavallı kâhya Janet'in gözleri iyi görmüyordu. Dolly'yle Molly ise aslında birbirlerine çok benzerlerdi. Sesleri de aynıydı. Herkes Dolly'nin Lady Ravenscroft olduğuna kolaylıkla inandı. Tuhaf davranışlarını da Dolly'nin ölümü yüzünden sarsılmış olmasına verdiler. Her şey normal gözüküyordu. İşin en korkunç yanı da buydu zaten...»

Celia sordu. «Dolly rolünü nasıl sürdürebildi? Çok güç bir şey olmalı bu.»

«Bu rol Dolly'ye güç gelmedi, çünkü istediğini elde etmişti artık. Hep istediği bir şeyi, Alistair'in artık kendisinin olduğunu düşünüyordu.»

«Ama Alistair bu duruma nasıl dayanıyordu?»

«Sir Ravenscroft bana bunun nedenini açıkladı. Tekrar İsviçre'ye döneceğim gün... Bana ne yapmam gerektiğini söyledi. Sonra da tasarısını anlattı. 'Yapabileceğim bir tek şey var,' dedi. 'Molly'ye, kız kardeşini polise teslim etmeyeceğime söz verdim. Dolly'nin katil olduğu hiçbir zaman öğrenilemeyecek. Çocuklar da teyzelerinin bir cani olduğunu bilmeyecek. Kimsenin Dolly'nin cinayet işlediğini öğrenmesi şart değil. Herkes onun uykusunda yürüdüğünü ve uçuruma yuvarlandığını sanacak. O buradaki kilisenin mezarlığına gömülecek. Kendi adıyla... Dayanamadım. 'Buna nasıl göz yumarsanız?' diye bağırdım.»

«'Çünkü bir şey yapacağım,' dedi. 'Bunu size de açıklamam gerek... Dolly'nin yaşamaması gerekiyor... Başı boş bırakılırsa bir sürü çocuk daha öldürecek. Zavallı, yaşamaya layık değil, ama şunu da bilmelisiniz Zelie. Yapacağım şeyin karşılığını kendi hayatımla ödeyeceğim. Birkaç hafta burada sakin sakin yaşayacağım. Dolly de karım rolünü oynayacak. Sonra bir felaket daha olacak... Onun ne demek istediğini anlayamadım. 'Yani,' diye kekeledim. 'Bir kaza daha mı? Uykuda yürümek mi?' Alistair, 'Hayır,' dedi. 'Bütün dünya Molly'yle benim intihar ettiğimi sanacak. Bunun nedenini hiçbir zaman bulamayacaklar sanırım. Belki Molly'nin kanser olduğunu sandığımızı düşünecekler... Ya da benim... Bir sürü tahmin yürütecekler tabii. Bana yardım etmelisiniz, Zelie. Siz, Molly'yi beni ve çocukları gerçekten severdiniz. Dolly'nin ölmesi gerek ve bu işi ben yapabilirim. Dolly korkmayacak, kaygılanmayacak da. Önce onu vuracağım, sonra da kendimi. Tabancanın kabzasında onun parmak izleri de olacak, çünkü kısa bir süre önce Dolly tabancaya baktı. Benim parmak izlerimi de bulacaklar tabii. Adalet yerine getirilmeli. Ve onun celladı da ben olacağım. Yalnız sizin şunu bil-

menizi istiyorum. Ben ikisini de severdim. Hâlâ da seviyorum... Molly'yi canımdan çok... Dolly'yi ise öyle doğmuş olduğu ve kendisine acıdığım için... Bunu hiçbir zaman unutmayın...»

Zelie ayağa kalkarak Celia'ya doğru gitti. «Artık gerçeği biliyorsunuz. Aslında babanıza bunu size hiçbir zaman açıklamayacağıma söz vermiştim. Bu sözümü tutmadım, çünkü Mösyö Poirot düşüncemi değiştirdi. Ama bu öyle korkunç bir hikâye ki...»

Celia, «Neler hissettiğinizi anlıyorum,» dedi. «Ama gerçeği öğrendiğim için çok seviniyorum. Bana omuzumdan çok ağır bir yük kalkmış gibi geliyor...»

Desmond atıldı. «Çünkü artık ikimiz de olayın içyüzünü biliyoruz... Ve gerçek bizi sarsmıyor... Bu, birbirini seven iki kişinin dramı. Biri öldürülmüş... Diğeri ise başka çocuklarında felakete sürüklenmemeleri için bir katili idam etmiş...»

Celia mırıldandı. «Dolly korkunç bir kadındı. Çok küçükken bile ondan korkar, ama bunun nedenini bilmezdim, şimdi durumu anlıyorum...»

Desmond ona baktı. «Celia hemen evlenmemiz iyi olur sanırım. Sana bir tek şeyi kesinlikle söyleyebilirim. Annem bu konuştuklarımızın bir kelimesini bile duymayacak. O benim asıl annem değil. Ve böyle sırların açıklanabileceği bir insan da sayılmaz.»

Poirot, «Desmond,» dedi. «Bayan Burton-Cox sizinle Celia'nın arasını açmaya çalışıyordu. Sizi Celia'nın anne ya da babasından korkunç bazı dengesizlikler almış olabileceğine inandırmak istiyordu. Asıl annenizle ilgili durumu biliyor musunuz? Bir süre önce ölmüş ve bütün parasını da size bırakmış. Yirmi beşine bastığınız zaman büyük bir servetin sahibi olacaksınız.»

Genç adam, «Celia'yla evlenirsek,» diye karşılık verdi. «Rahatça geçinebilmemiz için o para gerekli bize. Annemin paraya çok düşkün olduğunu bilirim. Yani Bayan Burton-Cox'un. Şimdi bile ona sık sık borç veriyorum. Geçenlerde benden avukatını görmemi istedi. 'Yirmi birini geçmiş bir insanın vasiyetname yapmaması tehlikeli bir şeydir,' dedi. Sanırım, paranın kendisine kalacağını düşünüyordu. Ben de öyle yapacaktım gerçekten, ama artık Celia'yla evleneceğim. Parayı da ona bırakacağım tabii. Annemin beni Celia'nın aleyhine döndürmeye çalışması hiç hoşuma gitmedi... Haksızlık etmek de istemem. Ne de olsa beni evlat edinmiş. Bana elinden geldiği kadar da iyi baktı... Eğer bana kalan para söylendiği gibi hatırı sayılır bir şeyse, anneme bunun bir kısmını verebilirim. Geri kalanını da Celia'yla harcar ve mutlu bir hayat süreriz. Belki zaman zaman bizi üzecek şeylerle karşılaşırız, ama bir daha böyle kaygılara kapılmayız, değil mi Celia?»

Genç kız, «Evet,» diye karşılık verdi. «Bir daha kaygılanmayacağız. Annemle babam çok iyi insanlarmış. Annem bütün hayatı boyunca kız kardeşini korumaya çalışmış, ama ümitsiz bir durummuş bu. İnsanları değiştiremezsiniz.»

Zelie içini çekti. «Ah... Çocuklar, sizi yeniden gördüğüme ne kadar sevindiğimi bilemezsiniz. Demek gerçeği saklamakla kötülük etmemiştim.»

«Tabii etmediniz... Sizi görmek benim de çok hoşuma gitti, sevgili Zelie.» Celia kadına yaklaşarak ona sarıldı. «Sizi çocukluğumdan beri çok severdim.»

Desmond, «Ben de öyle,» dedi. «Şu yakındaki evde oturduğum zamanlar bizimle ne güzel oyunlar oynardınız.»

İki genç döndüler. Desmond, «Teşekkürler Bayan Oliver,» diye ekledi. «Çok iyisiniz ve canla başla uğraştınız. Bu anlaşılıyor. Size de çok teşekkür ederim, Mösyö Poirot.»

Celia da mırıldandı. «Çok teşekkür ederim. İkinize karşı da derin bir minnet duyuyorum.»

Genç kızla delikanlı ağır ağır uzaklaştılar. Diğerleri onların arkalarından bakıyordu.

Zelie, «Eh,» dedi. «Artık gitmeliyim.» Poirot'ya döndü. «Bu konuyu başkalarına anlatacak mısınız?»

«Hayır. Yalnız bir kişi var. Ona anlatabilirim. Kendisi emekli bir polis müfettişi. Artık çalışmıyor. Onun için de bu işe karışması gerektiğini, bunun ona düşen bir görev olduğunu düşünmeyecektir.»

Bayan Oliver mırıldandı. «Korkunç bir hikâye bu... korkunç... konuştuğum o insanlar... Evet, şimdi anlıyorum. Hepsi de 'bir şeyler' hatırlıyorlarmış... Onların anlattıkları bize gerçeğin ne olduğunu gösterdi, ancak açıkçası bütün o hikâyelerin ne anlama geldiğini anlamak güçtü. Mösyö Poirot olmasaydı, sır çözülmezdi. O, olmayacak şeylerden sonuç çıkarır. Peruklar ve ikizler gibi şeylerden...»

Poirot manzarayı seyre dalmış olan Zelie'ye yaklaştı. «Size geldiğim, sizi konuşmaya zorladığım için bana kızmıyorsunuz ya?»

«Hayır, hayır. Tam tersine, böyle yaptığınız için çok memnunum. O iki genç çok sevimli. Birbirlerine de uygunlar sanırım. Mutlu olacaklar. Biz de şimdi bir zamanlar iki sevgilinin yaşadığı yerde duruyoruz. İki sevgilinin yaşadığı ve öldüğü yerde... Molly'nin ve Alistair'in...»

Belçikalı hatırlattı. «Onu siz de seviyordunuz...»

«Evet... Hep de sevdim... Eve gelip, kendisiyle karşılaşır karşılaşmaz âşık oldum ona. Alistair'i çok sevdim, fakat o bunu hiçbir zaman sezmedi. Bunun aklına bile gelmediğiinden eminim... Aramızda hiçbir şey yoktu. Alistair bana çok güvenirdi. Bana karşı

dostça bir sevgisi vardı. Bense her ikisini de severdim. Hem Alistair'i, hem de Molly'yi...»

«Size sormak istediğim bir nokta var. Sir Ravenscroft yalnız Molly'yi değil, Dolly'yi de seviyordu değil mi?»

«Evet... Ta sonuna kadar... Her ikisini de seviyordu. İşte bu yüzden Dolly'yi korumaya çalıştı. Molly de buna güvenerek Alistair'den kardeşi için her şeyi yapmasını istedi. İkiz kardeşlerden hangisini daha fazla seviyordu? Belki bunu hiçbir zaman anlayamayacağım...» Zelie derin derin içini çekti. «O zaman da anlayamadım... Bundan sonra öğrenebileceğimi de sanmıyorum.»

Poirot bir an ona baktı. Sonra yine Bayan Oliver'ın yanına gitti. «Arabayla Londra'ya döneriz... Günlük yaşamımız bizi bekliyor... artık aşk serüvenlerini ve felaketleri unutabiliriz.»

Bayan Oliver, «Filler de hatırlar,» dedi. «Ama biz insanız. Ve neyse ki insanlar birçok şeyi unuturlar...»

SON

